

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

www.noviglas.it

Uvodnik

Andrej Bratuž

Sponosom naprej!

V političnem življenju v Italiji se veliko razpravlja in piše o novi politični organiziranosti. To še posebej po nedavni ustanovitvi (in z ljudsko voljo na primarnih volitvah potrjene) Demokratske stranke. Vse to se je odvijalo v vsedržavnem merilu z izvolitvijo rimskega župana Veltronija za njenega prvega tajnika. Podobno se je vse to oblikovalo tudi na deželni ravni.

V glavnem je tudi med Slovenci v deželi Furlaniji-Juljski krajini vladalo veliko zanimanje za novo politično stvarnost, kar so nazorno pokazale primarne volitve v deželi. Vsa ta prizadevanja so aktivno podprli politični dejavniki naše narodne skupnosti. S svojo dobro udeležbo so slovenski volivci pokazali dokajšnjo politično zrelost in zavzetost za nove oblike političnega življenja.

Slovenci smo že v vsej povojni zgodovini v politični areni delovali na različne načine. En del naše skupnosti je zagovarjal idejo samostojnega političnega nastopanja, drugi pa se je ogreval za nastop v večinskih, torej italijanskih strankah. Samostojni nastop je zagovarjal tisti del Slovencev, ki se je prepoznaval najprej v Slovenski demokratski zvezi (SDZ) v Trstu in Gorici, nato od leta 1975 dalje v skupni stranki Slovenska skupnost (SSk). Že sam naslov tega zapisa je bil in je nekako simbolno geslo slovenske stranke, s katerim se je ta pokazala zlasti na volilnih nastopih. Slovenski levičarji so po začetnih lastnih političnih organizacijah, zlasti na Goriškem, šli v italijanske stranke in s tem prenehali biti politični subjekt.

Pri vsem tem se danes postavlja seveda novost Demokratske stranke. Kako bo lahko samostojna etnična stranka, kot je SSk, sodelovala oz. sobivala z novo skupno stranko? Ali bi se torej morala zaradi vključitve v Demokratsko stranko ta razpustiti in s tem prenehala biti politični subjekt ali pa bi lahko prišlo do neke federativne povezave? V tem je seveda nelahak problem.

Poglejmo, kako je z drugimi manjšinami v Italiji in kakšno vlogo igrajo njih politični dejavniki. Tu bomo v glavnem vzeli v poštev nemško govorečo južnotirolsko skupnost in položaj v Dolini Aosta. Nemška manjšina se v veliki meri zbira v svoji etnični stranki SVP (Südtiroler Volkspartei), ki ima tudi množično volilno podporo nemškega volilnega zbora. Že dolga leta vodi pokrajinsko vladno v Bocnu (ki odgovarja naši deželni vladi) in ima svoje številne parlamentarce.

Podobno je tudi v Aosti, čeprav ni položaj v vsem enak. Tu ima namreč med francosko govorečo skupnostjo vodilno vlogo stranka Union Valdotaïne, ki dolga leta vodi deželno vladno v tej deželi pod Mont Blancem. Ne smemo niti mimo položaja na Sardiniji. Tu je prejšnja leta imela vodilno vlogo Sardinia akcijska stranka (Partito sardo d'azione), ki je vrsto let imela tako deželne predsednike kot evropske poslane. Nekaj časa so v tej povezavi sodelovali tudi furlanski avtonomisti z gibanjem Movimento Friuli.

Z vsemi temi manjšinskimi silami je desetletja plodno sodelovala tudi SSk in z njimi še danes sodeluje, zlasti s SVP in UV. Veliko let je prišlo do sodelovanja in skupnim volilnim nastopom od prvih evropskih volitev leta 1979 dalje. S svojimi kandidati na skupnih listah smo vedno prispevali k uveljavitvi evropske ideje in nato tudi volilnim uspehom. Naj spomnim samo na svetel lik danes že pokojnega politika Bruna Salvadorija iz Aoste, ki je z velikim navdušenjem in idealizmom pa tudi z obiski in shodi v naših krajih dal velikanski zagon medmanjšinskemu sodelovanju zlasti v alpskem loku. Sam se rad spominjam skupnih prireditev, volilnih shodov in udeležbe na kongresih od Aoste do Merana in naše dežele.

Vse te stranke se gotovo ne bodo danes razpustile, ampak bodo še dalje pričale o evropski zavesti in samobitnosti manjšin v Italiji in Evropi.

Sad zemlje in dela...

Foto JMP

Zahvalna nedelja

Prišleki so med nami, so z nami, so in bodo del nas!

Ena večjih neumnosti, ki jih lahko slišimo zadnje čase pri nas, je trditev, da bi morali s priseljenci ravnati bolj trdo, če ne navedem sramotnih dejstev o tem, kako se že itak ravna z reveži, ki prihajajo k nam samo zato, ker je pri nas tako bogastvo, kakršnega v rodni deželah ne morejo niti sanjati. Vem, da poenostavljeno izzvani, a dejstvo je, da priseljenci prihajajo na Zahod samo zato, ker tudi danes velja, da z mize bogatih vedno kaj pade, da se pri bogatih kljub vsem ponižanjem, ki si jih primoran in obenem tudi pripravljen sprejeti, lepše in bolje živi kot pa doma, kjer nisi imel kaj dati v usta.

Minulo nedeljo je sveti oče Benedikt XVI. z njemu lastno umirjenostjo opozoril Italijo in vse nas, naj prišleke sprejememo, saj so naši bratje, so ljudje. To je storil zaradi zločinov in nasilja, o katerih ste brali v dnevnem časopisu in videli preveč že po televiziji, preveč zato, ker resnična dejstva kažejo, da ni res, da samo prišleki kradejo, ubijajo, preprodajajo drogo, a prav te stvari neusmiljeno kažejo na naš odnos do prišlekov, ki jih doživljamo kot nevarnost, namesto da bi se zavedali dejstva, da

brez njih ne bi živeli tako bogato in udobno, kot živimo.

V Italiji je priseljencev že skoraj štiri milijone. Nekateri trdijo, da jih je že več. Samo

minulo leto jih je prišlo 700 tisoč. Po najbolj verodostojnem poročilu italijanske organizacije Caritas prišleki, tuji državljani, priseljenci, reveži, imenujte jih, kakor vam je drago, predstavljajo že skoraj 7, da, sedem!, odstotkov vsega prebivalstva v Italiji, ki doprinese skoraj toliko odstotkov letnega bruto domačega prihodka. Val priseljencev v Italijo je nezadržan in nevzdržan, tudi zato, ker si ne smemo zatiskati oči pred težavami, ki jih priseljenci prinašajo s seboj, pa naj gre za nasilje in revščino, nesposobnost in nezmožnost integracije ali nizko stopnjo izobrazbe in kulture, drugačnost, ki že sama po sebi odbija, kot si istočasno tudi ne smemo zatiskati oči pred dejstvom, da so edino prišleki v Italiji tisti, ki še opravljajo najslabše plačana,

najbolj nizka in navadno vedno, le in samo!, "fizična dela", brez katerih pa naša razvita družba ne more.

Evropa ima pred seboj dve poti, ki veljata seveda tudi za Italijo in Slovenijo: ali pot nazadovanja in zaprtja, ki vodita v take družbe, ki z demokracijo nimajo veliko opraviti, ali pa v družbo strpnega, tudi odločnega dialoga z drugačnim, iskanja novih oblik integracije, ki seveda sloni na demokraciji. Pri tem ima seveda veliko opraviti krščanstvo. Evangelij in Cerkev seveda tudi. In je zato zgrešeno, da se Evropa krščanstvu odreka!

Jurij Paljk

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

z obrazom
svojega časa

abonmajska
sezona 07/08

www.teaterss.it

Pogovor

Mauro Ungaro
je postal novi
urednik
goriškega
škofijskega
tednika Voce
Isontina

3

Muzej v Bergen-Belsnu

Med uglednimi
gosti odprtja
muzeja o vojnih
ujetnikih
v Bergen-Belsnu
je bil tudi pisatelj
Boris Pahor

9

Evropske teme - Naše teme

Genetsko spremenjena hrana na evropski mizi?

Stališče evropske politike do genetsko spremenjenih organizmov (GSO) je bilo že od samega začetka zelo zadržano. Veliki ameriški živilsko-industrijski koncerni so zelo zgodaj naleteli na resne omejitve pri uvajanju genetsko spremenjenih pridelkov na naš trg. Evropa se je torej zavestno odločila, da bo varovala zdravje svojih državljanov, skrbela za kakovost lastne živilske industrije in predvsem zaščitila tradicionalno evropsko kmetijstvo.

Od leta 1996 dalje, ko je namreč Evropska komisija prvič dovolila prodajo genetsko spremenjene koruze (šlo je za koruzo tipa bt podjetja Ciba Geigy), so evropske ustanove vseskozi sprejemale vedno bolj omejujočo zakonodajo na tem področju, ki dejansko ne dovoljuje uporabe genetsko spremenjenih semen v kmetijstvu.

Spor med Evropo in ZDA, ki zagovarja stališča ameriških koncernov, je postal torej neizogiben. Do res vročega soočanja je prišlo leta 2003, ko je Evropska unija dokončno sprejela zakonodajo o genetsko spremenjenih organizmih, ki zahteva vidno označevanje vse genetsko predelane hrane in vseh kmetijskih izdelkov, pridobljenih na osnovi genetsko spremenjenih organizmov. Menila je namreč, da je edino vidna prepoznavnost genetsko predelane hrane jamstvo za evropskega državljanja, da sam svobodno izbere, če na svojem krožniku želi ali pa ne genetsko predelano hrano.

Ameriški predsednik Bush je tedaj zelo ostro napadel Evropo in jo obtožil protekcionizma, saj po njegovem mnenju taka zakonodaja močno ovira prodajo novih biotehnoloških semen v Evropi. Obenem je ob isti priložnosti označil Evropejce za neodgovorne, ker s svojim ravnanjem ne pripomorejo k reševanju problema lakote v Afriki. Po Bushovem mnenju bi namreč genetsko spremenjeni organizmi lahko učinkovito rešili problem afriškega kmetijstva, ker bi razvoj teh tehnik v kratkem razvil nove vrste rastlin, ki bi se lažje prilagodile zahtevnim klimatskim okoliščinam črnega kontinenta. Ostremu izpadu ameriškega predsednika je sledila tožba ZDA, Kanade in Argentine na Svetovno trgovinsko organizacijo (WTO), ki je kmalu zatem razsodila, da mora Evropa do 21. novembra 2007 ukiniti vse omejitve pri preprodaji genetsko spremenjenih organizmov.

S čisto formalnega zornega kota se Evropa brani, ko pravi, da sama ne omejuje prodaje genetsko predelane hrane, ugotavlja pa, da so za neuspeh te hrane na evropskem tržišču krivi predvsem kupci, ki so mnenja, da jim nove biotehnologije ne nudijo dovolj jamstev. Kljub temu je prejšnji teden Evropa

klonila pritiskom Svetovne trgovinske organizacije in je sprejela odločitev, da izda še tri nova dovoljenja za preprodajo treh genetsko spremenjenih organizmov (dve za genetsko spremenjeno koruzo in eno za genetsko spremenjeno peso). Ozadje te odločitve je nedvomno vezano na omenjeno razsodbo Svetovne trgovinske organizacije. Še bolj zaskrbljujoče pa je dejstvo, da je Evropski svet za okolje dobesedno prisilil vse članice EU, da dovolijo prodajo genetsko spremenjene hrane v vseh državah članicah. Pri tem so evropske institucije stopile v oster konflikt z Avstrijo, ki se je dalj časa izrecno upirala komercializaciji genetsko spremenjenih organizmov na svojem državnem teritoriju in ki se je tokrat morala podrediti diktatu Bruslja.

Očitno je, da so evropske ustanove hotele dokazati Svetovni trgovinski organizaciji (WTO), da Evropa ne izvaja protekcionizma, in se tako izogniti povračilnim ukrepom ZDA, Kanade in Argentine. Očitno pa je tudi, da posamezne države niso več kompetentne, da same odločajo, katero hrano lahko dovolijo na svojem teritoriju. Trenutno ne vemo, če bo sprejeta odločitev zadostovala Svetovni trgovinski organizaciji, vemo pa, da je stališče razjarilo kmečke organizacije in pa okoljevarstvenike.

Ob vsem tem si torej lahko zastavimo dve vprašanji. Najprej, ali bi se posamezne članice lahko same uprle pritiskom velikih kapitalističnih lobbijev, ki želijo uvesti genetsko spremenjena semena v kmetijstvo in jih brezpogojno uporabljati v živilski industriji, ali je bila v tem oziru Evropa ključnega pomena? Verjetno brez Evrope bi bila katerakoli samostojna politika na tem področju nemogoča. Dovolj je, da pomislimo na izkušnje držav iz tretjega sveta, kjer so to tehnologijo uvajali, ne da bi se lahko posamezne države temu učinkovito uprle. Drugo vprašanje, na katero pa je težje odgovoriti, je: bo Evropa še naprej kos svoji funkciji jamčiti svojim državljanom kakovost kmetijstva in živilske industrije, kar pomeni kratkoročno zagotoviti kakovost hrane, ki prihaja na našo mizo? Danes nekatere posamezne države namreč želijo doseči še višje standarde, kot jih nudi Evropa.

Peter Černič

Po dolgih letih pozitiven premik

Komisija senata v Rimu zvišala prispevek za slovensko manjšino

Komisija za proračun italijanske senatne zbornice je pri preučevanju osnutka finančnega zakona za leto 2008 sprejela tudi dopolnilo, s katerim je letni prispevek za slovensko manjšino v Italiji povišala za 500.000 evrov. Če bo senatna skupščina potrdila ta sklep komisije,

bo prispevek za slovenske kulturne ustanove znašal po novem 5.250.000 evrov namesto dosedanjih 4.750.000 evrov. V tem primeru bo to prvo povišanje prispevka za slovensko manjšino po 16 letih.

Predlagatelj dopolnila je bil furlanski senator stranke Levih demokratov Carlo Pego-

rer, zanj pa si je prizadeval tudi vladni podtajnik slovenske narodnosti Miloš Budin, prav tako član stranke Levih demokratov.

Vlada je v finančni zakon za kritje zaščitnega zakona za slovensko manjšino iz leta 2001 sprva uvrstila 4.750.000 evrov. Prispevek je bil dolgo časa nominalno nespremenjen, kar pomeni, da je njegova realna vrednost zaradi inflacije stalno padala. S petkovim sprejetjem povišanja pa je prišlo do pozitivnega preobrata. To še ni sklep, temveč priporočilo senatu, ki je finančne dokumente začel obravnavati prejšnji ponedeljek.

Za povišanje prispevka si je prizadeval vladni podtajnik Miloš Budin, ki se je obrnil tudi na italijanskega premiera Romana Prodiya, prizadevali pa sta si tudi krovni organizaciji Slovencev v Italiji, Slovenska kulturno-gospodarska zveza (SKGZ) in Svet slovenskih organizacij (SSO), katerih predsednika Rudi Pavšič in Drago Štoka sta se v Rimu večkrat srečala z Budinom in drugim vladnim podtajnikom Ettorejem Rosatom ter podtajnikom pri finančnem ministru Paolom Centom.

Odmeven referendum v treh dolomitskih občinah

Za vrnitev v Južni Tirol

V goratih predelih Veneta se prebivalstvo že nekaj let pritožuje nad deželno upravo, da zanemari razvoj njihovih krajev in da skrbi le za turistične postojanke v dolinah. Prvi glasen alarmni zvonec v tem smislu je pred dvema letoma zazvonil v občini Lamon, kjer se je prepričljiva večina volivcev na posebnem ljudskem glasovanju izrekla za priključitev k sosednji avtonomni tridentinski pokrajini. Zapleteni nadaljnji postopek je običal v parlamentu. Nato se je občina Cinto Caomaggiore opredelila za priključitev k Furlaniji Julijski krajini, letos maja pa se je za priključitev k Tridentu opredelilo osem občin na znani planoti Asiago.

Minulo nedeljo in ponedeljek pa je bilo ljudsko glasovanje v treh dolomitskih občinah z močno prisotnostjo pripadnikov ladinske jezikovne manjšine, in sicer v znani Cortini d'Ampezo (Ampezo), Colle S. Lucia (Col) in v Livinallongu (Fodom). Za izid glasovanja je vladalo veliko medijsko zanimanje. Velika večina volilnih upravičencev je glasovala za ločitev od Veneta in priključitev k sosednji avtonomni bociški pokrajini, tj. Južnemu Tirolu. V Cortini je za to izbiro glasovalo skoraj 77% občanov (2788 na 5191). O izidu referendumov v omenjenih občinah so obširno poročali tudi vsedržavni dnevniki in jih tudi politično komentirali. Nekateri dopisniki so ob tej priložnosti prikazali zgodovinsko preteklost tega območja Dolomitov in prisotnost na njem ladinske jezikovne skupnosti.

To dolomitsko območje je namreč štiristo let pripadalo avstrijskemu Južnemu Tirolu. Italija ga je v mejah sedanje bociške pokrajine pridobila po prvi svetovni vojni na temelju senžermenske mirovne pogodbe s premagano Avstrijo. Na osnovi iste pogodbe je dobila tudi Kanalsko dolino s Tribižem in Rabljem. Leta 1923 je bilo omenjeno dolomitsko ob-

močje vključeno v pokrajino Bel-luno v deželi Veneto. Ladinska jezikovna skupnost se je tako v upravnem pogledu znašla v treh pokrajinah (Bocen, Trident, Bel-luno). Ta delitev jo je usodno zanamovala.

Po drugi svetovni vojni so se vse ladinske jezikovne skupine zavzele za to, da bi bile vključene v eno samo upravno enoto. To svojo zahtevo so javno povedali na znanem zborovanju na prelazu Sella poleti 1945, vendar jih je sporazum De Gasperi - Gruber skoraj povsem obšel. V bociško

identitete.

Težnje navedenih dolomitskih Ladincev so nedvomno upravičene, a jih v sedanjih političnih razmerah v Italiji ne bo mogoče uresničiti v razumljivem času. Za priključitev Južnemu Tirolu je potreben ustavni zakon, ki bi spremenil njegov deželni statut. Izidi referendumov so vsekakor močno razburili predsednika dežele Galana, medtem ko jih je južnotirolski predsednik Durnwalder dobrohotno sprejel v vednost. Obe-ta se torej obdobje napetih odnosov med Venetom in Južnim Tirolom.

pokrajino so bili vključeni samo Ladinci v dolinah Groedental (Val Gardena) in Badia, ki danes uživajo dokajšnjo zaščito. Nekoliko manj zaščiteni so Ladinci v tridentinski pokrajini Belluno. Njihovega jezika ne učijo niti v osnovnih šolah. Slednje je v zadnjih desetletjih močno prizadela asimilacija, ki jo je pospešila zlasti "turistična kolonizacija". Pomislimo samo na turistični razmah na območju Cortine, medtem ko manjši gorski kraji vsestransko propadajo, tako da krajevno prebivalstvo izgublja nadzorstvo nad "svojim" teritorijem. Od tod v bistvu izvira njihovo nezadovoljstvo. Pobudo za priključitev k bociški avtonomni pokrajini pojmujemo kot vrnitev "domov" po 80 letih prisilne ločitve. Istočasno je pri njih oživila želja po potrditvi lastne

lom. Še beseda o samih Ladincih. Ti so namreč daljni potomci ljudstev v alpskem svetu, ki so se po zasedbi Rimljanov romanizirali v jezikovnem pogledu, in ta svoj posebni jezik ohranili do današnjih dni predvsem v odročnih gorskih dolinah. Jezikoslovci razlikujejo tri ladinske jezikovne skupine: retoromansko v švicarskem kantonu Graubünden (it. Grigioni), dolomitsko in furlansko. Medtem ko so v Švici dosegli jezikovno enakopravnost, pa so dolomitski Ladinci delno zaščiteni v bociški in tridentinski pokrajini, oni v bellunski pokrajini (v Venetu) pa dejansko ne uživajo nobene zaščite. Furlani pa se prav v tem času borijo za ovrednotenje svojega jezika v šolah in v stikih z javnimi oblastmi.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Schengen spreminja tudi naš položaj

Smo tako rekoč na pragu schengenske Evrope, kar pomeni dokončno odpravo meje v teh naših krajih. Vsekakor gre za velik dogodek, ki mu težko najdemo enakega. Dovolj se je spomniti polpretekle zgodovine, ki nam ni v ničemer priznala, narobe, pogostoma je bila kruta in je delila narode in sisteme z vso možno ostrino ter neprijaznostjo. Čez mesec in pol se bo torej tudi pri nas uveljavila tista Evropa, ki bo postavila piko na i vsemu, kar se je zgodilo s padcem berlinskega zidu, uveljavila se bo Evropa kot "naš skupni dom", v kolikor se poslužimo vznesenih izrazov. Z eno besedo: gre za velikanski korak na bolje, za korak obetavnih razsežnosti, pri katerem pa ne velja pozabiti na pomenljivo izkušnjo. Izkušnjo namreč, da so tudi spremembe na bolje, v kolikor so velike, svojevrstna preizkušnja, na katero se je treba pravilno odzvati oziroma se v posledice sprememb ustrezno vključiti. V tej luči se s schengensko Evropo za nas na poseben način uveljavljajo drugačni življenjski pogoji, za nas kot manjšino, se pravi za slovensko narodno skupnost v Italiji.

Zadnje čase, tega ni mogoče zanikati, smo v našem obmejnem območju pričeli znakom odpiranja. Predvsem po zaslugi nastajajoče nove Evrope, ki dobera spreminja razmere ob vzhodni državni meji, je na delu vse več tistih opredelitev, ki se zavzemajo za prihodnost sodelovanja, ter vse manj trdovratnih zaprtih stališč - slednja so desetletja obujala že zdavnaj zaključeni boj, obračala hrbe Slo-

veniji in Hrvaški ter imela temu primeren odnos do drugih narodnih skupnosti, tudi do naše. Schengenska odprava meje bo nakazano odpiranje dodatno pospešila, celotna Furlanija Julijska krajina bo rešena teže obmejnosti in bo iskala sodelovanje navzven in navznoter. V tem smislu bomo kot narodna skupnost v vse hitrejšem navedenem spreminjanju razmer, na katere bomo morali odgovoriti, bolje rečeno, v katerih bomo imeli več prostora kot kdaj koli prej. Kot narodna skupnost lahko v novem času upravičeno zavzamemo tiste središčne položaje, ki nam pripadajo. S svojo bogato ustvarjalnostjo in z dejavnostmi, na katere bi morali biti bolj ponosni, na odgovarjajočih lokalnih ravneh soustvarjamo življenje v teh naših krajih. Naše dejavnosti, od tistih kulturnih, športnih do socialnih, šolskih in gospodarskih, so slej ko prej vplivne in vidljive ter zagotavljajo primeren razvoj, kar bi nas moralo navdajati z zasluženim samozavestjo. Naša bogata ustvarjalnost in številne dejavnosti bodo naša moč tudi v prihodnosti oziroma temelj hitrejšega napredovanja ter pomembnejše vloge, ki nam jo nova Evropa nedvomno namenja. Schengen nas torej spreminja v protagonista tiste enkratnosti, ki je v naši značilnosti. Zdaj je na nas, da se vključimo v dogajanja kot povsem enakovreden dejavnik, ki ne želi nič drugega kot dati svoj delež skupnemu dobremu.

Z dodatkom seveda, da so nove priložnosti uresničljive le, če si jih izborimo.

Janez Povše

Na dnu...

POGOVOR Mauro Ungaro, urednik tednika Voce Isontina

Tudi v Gorici bo škofijski tednik odslej urejal laik

Naš kolega Mauro Ungaro je postal novi urednik goriškega škofijskega tednika Voce Isontina. Tudi to glasilo bo torej odslej vodil laik, ki ima sicer za sabo dolgo delovno izkušnjo. Zaradi tega in zaradi prijateljstva, ki nas veže nanj, smo prepričani, da bomo tudi v prihodnje še naprej sodelovali.

Najprej prejmi naše iskrene čestitke! S kakšnimi mislimi in čustvi si sprejel novico o imenovanju?

Novico sem sprejel v prvi vrsti s hvaležnostjo do nadškofa Dina De Antonija, ki mi je izkazal zaupanje. Do izbire zaupati laiku škofijski tednik je prišel, potem ko se je posvetoval s škofijskimi ustanovami (Zbor svetovalcev, Zbor dekanov...); obenem je to dokaz pozornosti, ki jo je od svojega prihoda v Gorico vedno izkazoval do laikov in njihove vloge znotraj Cerkve. Poleg tega sem občutil kanček vznemirjenosti, saj me nova zadolžitev sili, da pobrem štetno palico duhovnikov, ki so 40 let vodili Voce Isontina; to so msgr. Maffeo Zambonardi (od 1964 do 1978), g. Lorenzo Boscarol (od 1979 do 1998), g. Andrea Bellavite (od 1998 do 2007) in msgr. Giuseppe Baldas (od 16. aprila 2007 do prejšnjega tedna). To bojazen sicer blaži pričanje, da lahko računam na vnetost vseh tistih sodelavcev, ki se pojavljajo vsak teden kot "glas" posameznih skupnosti in prispevajo k temu, da je tednik zakoreninjen na ozemlju vse škofoje.

Dragocen dar je nadalje bližina drugih kolegov urednikov katoliških tednikov Furlanije-Juljske krajine; to so: Fabiana Martini, urednica tednika Vita Nuova iz Trsta, Ezio Gosgnach, odgovorni urednik tednika Vita Cattolica iz Vidma, g. Bruno Cescon, urednik tednika Il Popolo iz Pordenona, in seveda Jurij Paljk, odgovorni urednik Novega glasa. Skupaj že nekaj let usrešnjuje-

mo pomembna uredniška sodelovanja. Ko že govorim o tem, ne morem ne omeniti posebnega odnosa med tednikom Voce Isontina in Novim glasom: bližina ni le fizična (naši uredništviji sta v zračni liniji oddaljeni malo več kot sto metrov), temveč predvsem prijateljska, saj gojimo skoraj vsakodnevne stike. To je znamenje in hkrati pričevanje za vso goriško stvarnost!

Po odstopu vašega urednika in našega skupnega prijatelja Andree Bellaviteja ste se morali soočiti z nelahko situacijo. Začasno je nastopil kot urednik msgr. Giuseppe Baldas. Kako ste v tem času vodili časopis in kako sedaj gledate na to tranzicijo?

Dovolj mi, da se tudi v teh vrsticah zahvalim msgr. Giuseppeju Baldasu, ki je aprila letos sprejel vodenje časopisa. Njegov "da" tej začasni nalogi se je prišel že dovolj težkim nalogam, ki jih nosi kot odgovorni pri škofijskem misijonskem središču, ter še enkrat pričajo o njegovi ljubezni do škofijske Cerkve in pozornosti do škofijskega tednika. Te mesece smo v uredništvu vsekakor doživljali umirjeno: lahko bi rekli, da je šlo za "plovbo v nizkem morju", blizu obale, za čas preverjanja in pričakanja na odločitev škofijskih organov in na trenutek, ko lahko s prenovljenimi močmi spet odrinemo na globoko.

Si prvi urednik-laik našega škofijskega tednika, ki je že več kot štiri desetletja zakoreninjen med ljudmi. Kakšno dediščino prejemate od svojih predhodnikov?

Glavna dediščina, ki so mi jo zapustili uredniki tednika Voce Isontina, ima opraviti prav s

spodobnostjo časnika se zakoreniniti na ozemlju. To je območje, na katero ne smemo gledati zgolj z zemljepisnega zornega kota, temveč z zgodovinskega, kulturnega, jezikovnega itd. vidika. Ko govorimo o ozemlju, govorimo v prvi vrsti o ljudeh, ki na njem živijo in ga gradijo, o pripadnikih sedanjega rodu in generacijah, ki so živele pred njimi. Za vsak časnik predstavlja ozemlje ne le to, o čemer sam piše, ampak zlasti ljudi, ki jim je namenjen: to so bralci, naslovljeni sporočilo, ki jih časnik pošilja.

Voce Isontina, ki se je rodila na željo nadškofa Pangrazia med drugim vatiškanskim cerkvenim zborom, je znala biti sredstvo nove zavzetosti v pričevanju, v katero je bila in je Cerkev ("Božje ljudstvo, ki hodi", kot so jo na čudovit način označili očetje na koncilu) klicana v tej dobi svoje tisočletne zgodovine. Resnično očarljiv izziv v srečanju z "vsemi ljudmi dobre volje"; v svojem malem je naš tednik vedno skušal biti del tega srečanja.

Mauro Ungaro in beneški patriarh, kard. Angelo Scola

Od predhodnikov sem nadalje prejel odgovornost, ki je značilna za tiste, ki delajo pri katoliško naravnanih državnih in škofijskih medijih: nikdar se ustaviti pri pripovedovanju dejstev, kakršna so na videz, kar se najbolj ustreza času, kakršen je naš; v njem - pravi beneški patriarh, kard. Angelo Scola - "pogosto predstavljajo glavno napako medijev demagoška ustrežljivost, ko se pripoveduje o tem, kar množica želi slišati, oziroma muhe zakulisarstva".

Smer je ta: kar štirje od petih katoliških tednikov naše dežele imajo sedaj - s tabo - laičnega urednika. Kako razbiraš ta znamenja časa?

To bi rad tolmačil kot neizbežno pot, katere korenine moramo iskati v dokumentih Drugega vatiškega ekumenskega zbora. V teh dneh mi je spet prišel v roke govor, ki ga je papež Pavel VI. 15. oktobra 1967 naslovil delegatom v baziliki sv. Petra ob tretjem svetovnem kongresu apostolov laikov: "Cerkev torej gleda na laika ne le kot na vernika, ampak kot na apostola. Ko

odpira pred njim skoraj brezmejno področje, mu z zaupanjem izroča vabilo evangelijske prilike: 'Pojdite tudi vi v vinograd' (Mt 20,4)".

Mislim, da je "sklepni kamen" prav izraz "tudi": skupna zavzetost laikov in posvečenih, ki so klicani, da skupaj delujejo v gradnji Božjega kraljestva.

Med več kot 160 tedniki, včlanjenimi v Fisc (Italijanska zveza katoliških tednikov), je vedno več takih, ki jih vodi urednik-laik. Rad poudarim, da so v zadnjih mesecih prav številni duhovniki vztrajali pri tem, da bi Voce Isontina imela laičnega urednika: to je najpomembnejši znak tega, da je tudi Cerkev sposobna ovrednotiti različne strokovnosti, vsakdo je namreč prejel svoje darove.

Vsak nov urednik prinese s sabo kaj novega. Kakšen misliš, da bo tvoj pečat tedniku Voce Isontina?

Na novosti ne smemo gledati kot na prelom s preteklostjo, ampak kot na nujno prilaganje spremembam časa: v več primerih gre za to, da ponovno sprožim tematike in poti, ki so jih že odprli moji predhodniki. Želel bi, da bi Voce Isontina postala vedno bolj "agora", trg "globalne vasi", kjer se srečujejo in soočajo različna mnenja in glasovi.

"Teritorialnost", ki predstavlja bogastvo krajevnega tednika, pa se ne sme spremeniti v zaprtost in oviro: Goriška vsekakor ostaja prvenstvena oporna točka, toda njen pogled mora biti sposoben zreti proti bolj oddaljenim ciljem. To, kar se dogaja v tem trenutku na drugem koncu planeta, neizogibno vpliva na naše vsakdanje življenje: iz tega mora izhajati pozornost - prek nekaterih privilegiranih sredstev družbenega obveščanja, kakršna so npr. misijonske agencije - do mednarodnih stvarnosti, tako da dajemo resnično glas tistim,

ki ga prepogosto nimajo.

V tedniku, ki je izšel ta teden, smo med drugim odprli novo rubriko z naslovom "Una finestra sulla Slovenia" (Okno v Slovenijo), da bi našim bralcem predstavili nekaj utrinkov o tem, kaj se dogaja le nekaj kilometrov stran od naših domov, česar pogosto ne poznamo. Gre za neizogibno izbiro zlasti sprčo skorajšnjega padca še zadnje meje med Italijo in Slovenijo na vigilijo bližnjega Božiča.

Poleg vsega tega želimo posvečati privilegirano pozornost kulturnemu dogajanju. Goriška je od nekdaj stičišče različnih kultur in jezikov in se na svojem ozemlju lahko pohvali s prisotnostjo cele vrste organizmov, ki že veliko let ohranjajo pomembne vezi s sorodnimi ustanovami vse Evrope in drugod. Voce Isontina je odprt dom, v katerem naj se vsaka od teh stvarnosti počuti pričakovana in dobrodojni gost (in ne tujec). "Škofijski tedniki," je rekel Benedikt XVI. na sprejemu v Rimu decembra lani, "lahko predstavljajo pomenljive kraje srečanj in pozornega razlikovanja za laične vernike, angažirane v družbi in politiki, kjer naj se pogovarjajo in najdejo stične točke in cilje skupnega delovanja v službi evangelija in skupnega dobrega."

S kakšnimi izzivi se bo po tvojem soočala goriška Cerkev z bližnjim vstopom Slovenije v Schengen?

Po mojem je pomembno to, da se bodo le slabe tri tedne pred padcem zadnje ovire prostemu prehajanju ljudi med Italijo in Slovenijo začele proslave ob letu, posvečenem 16. stoletnici rojstva sv. Kromacija. Dne 2. decembra se bodo v oglejski baziliki zbrali pri slovesnem bogoslužju, ki ga bo vodil kard. Rode, italijanski, slovenski, hrvaški, avstrijski in nemški škofje iz Cerkva, ki so v prvih stoletjih krščanstva prav v Ogleju sprejele oznanilo Besede. Gre za to, da Cerkve Italije in Slovenije, ki živijo v tem delu Evrope, spet osvojijo občutek skupne navzočnosti, ki naj postane vidno pričevanje za izgradnjo tistega "skupnega evropskega doma", o katerem je večkrat govoril papež Janez Pavel II.

Danijel Devetak

GORICA Predavanje Iva Jevnikarja

Dinamičnost zamejcev na področju samostojnega političnega nastopanja

Samostojno politično nastopanje je stalnica v zgodovini Slovencev v Gorici in Trstu ter predstavlja bogato politično tradicijo, ki je utemeljevala slovensko zavest v zamejstvu. Na tak način je mogoče zaokrožiti predavanje Iva Jevnikarja Ob 60-letnici obnove povojnega političnega udejstvovanja, ki je potekalo 29. oktobra v Kulturnem centru Lojze Bratuž v organizaciji krožka Anton Gregorčič in stranke Slovenska skupnost. Časnikar Ivo Jevnikar je v svojem zgodovinskem prikazu orisal izredno dinamičnost goriških in tržaških Slovencev na področju samostojnega političnega nastopanja. Na teh osnovah so se udeležili pogovori, na podlagi katerih je nastala in danes deluje Slovenska skupnost, zbirna stranka Slovencev v Italiji.

Med predavanjem je Jevnikar nanašal razlike, ki so bile prisotne v Trstu in Gorici. Ko je v nekem obdobju v eni pokrajini veljala enotnost, je bila, v istem obdobju, v drugi pokrajini izrazitejša težnja po ločevanju zaradi ideoloških osnov političnega delovanja.

Tako v Trstu, pred prvo svetovno vojno, zasledimo model zbirne stranke, ki ga je predstavljala Edinost. V Gorici pa je veljala ločitev med katoličani in liberalci. Druga svetovna vojna spet spre-

antifašistična unija razširi obvestilo, da kdor vodi politiko izven OF, je sovražnik slovenskega ljudstva. Kljub temu so demokratični Slovenci na Goriškem veliko bolj povezani kot na Tržaškem, kjer

Z leve Ivo Jevnikar in Julijan Čavdek (foto JMP)

meni celotno politično sliko, pri čemer imajo važno vlogo komunisti, ki delujejo znotraj OF. Samostojno politično udejstvovanje na narodni osnovi ni sprejeto oz. štetu kot sovražno delovanje, saj Slovensko-italijanska

delujejo kar štiri ločene stranke. Tudi v levi opciji pride do razlike, saj na Goriškem se ustanovi samostojna stranka, ki deluje do leta 1955, medtem ko na Tržaškem nastopajo slovenski levničarji vedno v slovensko-italijanskih poli-

tičnih organizacijah. Jevnikar je razkril, da se pojavijo prvi zametki obnove samostojnega političnega nastopanja že leta 1946. V Gorici nastane 2. junija 1946 Slovenska narodna demokracija, katere program sloni na krščanskih idealih, na odklanjanju totalitarizma in na zahtevi za priključitev Julijske krajine Sloveniji v okviru demokratične Jugoslavije. Pol leta kasneje se 17. januarja 1947 v Alojzijevejšči ustanovi Slovenska demokratska zveza, v kateri sta paritetno zastopani Slovenska demokratska skupnost in Slovenska katoliška skupnost. Glavna pobudnika sta bila odvetnik Avgust Sfiligoj in Solnik Anton Kacin, katerima so pomagali sodelavci Andrej (Slavko) Uršič, Polde Kemperle, Ivan Krpan in drugi. Ob stranki je bilo ustanovljeno tudi glasilo Demokracija, ki skupaj z drugimi listinami, zapisniki javnih uprav, Sfiligojevimi spomini in drugo literaturo priča o takratnem delovanju. To je omenjeno tudi v zapisnikih jugoslovanske Udbe, ki je informacije dobivala od neznanca iz krogov SDZ, ki se je podpisoval kot Uroš. V Trstu se samostojno politično nastopanje obnovi leta 1947, vendar ne zmore ustvari-

ti enotnega nastopa. Izrazitejša razlika med katoliškimi in liberalnimi Slovenci je ovira pri ustanovitvi skupnega političnega subjekta, tako da nastanejo Slovenska demokratska zveza za Svoobodno tržaško ozemlje (21. decembra 1947) in Udruženje slovenskih in hrvaških krščanskih socialcev (18. avgusta 1947), ki se 1. avgusta 1948 prelevi v samostojno stranko Slovensko krščansko socialno zvezo. Zabeležiti gre še hudo razdelitev mel levo usmerjenimi Slovenci, ki nastopi leta 1948 zaradi spora med Titom in Stalinom, zaradi katerega je najhujše posledice utrpelo slovensko šolstvo. Začetek združevanja v skupen politični subjekt, osnovan na modelu zbirne narodne stranke Slo-

vencev v Italiji, se pojavi leta 1962, ko na Tržaškem prvič nastopi Slovenska skupnost. Ta pa se ne uveljavi takoj na Goriškem, kjer je za ustanovitev goriškega dela Slovenske skupnosti treba počakati do leta 1975. Istega leta se tako tržaška kot goriška Slovenska skupnost povežeta v deželno zbirno stranko Slovencev v Italiji. Sledila je razprava, v kateri je prišlo, poleg komentarjev na zgodovinski del, tudi do asociacije z današnjim političnim prizoriščem, ko se z nastopom Demokratske stranke spet močnejše postavlja vprašanje glede samostojnega političnega nastopanja na narodni osnovi na eni strani in vključevanjem v italijanske stranke na drugi.

Julijan Čavdek

Med občinstvom generalni konzul Jože Šušmelj - tretji z leve (foto JMP)

Iz evropskega sklada Interreg / Ovrednotenje obmejnih romarskih poti

Živeti ob meji v duhu sodelovanja in miru

Romanje (tudi božja pot) je običajno zaobljubljeno potovanje v različna svetišča. Slovenski izraz romanje izhaja iz italijanske besede Roma, kar pomeni Rim, torej poromati v Rim. Tudi v obmejnem pasu med italijanskim in slovenskim svetom stoji veliko število božjih poti, ki od davnega sprejemajo vernike tako od ene kot od druge strani meje: različnima jezikovnima in kulturnima svetovoma se je na severnem predelu pridružil še avstrijski, poleg furlanskega.

Svet slovenskih organizacij je letos v sklopu Evropskega programa Interreg III A zasnoval načrt z naslovom Romarske poti od morja do Alp, ki ima namen, da ovrednoti nekdanjo in sedanjo ljudsko ter duhovno razsežnost teh svetišč. Pri načrtu so kot partnerji soudeleženi še Unija Italijanov in njihov raziskovalni inštitut v Sloveniji ter Združenje Blanchin iz Benečije. Ideja se je porodila predsedniku Društva slovenskih izobražencev Sergiju Pahorju, ki je postal koordinator projekta. "Zamisel za načrt sem imel ob potovanju, ki sem ga pred dvajsetimi leti opravil v Franciji, ko sem v Reimsu prisotoval posebni predstavi, kateri običajno pravimo 'luči in zvoki'; v miramarskem parku pri Trstu poteka v poletnih mesecih podobna inačica." Predstava v Reimsu je slonela na čarobnem prepletanju vizualnih učinkov in besedne umetnosti: prireditelji so razčlenjeno proceje gotске katedrale uporabili kot zaslon, na katerega

so projicirali razne fotografije. "Posebno učinkovita je bila igra žarometov, s katero je prišla do izraza razvejenost zunanje arhitekture katedrale. Vizualno plat predstave je dopolnjevalo še branje svetopisemskih odlomkov, kar je večer dajalo posebno poetično in duhovno razsežnost. Predstava, kateri sem več let zapored prisostvoval, se ob vsaki novi sezoni nekoliko preobliči, tako da je te-

podlagi literarnih reminiscenc in kronik ter zgodovinskih podatkov razvil projekt, ki bi ovrednotil Marjine romarske poti na celotnem obmejnem pasu.

"Takih romarskih poti je pri nas res veliko: poznamo namreč svetišča v Strunjanu, v starih Miljah, na Repentabru, na Barbani, v Glinščici, kjer obnovljajo cerkvico Sv. Marije na Peči, na Sveti Gori, na Stari Gori, v Landarski jami, vse

Foto JMP

matko ogrodje fotografskega in besednega pripovedovanja iz leta v leto drugačno.

Veliko let sem tako gojil željo, da bi podoben kulturni načrt prenesli na naš Repentabor", nam je povedal predsednik DSL. Koriščenje finančnega sklada za evropske načrte pa je ponudilo priložnost, da bi zamisel razširili in da bi na

do Svetih Višarij. Celotno geografsko razpršenost svetišč smo tako želeli poenotiti v smotno mrežno pripoved, ki bi na podlagi fotografij teh svetih krajev in izvirnega poetičnega veznega teksta izpričala globoko navezanost ljudskih romarjev do naših božjih poti, ki so v bistvu razvrščene od morja do Alp."

Romanje je vedno izraz nekega upanja ljudi, da bi se jim življenjske težave razrešile. "Naglasil bi predvsem preprostost, včasih celo naivnost romarskih prošenj, kot pričajo številni ex voto oz. predmeti, ki so v teh svetih krajih podarjeni zaradi obljube. Romarske poti so zato izraz izredno ljudskega odnosa do vere." To je namreč osnova, na podlagi katere bo nastala tritretturna pripoved, ki je zasnovana na dinamičnem prehajanju od ene romarske poti do druge na podlagi besedila in fotografij. "Vezni tekst, ki je sad skupinskega dela raznih piscev, je še v sestavi, načrt pa bomo zaključili letos. Na srečo je bilo uporabnega fotografskega materiala res veliko, hkrati pa smo se poslužili tudi kopice preslikav iz zgodovinskih knjig in kronik. DVD z zbranim materialom bo spremljala še publikacija, ki bo v skrčeni obliki nazorno podala vsebino zgoščenke. Upamo, da bomo načrt predstavili najprej v Strunjanu, nakar bomo DVD poklonili posameznim romarskim središčem, kjer ga bodo lahko predvajali v notranjščini

Igor Gregori

Koprška škofija

Škofova zahvala ob zahvalni nedelji

Vsaka maša je zahvalna daritev. V evharistični daritvi za spravo II molimo: Tebi, Gospod Bog, smo dolžni zahvalo. Bogu smo dolžni zahvalo za Sveto pismo, za Božjo besedo, po kateri je Gospod navzoč med nami. Pismo Hebrejcem pravi: "Božja beseda je namreč živa in dejavna" (Heb 4, 12).

Na zahvalno nedeljo se bomo Bogu zahvalili za 30-letnico obnovljene in povečane koprške škofije ter za mnoge druge duhovne in gmotne dobrine. Hvala za svetega očeta Benedikta, za vse duhovnike, redovnike in redovnice; hvala za bogoslovce in kandidate po naših samostanih in noviciatih; hvala za vse misijonarje, ki prinašajo Gospoda tja, kjer še ne poznajo njegove ljubezni; hvala za vse laike, ki delajo in se žrtvujejo za Božje kraljestvo v različnih službah po naših župnijah. Hvala tudi za vse nabirke in prispevke, ki ste jih v letošnjem letu namenili za potrebe škofije ali vesoljne Cerkve. Naj nas Gospod nauči, da bomo v vseh darovih gledali Božjo dobrohotnost in naj prejeti darovi rodijo v nas sadove pravičnosti in ljubezni.

Msgr. Metod Pirih, koprski škof

Novice iz Nabrežine

Zahvala in zadovoljstvo z novim župnikom

Nabrežina ima ponovno svojega župnika, čeprav mora pater Janko še vedno pomagati svojim sobratom devinske dekanije. Domači prostovoljci urejujejo župnišče, ki je bilo res potrebno obnove, tako da se bo lahko naš novi župnik kmalu vselil. Ni treba posebej poudarjati, da je vsa župnijska skupnost zelo vesela, da se je končno našla rešitev po dolgi bolezni gospoda Breclja, ki se ga vedno spominjamo in zanj molimo. Tako stanje je bilo nevzdržno, saj so se že kazale negativne posledice. Zahvala gre gospodu nadškofu, ki je kljub kroničnemu pomanjkanju slovenskih in duhovnikov nasploh našel tako rešitev, ki zadovoljuje vse vernike. Druga novost je, da smo končno prišli do svojega organista, saj se je prof. Humbert Mamolo prijazno odzval na "klic v sili" in že dober mesec uspešno vodi naše pevke v zadovoljstvo

vernikov, ki v nekoliko večjem številu polnijo našo cerkev. Upati je, da se bo tudi število ministrantov nekoliko povečalo oz. da bodo redneje prihajali k sveti maši. Na dan Vseh svetih smo se, kot običajno, spomnili naših dragih umrlih s pesmijo in molitvijo tako pred spomenikom padlih kot na pokopališču, kjer je župnik prvič molil za vse rajne in padle svoje župnije. Na Martinovo bo v naši župniji hvaležnica, kjer bomo po blagoslovu pridelkov poskušali, če se je tudi tokrat mošt spremenil v vino, seveda ob pečenem kostanju in dobrotah, ki jih bodo pripravile pridne gospodinje. Nabrežinska župnija se kot prerोजना vrača v normalno stanje z župnikom, organistom in zadovoljnimi pevskami v upanju, da bo naša verska skupnost znala ceniti ves trud, ki ga odgovorni vlagajo za blagor celotne župnije.

nk

Sveta Gora / Prodajna razstava

Umetniki za invalidno mladino

V frančiškanski dvorani na Sveti Gori nad Novo Gorico bo v nedeljo, 11. novembra 2007, ob 17. uri, Kulturno društvo slikarjev amaterjev Tolmin odprlo prodajno razstavo umetniških del, nastalih na 2. Mednarodnem humanitarnem likovnem ekstemporu Drezhnica 2007. Celoten izkupiček prodaje bo namenjen Splošni bolnišnici "dr. Franca Derganca" - Nova Gorica - oddelku invalidne mladine Stara Gora. Na razstavi se bo predstavilo 90 likovnih umetnikov iz Slovenije in tujine z več kot 100 deli.

Umetniška dela bo na Sveti Gori mogoče kupiti samo v ne-

deljo, 11. novembra, neprodana dela pa bodo v nadaljevanju razstavljena še v drugih krajih po Sloveniji. Kraji in termini razstav bodo objavljeni v krajevnih medijih. Drezhnica nad Kobaridom je v mesecu avgustu že drugič gostila Mednarodni humanitarni likovni ekstempor, ki je v naročje Krna privabila slikarke in slikarje iz različnih krajev Slovenije in tujine, ki so svoje znanje in ustvarjalnost

tokrat združili za invalidno mladino. Med jutranjim spozna-

vanjem in izmenjavo izkušenj med udeleženci se je Drezhnica spremenila v prizorišče največjega likovnega ekstempora na severnem Primorskem, ki je domačinom in drugim obiskovalcem, poleg vpogleda v raznoliko likovno ustvarjanje, ponudil še številne spremljevalne dogodke. Mednarodnega humanitarnega likovnega ekstempora, ki se je v letu 2006 odvijal prvič, se je udeležilo preko 80 slikarjev iz Slovenije in tujine. Nastalo je več kot 100 likovnih del. Izkupiček celotne akcije, ki je bil v lanskem letu namenjen dializnemu centru v Kobaridu, je znašal okrog 6.300 evrov. Kulturno društvo slikarjev amaterjev Tolmin deluje več kot tri desetletja in trenutno združuje 52 umetnikov različnih generacij iz celotne severne Primorske.

32. NAVADNA NEDELJA

2 Mkb 7,1-2.9-14; Ps 17; 2 Tes 2,16-3,5; Lk 20,27-38

Vera v vstajenje od mrtvih zahteva od nekaterih strahotno trpljenje. Sveto pismo nam v današnjem prvem berilu daje zgled take vere. Obenem nam govori, da je junaška vera poseben Božji dar, kajti človek ne bi sicer zmogel takega pričevanja, kakršnega je Bog razodel v sedmih Makabejskih bratih in njihovi materi. Človeška hudobija, ki se zneša nad to družino samo zaradi njene vere, je nekaj pošastnega. Skrajno barbarske metode, kot so izrez jezika in odiranje kože s celega telesa z lasiščem vred, cvrtje človeka v veliki ponvi, ki so mu odrezali okončine.

Človek je postal hudič zaradi perversnosti in nedoumljive hudobije, kakor angel Lucifer in njegovi so postali hudiči. V Sikstinski kapeli v Vatikanu je Michelangelo upodobil apokala Jerneja s kožo in ostrim nožem v roki, saj so ga mučili na omenjeni način. A nedolžni trpini vseh časov so prejeli izredno milost za

junaško pričevanje za pravičnost, za vse, kar je pošteno, dobro in lepo, kar plemeniti človeka in ga vodi v vstajenje.

Vera prežene živalski strah pred vso hudobijo. Berimo pismo Hebrejcem, ki pravi, da si je Jezus privzel človeško telo, meso in kri, da bi s smrtjo onemogočil tistega, ki je imel smrtonosno oblast, to je hudiča, in odrešil tiste, ki jih je strah pred smrtjo vse življenje vklepal v sužnost (Heb 2,14-15).

Jezus je ovenčan s slavo in častjo, ker je pretrpel smrt, da bi po Božji milosti okusil smrt za vsakogar. Bog ga je izpopolnil s trpljenjem (Heb 2,9-10).

Apostol Pavel pribija, da nas je naš Gospod Jezus Kristus v svoji milosti vzljubil, nam dal neminljivo tolažbo in blago upanje. Naj opogumi naša srca ter jih utrdi v vsakršnem dobrem delu in v vsakršni dobri besedi. Prosi, naj molijo zanje, da bi se Gospodova beseda širila in poveljevala in da bi bili rešeni nepoštenih in pokvarjenih ljudi; nimajo namreč vsi vere. Nadaljuje tako: Gospod je zvest in vas bo utrdil in obvaroval pred hudičem. Gospod pa naj vodi vaša srca v Božjo ljubezen in Kristusovo stanovitnost (2 Tes 2,16-17; 3,1-5).

Tako farizeji kakor njihovi učenci ter herodov-

ci skušajo ujeti Jezusa v kaki besedi zato, da bi ga tožili. Ni jim uspelo pri vprašanju glede plačevanja davka cesarju, torej tujcu, okupatorju. Tudi v vprašanju vstajenja mrtvih, ki je sedaj na vrsti, ne bo uspelo tem materialistom. Na dan pridejo z vprašanjem, čigava bo žena, ki jo je imelo za ženo sedem bratov po judovski zapovedi, ker ni imela potomstva ne s prvim ne z nobenim od sedmih mož. Ker pa saduceji ne priznavajo vstajenja ljudi ne obstoja angelov in duhov, jim Jezus ne priznane, rekoč, da ne poznajo ne Svetega pisma ne moči Boga. Luka popravi mnenje Judov, ki so imeli vstajenje za nadaljevanje zemskega življenja, a z vsemi mogočimi užitki. Ali so imeli vstajenje za oživet mrtvega. Vse to pomeni nepoznanje Svetega pisma in Božje moči, kajti Bog bo ustvaril novega, poduhovljenega človeka, ki bo podoben angelom (Lk 20,36).

Ljudje, ki bodo vredni življenja, bodo vstali kot novi človek. Svet duha bo popolnoma drugačen od tega, vidnega sveta. Grki so se Pavlu, ko jim je govoril o vstajenju mrtvih, posmechovali (Apd 17,32), saj ni vredno niti besede. Telo so namreč imeli za ječo-ujetost duše. Človek se bo osvobodil te ujetosti in vidno telo in se bo le tako združil z božanskim svetom.

Kristjani pa se naslanjamo le na Jezusa, ki je za nas umrl in je vstal povečanih, poduhovljen, a vedno s telesom.

Saduceji so ostali neodrešeni pri svojem agnosticismu. Četudi nimamo globljih in točnih podatkov o tej ločini-sekti, vemo, da so spadali v višje deležni večnega življenja. To jim je zaslужil Rimljanom, zaradi česar so imeli vse mogoče ugodnosti, mastne plače, lepa stanovanja in še kaj. Taki seveda ne morejo verjeti v vstajenje, ki bi jim odprlino lagodje in časti.

Luka poudarja, da svet duha in vstajenje nista nadaljevanje sedanjega življenja, sedanjega sveta. Saduceji so drugačni od sinov vstajenja, ki bodo deležni večnega življenja. To jim je zaslужil Jezus s svojim trpljenjem in smrtjo. Življenje bo neuničljivo, večno. Zakonsko življenje se s tem nikakor ne omalovažuje, čeprav sta spolnost in rojevanje samo za ta svet. V tem življenju sta veliki vrednoti, ki pa ustvarjata tudi veliko trpljenja. Vstajenje pa bo družilo človeka s samim Bogom, dvignjeno bo nad materialni svet, ki ne bo samo ohranil ljubezni in čustev zakoncev, družine, ampak jih bo tudi dvignil v neslutene višine nad vsak egoizem (Gl Poppi, n.d., 466 ns). Sveti Martin, ki danes goduje, naj nas uči poti ljubezni do ubogih.

SLOVENSKA ŠKOFOVSKA KONFERENCA Stališče Komisije Pravičnost in mir

O "raziskovanju" pri verskih obredih na dan volitev

Neposredno pred prvim krogom predsedniških volitev je slovenska javnost izvedela, da je izredni profesor politologije na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani, dr. Igor Lukšič, v okviru svojega predmeta angažiral študente, da so 21. oktobra letos obiskali nedeljska bogoslužja z namenom opazovati duhovnike in vernike med verskim obredom oziroma neposredno po njem, če bo kdo od njih pozival zbrane, "naj se udeležijo volitev in volijo za določenega kandidata". Pozneje se je še izvedelo, da tako poizvedovanje omenjeni profesor izvaja že dlje časa.

V Cerkvi smo se glede opisanega delovanja dr. Lukšiča najprej vzdržali obširnejše presoje. Pričakovali smo, da bo strokovna javnost tovrstno delovanje jasno odklonila, ker pa pristojne akademске oblasti na opisani dogodek uradno niso reagirale, oziroma so ga nekateri celo zagovarjali, želimo širšo javnost opozoriti na naslednja dejstva.

1. Dejstvo je, da je prof. dr. Igor Lukšič s svojim tajnim »raziskovalnim delom« pridobival osebne podatke in informacije občutljivega značaja, kamor sodijo informacije o političnem in o verskem prepričanju posameznikov. Tako ravnanje že samo po sebi predstavlja kršitev predpisov s področja varstva osebnih podatkov (ZVOP-1). Zatrjevanje, da pri navedenih raziskavi ni bilo zbiranja osebnih podatkov, je neresno. Nobene strokovno vodene raziskave namreč ni mogoče izvajati brez uporabe določenih podatkov in ustreznih evidenc. V konkretnem primeru je očitno, da so se zbirali osebni podatki o političnem in verskem

prepričanju posameznikov in to celo glede točno določenih političnih vprašanj. Ob tem se je mogoče resno vprašati, kdo ima dostop do tako zbranih podatkov, kako so te občutljive informacije shranjene, s kakšnimi nameni se bodo obdelovale, komu so bile posredovane in ali so posledično kršena tudi posebna pravila o varovanju osebnih in zaupnih podatkov na Univerzi v Ljubljani. Le-ta določajo, da so podatki o verskem in političnem prepričanju občutljivi podatki, ki morajo biti vestno in skrbno shranjeni ter obdelovani.

2. Posebej želimo poudariti, da resna opazovalna metoda, skladna z etiko znanstvenega raziskovanja, zahteva predhodno pristane opazovanih oseb. Tega v tem in prejšnjih podobnih primerih ni bilo. Tudi nadziranje in zbiranje informacij o pogovorih vernih državljanov po verskih obredih je kršenje ustavno zagotovljenih človekovih pravic, zlasti pravice do zasebnosti in do svobode veroizpovedi. Tovrstno "raziskovanje" je bolj podobno vohunjenju kakor raziskovalni dejavnosti, vredni tega imena. Zato se zastavlja vprašanje, ali niso takšne raziskave predvsem pritisk in nadzor, kakršen je bil v navadi v preteklem totalitarnem komunističnem režimu.

3. Poleg tega je obravnava verskega obreda kot potencialno politične dejavnosti tudi objektivno žaljiva. Vsebina projekta skave ima dejstvo, da je omenjeni visokošolski učitelj podpredsednik in eden od ideologov stranke Socialnih demokratov. Na njeni spletni strani (<http://www.socialnidemokrati.si>) najdemo program stranke, kjer v poglavju z naslovom Demokratska tranzicija je končana očitna Katoliški Cerkvi vmešavanje »v politiko, šolstvo, medije in vsiljevanju njenih vedenjskih vzorcev v javno sfero z namenom, da bi jo obvladala in si jo prilastila.« Očitno je, da stranka Socialnih demokratov Katoliški Cerkvi odreja pravico do resnično svobodnega vzgoj-

predstavlja nedopustno sumničenje in neutemeljeno stigmatizacijo delovanja Cerkve, je naveden ideološki aktivizem in predstavlja zlorabo študentov v politične namene. Za katoliške študente je opisano "raziskovalno" opazovanje lastnega verskega obreda še posebej v nasprotju z njihovo svobodo veroizpovedi.

4. Posebno močno težo pri ovrednotenju obravnavane raz-

nega in izobraževalnega delovanja, do pojavljanja v medijih, do javnega izražanja verskega prepričanja in sploh do javnega delovanja. To pomeni spodbujanje k nestrpnosti in kršitev 7. člena Ustave RS, po katerem je delovanje verskih skupnosti svobodno. V tej luči postane povezava med obravnavano "raziskovalno" dejavnostjo prof. Lukšiča na javni akademski ustanovi in

njegovim ideološkim delovanjem kot podpredsednika politične stranke očitna. Statut Univerze v Ljubljani pa določa, da "na Univerzi ni dopustno delovanje političnih strank." Komisija Pravičnost in mir pri ŠŠK je začudena, da predavatelj na Univerzi v Ljubljani, ki je hkrati visok funkcionar politične stranke, uporablja svoj pedagoški položaj za dejavnost, ki je etič-

no nesprejemljiva, v več ozirih protipravna, brez strokovne oziroma znanstvene vrednosti in v nasprotju z avtonomijo javne univerze. Menimo, da navedena raziskava služi zgolj političnim namenom, vzbujanju nezaupanja in stigmatiziranju duhovnikov in vernikov. Zato Komisija Pravičnost in mir take postopke odločno odklanja in pričakuje, da se bodo tudi pristojni državni in akademski organi do očitno sporne raziskave ustrezno opredelili.

msgr. dr. Anton Stres
predsednik Komisije Pravičnost in mir pri ŠŠK

Msgr. dr. Anton Stres

Tretja številka Pastirčka

Vse je krog in krog delo Božjih rok!

Tako poje pesem, ki jo navaja urednik Pastirčka Marijan Markežič v uvodnih mislih novembrske številke priljubljene otroške revije. Iz nje tokrat še bolj preseva misel na Boga, kateremu moramo, ne samo ob zahvalni nedelji, biti hvaležni za vse dobro, ki smo jih deležni v tem življenju. K minljivosti življenja in smrti uhajajo misli v jesenskem času, ko se vsa narava pripravlja na zimski počitek in se v dneh listopada spominjamo rajnih in svetih v nebesih. K njim bi želeli priti vsi, da bi skupaj slavili Boga, kakor pravi pesem Večna luč naj jim sveti. O rajnih pojejo tudi stihni otožne pesmiце Spomin V. T. Arharja: triletni fantiček zaman čaka vrnitve dedka in babice, ki spokojno spita v grobu. Na umrle se navezuje dialog dveh cvetic, v verzih Berte Golob. Georgina in krizantema sta cvetki iz daljnih krajev, ena razveseljuje žive, druga pa mrtvim cveti »na njihovih poti k Bogu domov«. Nova dobrodošla rubrika, s katero je Pastirček presenetil bralce, se glasi Utrinki spominov naših babic in je izpod peresa učiteljice Jožice Žniderčič. Njeno pisanje o spomnih babice Marice, ki je pri 93 letih živahna in delavna, se tudi navezuje na vernih duš dan, na kruhke, ki so jih otroci prejeli od briških gospodinj, in na molitev rožnega venca. Nona Marica je kot majhna punčka sedela

ob svoji babici in molila celo vrsto desetk za drage rajne in že takrat spoznala, "da je molitev vez ljubezni, ki seže preko smrti". Te zapise o lepih slovenskih navadah od dnevu Vseh svetih in vernih duš bi morali še posebej dobro prebrati naši šolarji, katerim se v misli zmeraj bolj vrva ničvredno praznovanje Hallowe'en, ki nima kaj opraviti z našimi vezmi s preteklostjo.

V mesecu novembru slavi svoj god sv. Andrej,

mrežo polno rib v rokah. Zapis spremlja ustrezna besedna dopolnjevanja. Slikovna dopolnjevanja Karmen Smodiš z naslovom Zlati otroci daje zgled, kako bi mladi lahko pomagali starejšim in osamljenim. Najmlajši Pastirčkovi bralci pa so za to premajhni; z veseljem pa bodo pomagali medvedki Metki, ki ob svoji stvariteljici Danili Komjanc, rada piše in riše. Ljubitelji pravljicnih zgodb bodo seveda prebrali tretje nadaljevanje dogodivščin

škratov
Pikca
in

Jezusov apostol, ki je bil doma iz Betsajde na obalah Genzareškega jezera. Okoli 1. 60 so ga v Grčiji umorili sovražniki krščanstva. O njegovi hoji za Jezusom pripoveduje zapis Bernarde B. ob zgovorni ilustraciji Paole Bertolini Grudina, ki se je odločila narisati sv. Andreja z

Pokca Marize Perat; nič hudega sluteč, sta padla v kremeplje čarovnice Krivope-te...

Na Pastirčkovi knjižni polici je nova knjiga Raziskuj Sveto pismo, ki jo je izdala založba Ognjišče iz Kopra. Vsebuje izbor svetopisemskih zgodb, mo-

Kratke

Poročilo o zbranih sredstvih in pomoči ob poplavih

Slovenska Karitas je doslej zbrala 1.634.937 evrov pomoči za žrtve septembrskih poplav. Akcija zbiranja denarja se počasi zaključuje, zato se darovalcem za izkazano solidarnost in zaupanje iskreno zahvaljujejo. Slovenska Karitas je na poplavljenih območjih razdelila 978.000 evrov, in sicer preko Škofijske Karitas Ljubljana 558.000 evrov, Škofijske Karitas Celje 375.000 evrov, Škofijske Karitas Maribor 35.000 evrov in Škofijske Karitas Koper 10.000 evrov. Izdatnejše pomoči je bilo deležnih 679 gospodinjstev. Škofijska Karitas Ljubljana je 310 gospodinjstvom v Železnikih do sedaj razdelila 460.000 evrov pomoči in 23 gospodinjstvom v Kropi 88.000 evrov. Preostanek denarja bodo namenili drugim prizadetim območjem na Gorenjskem. Na območju Škofijske Karitas Celje je bilo med 287 gospodinjstev razdeljenih 278.250 evrov, na območju Škofijske Karitas Maribor pa 49.000 evrov med 29 gospodinjstev. Na območju Škofijske Karitas Koper je bilo med 30 gospodinjstev razdeljenih 24.000 evrov. S preostalimi razpoložljivimi sredstvi bodo glede na potrebe pomagali tudi v naslednjih tednih in mesecih. Dodatne informacije dobite pri g. Petru Tomažiču na Slovenski Karitas, tel.: 01/300-59-61 in na spletni strani: <http://www.karitas.si/>.

Prvo srečanje koprške škofije in reške nadškofije

V župnijski cerkvi sv. Petra v Ilirski Bistrici je bilo v nedeljo, 4. novembra popoldne, prvo srečanje koprške škofije in reške nadškofije. Somaševanje je vodil koprski škof msgr. Metod Pirih, ob njem so bili reški nadškof in metropolit dr. Ivan Devčić in koprski pomožni škof dr. Jurij Bizjak ter 18 duhovnikov. Pobuda za srečanje je stara že kakšno leto in so jo sprožili hrvaški duhovniki in dr. Rafko Valenčič. Reška škofija je bila

ustanovljena leta 1925 po italijanski zasedbi naših krajev. Po preureditvi škofijskih meja leta 1934 med tržaško-koprsko in reško škofijo je bila večina vernikov slovenske in hrvaške narodnosti, duhovniki pa so branili slovenski živelj pred asimilacijo. Posebno slovenski duhovniki so tako številčno kot tudi kvaliteto veliko prispevali k temu, še posebno v upravi škofije. Med njimi so msgr. Karel Jamnik, Viktor in Danilo Perkan, Vladimir Pirih in mnogi župniki na terenu, ki so vztrajali tako pod italijanskim kot tudi kasneje pod komunističnim pritiskom. Tak je bil msgr. Jamnik, nato tudi njegov naslednik dr. Josip Srebrnič s Krka – tudi Slovenec, ki je prevzel upravo reške škofije do leta 1951, zlasti pa se je spletlo veliko povezav med duhovniki, saj so mnogi študirali v semenišču na Reki. Administrator Karel Jamnik je bil v Ilirski Bistrici župnik in dekan in je iz Ilirske Bistrice upravljal z reško škofijo. Odhajal je na Reko, kjer je imel svoje namestnike. Med temi sta bila predvsem generalni vikar Perkan in tajnik Vladko Pirih. Msgr. Jamnik je v Trnovem umrl in tu je tudi pokopan. Zato je prišel reški nadškof na obisk in na grob svojega prednika. Vse to je torej botrovalo 1. srečanju obeh škofij, za začetek predvsem duhovnikov in škofov.

Škof Pirih je vse to povedal v homiliji med mašo, prav tako pa tudi nadškof Devčić ob sklepu maše, ko so si tudi izmenjali darove. Med mašo je prepeval Cerkveni mešani pevski zbor Zvon, prav tako tudi po maši, ko so se zbrali v molitvi ob grobu msgr. Karla Jamnika, ki je pokopan na pokopališču, ki obkroža cerkev. / (iz www.rkc.si)

Pevma

Slovesno praznovanje zahvalne nedelje

Skupna zahvalna nedelja je bila letos v Pevmi. Že desetletja je namreč ustaljena navada, da se na tem predelu Goriške praznuje hvalnica izmenično v enem od zaselkov. Traktorji iz Pevme, pa tudi tisti z Oslavja, iz Štmavra in Podgore so pripeljali pred cerkev, z njimi je prišel tudi skupni kmečki voz štirih vasi, ki so ga domačini obložili in okrasili s poljskimi sadeži te zemlje. Na sredi je stal kotel s polento, okoli pa zelenjava in povrtnina, od repe do zelja, krompirja, radiča in čebule, pa tudi sadje, hruške, jabolka in kostanj, steklenice novega vina in košare s kruhom. Nekaj košev so kmetje nesli pred glavni oltar cerkve, ki je bila ob slovesnosti okrašena s cvetjem, pa tudi s pridelki. Pod Kraljevimi freskami je zahvalno mašo daroval domači župnik Marijan Markežič, daritev pa je

spremljalo petje cerkvenega zbora. Maši je sledil blagoslov pridelkov v cerkvi, skupnega voza pred njo in kmečkih strojev, v glavnem traktorjev, ki se jih je letos zbralo približno dvajset. Pred leti so bili med njimi tudi Placutarji, vendar, odkar ni več slovenske maše v tem predelu Gorice, se tu hvalnica praznuje avtonomno. Nakar so prosvetarji med domačini delili domač koruzni kruh, ki so ga spekle gospodinje, in novo vino, ki je vrelo v domačih kletih. Traktorji so se podali po zaselkih od Pevme do Oslavja in nazadnje Štmavra, ustavili so se pri osmicah in gostilnah ter nazadnje prišli na društveni sedež, nekdanjo osnovno šolo v Štmavru, kjer se je praznovanje prelevilo v veselico. Naslednjo nedeljo, na Marti-novo, bo skupna pokrajinska hvalnica, letos bo to v občini Dolenje v Goriških Brdih.

Iva Koršič

Čestitke Združenja cerkvenih pevskih zborov

Združenje cerkvenih pevskih zborov - Gorica iskreno čestita **MePZ Hrast iz Doberdoba** in njegovemu zborovodji Hilariju Lavrenčiču za najnovejši uspeh, tokrat na tekmovanju v vasi Travesio blizu Spilimberga. O njem je naš list poročal v prejšnji številki. Prav tako je poročal o Mladinski vokalni skupini Vrh Sv. Mihaela, ki je pod vodstvom Mateje Černic odlično nastopila na 11. tekmovanju Corovivo v organizaciji deželne zborovske zveze USCI.

Doberdobske zboru in pevski skupini z Vrha, ki velikokrat sodelujeta tudi na pevskih prireditvah ZCPZ, naše iskrene čestitke in voščila za nadaljnje uspehe.

Združenje cerkvenih pevskih zborov ponovno čestita zborovodji **Zdravku Klanjščeku** ob petdesetletnici njegovega delovanja oz. za pol stoletja zvestobe petju in narodu. Spominska proslava v KC Lojze Bratuž je samo potrdila, kako cenjeno in razvejeno je Klanjščkov delo tudi na področju cerkvenega petja. Začelo se je pred 50 leti na Jazbinah, kjer imata za večdesetletno petje posebne zasluge tudi Klanjščkova sestra Ivanka in brat Mario. Po smrti prof. Fileja skorajda ni bilo večjega skupnega nastopa, ki ga ne bi bil vodil Zdravko Klanjšček: od vstajenske maše in božičnih nastopov v goriški stolnici in drugje do spominske maše ob Gregorčičevi stoletnici v cerkvi na Travniku. Za njegovo nenehno pripravljenost, da pomaga, kjer le more, se mu iskreno zahvaljujemo in mu ob zlatem jubileju toplo čestitamo.

Z. Klanjšček (foto DPD)

Kratke

220 "Olympicev" redno vadi

Mesec dni je preteklo, odkar se je v telovadnici goriškega športnega združenja Olympia pričela ponovno redna vadba predšolskih otrok in telesne vzgoje za tretjo mladost in pa treningi športne ter športno ritmične gimnastike, športno plesne skupine, minivolleya, odbojke under 12, 14, 16, 18, poleg seveda prve moške divizije in D lige. Vse skupine večinoma trenirajo v domači telovadnici na Drevoredu XX. septembra v Gorici, čeprav zaradi tako velikega števila skupin mora marsikatera ekipa odpotovati nekaj dni v tednu na trening v druge goriške športne objekte. Vsa otroška in mladiska dejavnost pa redno - od zgodnjega popoldneva do poznega večera - poteka v domači telovadnici. Športno združenje Olympia šteje letos v vstopu v svoje 47. leto neprekinjenega delovanja še več članov kot v prejšnji sezoni, in sicer čez 220, od katerih jih je več kot 145 pod 18. letom starosti: pri Gymplay-ju, t.j. predšolski telesni vzgoji, je vpisanih že čez 30 otrok, več kot 75 jih je pri športni gimnastici, ritmiki in plesu, vsi ostali pa so porazdeljeni med ekipami minivolley-ja, under 12, 14 in 16.

In čeprav je mesec november že tu, se vpisovanje v vse skupine neprekinjeno nadaljuje, tako da število članov iz dneva v dan narašča. To pomeni, da se starši vedno bolj zavedajo, da ponuja Olympia kvalitetne pogoje vadbe oz. treningov, kvalitetno delovanje s kvalitetnim kadrom trenerjev in vaditeljev: društvo namreč skrbi za izobraževanje domačega kadra. Trenerji in vaditelji obiskujejo tečaje na federacijah (FIPAV, FIDS, FIG) in pa seveda na goriškem komiteju C.O.N.I., ki izobraževalne tečaje redno organizira predvsem za otroške dejavnosti.

Predvsem treningi otroške in mladinske dejavnosti potekajo v slovenskem jeziku, čeprav je med naštetimi člani okrog 15 odstotkov otrok, ki prihajajo iz čisto italijanskih družin. S temi podatki je seznanjen tudi goriški župan Ettore Romoli, ki si je pred nekaj tedni s predsednikom SZ Olympie Gregorjem Sfiligojem in podpredsednikom Andrejem Vogričem ogledal telovadnico in sam imel možnost preveriti številčnost članov v društvu.

Začenjajo se tekme, prvenstva, nastopi, srečanja in turnirji. Treningi in vadba se nadaljujejo. Vrata Olympie pa so odprta vsem, ki si želijo pokukati, kako nam je v telovadnici na Drevoredu XX. septembra lepo! / Damijana Češčut

Dr. Donald Nightingale gost Slovenskega izobraževalnega konzorcija

Slovenski izobraževalni konzorcij Slov.I.K. bo v ponedeljek, 12. novembra 2007, ob 17. uri ime v gosteh v Kulturnem domu v Gorici prof. dr. Donald Nightingale. Nightingale, zaslužni profesor Queen's poslovne šole Kanada in profesor na IEDC-poslovni šoli Bled, bo predaval na temo *Je leadeOr v vas samih?* Najdite ga! Predavanje bo potekalo v angleškem jeziku s prevodom v slovenščino. Prijave sprejemamo do petka, 9. novembra, na telefon (0039) 0481 550142 ali po mailu na naslov: maja.humar@slovik.org.

Plezalna stena v telovadnici Kulturnega doma

Po precejšnjem zanimanju v prejšnji sezoni, predvsem zaradi navdušenja mladih, je od 5. novembra dalje v prostorih telovadnice Kulturnega doma v Gorici spet na razpolago plezalna stena. Ta je bila postavljena lansko leto s sodelovanjem Športnega združenja Dom iz Gorice, Kulturnega doma Gorica in s podporo odbornišтва za šport pri Deželi Furlaniji Julijski krajini. Namen SZ Dom je ustvariti v našem prostoru nove možnosti druženja in zanimive športne dejavnosti. Plezalna stena bo na razpolago goriškim športnim organizacijam ob ponedeljkih in sredah (od 18.00 do 21.00); posameznikom pa ob torkih in četrtkih od 18.00 do 21.00. Za informacije se lahko zainteresirani obrnejo v večernih urah (od 18.00 do 20.00) na urad športnega društva Dom (tel. 0481 33288).

Pokrajinski občni zbor Slovenskega deželnega gospodarskega združenja za Goriško

Slovenski gospodarstveniki končno spet združeni pod isto streho

V ponedeljek, 29. oktobra, je bil na sovedenjskem sedežu Zadrudne banke Doberdob in Sovodnje ustanovitveni pokrajinski občni zbor Slovenskega deželnega gospodarskega združenja za Goriško. Ob lepi udeležbi starih in novih članov so za predsedniško mizo sedeli deželni predsednik Boris Siega, goriška člana predsedstva Karlo Devetak in Tomaž Mucci, direktor SDGZ Andrej Šik.

Siega je, kot predsednik SDGZ-ja v letih, ko se je goriška veja organizacije odcepila in ustanovila samostojno združenje, v uvodnem poročilu obnovil procese, razvoj dogodkov ob širitvi meje ter priprave, ki so privedle do ponovne združit-

mi organizacijami.

Župan Marko Petejan je pozdravil v imenu sovedenjske občinske uprave, predsednik SKGZ Pavšič in pokrajinski predsednik SSO Povše pa v imenu krovnih organizacij; prvi je pozval k skrbi za uveljavitev jezika tudi v poslovnih prostorih in posebni

obnovi, povedal o dolgotrajnih poskusih, da bi prišli do ponovne združitve, in se veselil, da je do tega končno prišlo.

Predsednik Euroservisa Erik Švab je predstavil delovanje in storitve manjšinske specializirane strukture za evroprojekiranje, ki je odprla podjetje Evro-

Tomaža Muccija, da skliče novoizvoljeni pokrajinski odbor za opredelitev programa in izbiro predsednika, ki bo kot deželni podpredsednik avtomatično član deželnega vodstva organizacije.

Pokrajinski odbor SDGZ Gorica sestavljajo: Nataša Čaudek - ma-

Foto JMP

Boris Siega (foto JMP)

ve. Šik je orisal delovanje in storitve Združenja na deželni ravni in priložnosti, ki se ponujajo za člane ob sodelovanju z drugimi osebki, ustanovami in sorodni-

ga. Predsednik Slovenskega gospodarskega združenja Gorica Vito Primožič je posegel v razpravo, sicer kot posameznik in član SDGZ-ja. Pritrdil je Siegovi

pozornosti do Benečije, drugi pa zaželel, da bi organizacija v najboljši meri izražala večplastnost in pluralnost zamejskega gospodarstva. Tomaž Mucci je dopolnil Siegov uvod s pričevanjem o opravljenem delu v zadnjem obdobju, da bi v Združenje vključili čim več mladih podjetnikov z Goriške. Predsednik Slovenskega gospodarskega združenja Gorica Vito Primožič je posegel v razpravo, sicer kot posameznik in član SDGZ-ja. Pritrdil je Siegovi

la industrija, Avgustin Devetak - gostinstvo, Karlo Devetak - samostojni poklic, Gabriele Ferfolgia - mednarodna trgovina, Pavel Hmeljak - samostojni poklic, Benedikt Kosič - trgovina, Anton Malič - obrtništvo, Tomaž Mucci - obrtništvo, Fabio Pahor - mednarodna trgovina, Igor Pahor - mednarodna trgovina, Valentina Pahor - samostojni poklic, Erik Peteani - finance, mednarodna trgovina, Marco Petejan - samostojni poklic, Rudi Petejan - obrtništvo, Saša Primosić - samostojni poklic, Jasna Primožič - gostinstvo, Marco Rojec - trgovina, samostojni poklic, Silvano Semolič - trgovina, Janez Terpin - mednarodna trgovina, Renzo Turri - gostinstvo, Zadrudna banka Doberdob in Sovodnje - banka.

FEIGLOVA KNJIŽNICA Druga pravljica urica

Pogumna družina živali ugnala razbojnike

Nad dvajset otrok je v ponedeljek, 22. oktobra, z mamicami in očki pristopilo v prijazno mladinsko sobo Feiglove knjižnice, da bi prisluhnili drugi pravljici urici, ki je ponudila droben izsek iz bogatega literarnega dela Ivana Trinka, pokončnega duhovnika in narodnega buditelja, sina preizkušene Benečije. Tokratni pravljicni popoldan se je namreč navezal na sklop prireditve, ki so bile pod naslovom V Trinkovem duhu v Goriški knjižnici Franceta Bevka v Novi Gorici v sodelovanju z novogoriško knjižnico, KD Ivan Trinko iz Čedad, s Feiglovo knjižnico iz Gorice in Pokrajinskim arhivom Nova Gorica. Med prireditve sta spadala tudi odprtje razstave ilustracij Alesandre D'Este Pravljicni svet pod Matajurjem, ki je na ogled do 5. novembra, in predstavitev dvojezičnega zbornika Mons. Ivan Trinko (1863-1954) - Spodbujevalec spoznavanja in

dialoga med kulturami - Promotore della conoscenza e del dialogo tra culture.

Kot novogoriški so tudi naši otroci spoznali pravljico Boter petelin in njegova zgodba, ki jo je po motivih Bremskih godcev bratov Grimm spisal Ivan Trinko. Petelinu je padla slamica na glavo in prepričan je bil, da "se svet podira", zato je vzel pot pod noge. Na popotovanju so se mu pridružili še mačka, pes, osel in osa. Lakota jih je napotila do hiše, v kateri so se razbojniki pripravljali k večerji, a pojedla jo je vesela družina živalic, saj so, kljub svoji drugačnosti, z združenimi močmi pregnali lopove in tako dokazali, da se s prijateljskim sprejemanjem različnosti zmorejo premagati še tako velike težave. Morda so bili poslušalci le premajhni, da bi v polnosti dojel nauk pravljice. Gospa Marjeta Novak, sicer izkušena pravljica, saj večkrat pripoveduje zgodbe v Bevkovi

knjižnici in tudi po novogoriških šolah, se je odločila za klasično, "golo" podajanje pripovedi, pri kateri naj bi si otroci s svojo domišljijo ustvarili podobo pravljice, vendar je to za malčke, ki zahajajo h goriškim uricam, morda pretežko. Marsikateri izmed njih izhaja iz mešane družine in zato ne obvlada jezika in njegovih odtenkov. Zaradi tega je skorajda nujno, da pripovedovalec spodbudi njihovo pozornost, s tem da poudarja žume,

glasove in seveda ključne trenutke, ki se navezujejo na pripoved. Da je to res, se je na drugi pravljicni urici izkazalo ob koncu zgodbe, ko so se otroci razživel, ker jih je knjižničarka Luisa Gergolet, sama tenkočutna pravljica, povabila, naj oponašajo glasove nastopajočih živali, in jih tudi povabila, naj narišejo junake iz Trinkove pravljice. Ob sladkih bombončkih je risanje še bolj steklo od rok.

ZSKP, SSO, SSK na goriškem pokopališču

Poklon zaslužnim rojakom

Polepi ustaljeni navadi so se tudi letos na dan Vseh svetih zbrali na goriškem pokopališču predstavniki Zveze slovenske katoliške prosvete in se poklonili zaslužnim rojakom, ki tu počivajo in čakajo vstajenja. Včasih je bila skupina kulturnikov, ki se je sukala med grobovi, bolj številna in jo je zmeraj spremljal eden izmed goriških duhovnikov. Sedaj ko je naših dušnih pastirjev vedno manj, si moramo laiki pomagati sami. Tako je ob grobovih umrlih, ki so pustili vidno sled v življenju naše skupnosti, poleg cvetja in brleče sveče v spomin na umrlega, k Bogu zaplavala še moli-

tev, ki jo je vodil Danilo Čotar. Kot vselej so se zaustavili in pomolili na grobovih glasbenikov Emila Komela in Lojzeta Bratuža, čigar 70-letnico smrti smo med tem letom zabeležili z različnimi spominskimi prireditvami. Ob Bratužu so počastili seveda tudi blago, milo pesnico Ljubko Šorli, ki počiva ob ljubljenskem možu Lojzetu. Obiskali so tudi zadnje zemeljsko domovanje Joška Bratuža, ki je bil profesor klasičnih jezikov na nadškofijski gimnaziji v goriškem Malem semenišču, Viktorja Prašnika, izredno uslužnega in dobrega človeka, kulturnika in dolgoletnega predsednika SKPD Mirko Filej,

pesnika Milana Bekarja, profesorja na slovenskem klasičnem liceju, pisatelja Frana Erjavca, po katerem je poimenovana osnovna šola v Štandreu, Karla Lavriča (1818-1876), narodnega buditelja, rojenega na Premu, po poklicu pravnik, enega izmed ustanoviteljev tolminske čitalnice (pete v Sloveniji), ki je imel velike zasluge za razvoj čitalniškega gibanja na Primorskem, bil pa je tudi organizator taborov na celotnem slovenskem ozemlju. Obenem so se spomnili Franja Ferfila (1845-1915), narodnega, političnega in gospodarstvenega delavca, uradnika, doma iz Senožeč; bil je med ustanovitelji

Goriške ljudske posojilnice. Ob grobu Lojzeta Bratuža sta se pomudili isti dan tudi delegaciji SSO s predsednikom za Goriško, Janezom Povšetom, in SSK z Julijanom Čavdom na čelu. Oba sta spregovorila nekaj priložnostnih besed in položila šopa rož s trakom slovenskih barv, podgorski pevci pa so nedolžni žrtvi fašizma tudi zapeli. Še marsikatera druga znana in pomembna oseba spokojno spi ne samo na goriškem pokopališču, ampak tudi na božjih njivah v vaseh na Goriškem. Prav bi bilo, da bi za grobove teh naših velikih rojakov, ki so po plemenitem življenju zapustili ta svet, izvedeli tudi šolarji, študentje in mladi nasploh, drugače bo hvaležen spomin nanje zbledel ali se celo zabrisal.

IK

V nedeljo, 11. novembra, od 11. do 12. ure pri sv. Ivanu v Gorici

Srečolov za obnovo koče sv. Jožefa v Žabnicah

Prijatelji koče, lepo vabljeni! Srečolov je pripravil svetoivanski župnijski pastoralni svet. Dela pri koči lepo napredujejo in gredo proti koncu. Poravnava računov pa dosti bolj počasi! Do prejšnjega tedna je bila zunanost prvega nadstropja že izolirana (15 cm zaščite) in oblečena z lesom. Na strehi bo te dni postavljena še kritina iz aluminija. Tudi

streha je podaljšana na vse strani, tako da se koča zdi večja. V notranjosti daje lesen strop prijaznejši in zračnejši vtis. Električna napeljava v prvem nadstropju že deluje, omet je dokončan. Manjka še vgraditev grelcev. Za pleskanje in postavitev lesenega poda je potrebno še počakati, da se novi zidovi, omet in tlak posušijo. Vsem, ki ste že prispevali v

ta namen, ali še boste, v imenu uprave, iskrena hvala! Že sedaj vabljeni na velik koncert, ki ga bosta izvedla v Kulturnem centru L. Bratuž v prvi polovici decembra zbora Hrast in Lojze Bratuž.

Tradicionalno praznovanje v Gornjem Tarbiju

MePZ Hrast pel na beneškem Burnjaku

Beneška hribovita pokrajina že vrsto let postaja v jesenski preobleki prijeten in vabljiv prostor za vse več ljudi. Ob jesenskih barvah stopa v ospredje tipična oktobrska jed, ki jo znajo Benečani pravilno ceniti. Govorimo seveda o kostanju. V Gornjem Tarbiju, vasi v občini Srednje, že vrsto let prirejajo v oktobrskih vikendih Burnjak, praznik kostanja. Gre za kulinarčno, gastronomsko in tudi kulturno prireditev, ki dobiva v zadnjem obdobju vse več pozornosti v ožji in širši okolici. V sklopu kulturnih prireditev Burnjaka je v Gornjem Tarbiju s samostojnim koncertom letos nastopil tudi MePZ Hrast iz Doberdoba. V vaški cerkvi sv. Janeza krstnika je nastopil v nedeljo, 28. oktobra. Doberdobski zbor je pod taktirko dirigenta Hilarija Lavrenčiča oblikoval pester program, razdeljen na dva dela. V prvem delu so doberdobski pevci publiki predstavili program polifonije in nabožnega petja, ki je segal vse od Galusovih renesančnih motetov do Brucknerjeve germanske roma-

tike ter Šnitkejevih in Rahmaninovih pravoslavskih liturgičnih napevov. Doberdobski so nenazadnje predstavili tudi izsek iz sodobne krajevnopolifonske produkcije. Zapeli so skladbo O, magnum mysterium furlanskega skladatelja Orlanda Dipiazzeta ter Pater noster, stvaritev tržaškega Slovenca Pavleta Merkuja. Drugi del koncerta je bil posvečen ljudskim napevom in priredbam. V ospredju je bila seveda izredno bogata beneška zakladnica napevov in melodij. Dirigent Hilarij Lavrenčič jo je venčel beneških napevov posvetil Davidu Klodiču, pobudniku Burnjaka in neutrudnemu beneškemu kulturnemu delavcu. Zbor Hrast je pred do-

mačo publiko izvedel Merkujevi priredbi Dve let' an pu ter Jenj' čeuajti gna ter skladbi Petelinček je zapieu ter Preuozke

so stazice, ki jih je za zbor ugalsbil sam dirigent Hilarij Lavrenčič.

AC

9. 11. 1997 - 9. 11. 2007

Minilo je deset let, odkar nas je zapustil

dr. Teofil Simčič

odvetnik,
časnikar,
politik

Hvaležno se ga spominjamo

SVOJCI

Poslanec Anton Kokalj v Gorici

V petek, 16. novembra, bo Anton Kokalj - poslanec v Državnem zboru RS in predsednik Odbora za zadeve Evropske unije Državnega zbora RS - gost Krožka Anton Gregorčič - Študijski center za socialno-politična vprašanja in Sveta slovenskih organizacij za Gorico. Med svojim obiskom bo Kokalj obiskal uredništvo našega tednika, ob 18.30 pa bo v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž spregovoril o šestmesečnem predsedovanju Republike Slovenije Evropski uniji.

Obvestila

Prosvetno društvo Rupa-Peč vabi izletnike letošnjega izleta na otok Ponza na skupno srečanje v četrtek, 8.11.2007, ob 19.30 v Rupi. Ogleдали si bomo slike in izmenjali mnenja v prijetni družbi. **Prosvetno društvo Štandrež** prireja v soboto, 10. novembra, martinovanje. Družabno srečanje, ki bo v župnijski dvorani, se bo začelo ob 19.30.

Zahvalna nedelja bo v Rupi 11. novembra s tradicionalnim martinovanjem. Ob 14.30 blagoslov v cerkvi z zahvalno pesmijo, sledita blagoslov kmečkih pridelkov na društvenem prostoru in pokušnja domačih vin. Vsi toplo vabljeni!

Skupnost družin Sončnica prisrčno vabi starše na martinovanje na kmetijo Rojc in Polanec (Zalošče, Dornberk). Sobota, 10. novembra. Informacije in vpisovanje (do 7. 11.): 0481 534004 (Ani, v večernih urah). Število je omejeno, zato pohitite s prijavi.

Društvo Jadro in Tržič prireja 11. novembra martinovanje v Štanjelu pri Komnu. Poskrbljeno bo za prevoz in družabnost s kosilom. Prijave pri odbornikih obeh društev.

V najem oddajam dve stanovanji v Gorici, na Korzu Italija (eno- in trisobno). Za informacije kličite na tel. 320 8614930.

Darovi

Ob 1. obletnici smrti predragga brata inž. Janeza Kacina darujeta Marija in Metka 100,00 evrov za Kulturni center Lojze Bratuž.

Za cerkev v Rupi: namesto cvetja na grob pok. Milijana Kogoja daruje druž. Andreja Kosiča 50,00 evrov.

Namesto cvetja na grob Lojzka Butkoviča darujejo za društvo prostovoljnih krvodajalcev iz Sovodenj: Družine Juren, Petruz, Paoletti in Lulli 60 evrov; Marjeta Marusič 50 evrov.

V spomin na Alojza Butkoviča darujejo za društvo prostovoljnih krvodajalcev iz Sovodenj: Drago, Ivana in Dari 50 evrov; Ciril in Rafko z družinama 50 evrov.

Namesto cvetja na grob Milene Ferfolja darujejo: brata Araldo z družino 100 evrov za cerkev v Sovodnjah; svakinja Zlata in nečakinja Mimi 100 evrov za KD Sovodnje; nečakinja Marija z družino 50 evrov za društvo prostovoljnih krvodajalcev iz Sovodenj; bratranec Drežče z družino 50 evrov za društvo prostovoljnih krvodajalcev iz Sovodenj; Anna in Andrej Kovic 50 evrov za društvo prostovoljnih krvodajalcev iz Sovodenj; svakinja Milena in nečaki Danijela, Gabrijel in Marko 200 evrov za RK Škofja

Loka za poplavljenice iz doline Sore; sorodniki iz Ljubljane in Pule 300 evrov za RK Škofja Loka za poplavljenice iz doline Sore.

V spomin na Mileno Ferfolja Tomsic daruje Benjamin Černic 25 evrov za SZ Soča

V spomin na Vilkota Gergoleta darujejo za SZ Soča: Benjamin Černic 25 evrov; Marijo Černic 35 evrov.

Zahvala

Rosanna in Cristian se iskreno zahvaljujeva g. župniku Karlu Bolčini, cerkvenemu zboru in štandreški župnijski skupnosti za lep in doživet obred sv. krsta, ki ga je prejel najin mali MANUEL.

Čestitke

Nedavno sta dva naša zbora dosegla pomemben uspeh. Zato jima čestitamo, in sicer zboru Hrast iz Doberdoba oziroma dirigentu Hilariju Lavrenčiču za osvojitve prvega mesta ter veliko nagrado prvega tekmovanja Travesio In-canta v Travesiju pri Spilimbergu kakor tudi mladinski skupini z Vrha Sv. Mihaela pod vodstvom Mateje Černic, ki se je na potujoči reviji Corovivo uvrstila v najvišjo tekmovalno kategorijo. - Svet slovenskih organizacij.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 09.11. do 15.11.2007)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 9. novembra (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: narodno zabavna in zabavna glasba, zborovski kotiček, iz krščanskega sveta, zanimivosti, humor, obvestila.

Ponedeljek, 12. novembra (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound: moderna glasba včeraj in danes, kotiček za popevke Đorđa Novkovića; Živemu se vse zgodi; Zanimivosti in obvestila.

Torek, 13. novembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 14. novembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Boj proti veri in cerkvi - Izbor melodij.

Četrtek, 15. novembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

DRUŠTVO ARS - GORICA v sodelovanju z ZGODOVINSKIM DRUŠTVOM ZA SEVERNO PRIMORSKO

prijazno vabita v prostore Galerije Ars na Travniku 25 v torek, 13. novembra 2007, ob 18. uri na predstavitev

KRONIKE, časopisa za slovensko krajevno zgodovino,

ki je tokrat v celoti posvečena preteklosti Goriške

Iz zgodovine Goriške

Kroniko bodo predstavili dr. Miha Preinfalk, mag. Renato Podberšič in dr. Saša Quinzi

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

vabi na predstavitev

KNJIŽNE ZBIRKE ZA LETO 2008

v ponedeljek, 19. novembra 2007, ob 17. uri v galeriji Ars nad Katoliško knjigarno, Travniki 25 v Gorici

Lüneburška varianta odhaja na turnejo Melodrama spet na odru v dveh inačicah

Kdor si je ogledal melodramo Lüneburška varianta na februarjem premierem ali ponovitvenem večeru, zlahka ne bo pozabil čustvenega naboja in intenzivnega izvajalskega izražanja, ki so ga znali posredovati njeni glasbeni in gledališki izoblikovalci, ljubiteljski in poklicni ustvarjalci iz naše dežele, ki so združili moči in pokazali, kaj zmore ustvariti naša mala Gorica, če ji je dana možnost poustvariti srednjeevropsko ozračje, ki je v preteklosti zaznamovalo ta naš zgodovinsko, kulturno in jezikovno bogati prostor. Roman Lüneburška varianta je,

kot znano, mojstrsko stkal Paolo Maurensig, pisatelj slovenskega rodu, in ga sam strnil v odrsko besedo in besedila pesmi, ki spremljajo pripoved. Te in celoto nasploh je v zvočno podobo odel glasbenik Valter Sivilotti, ki je ob tem tudi spretno sukal dirigentsko paličico pred člani orkestra ArsAtelier in zborom, ki ga sestavljajo poleg solistke France Drioli pevci iz naše dežele; med njimi je mnogo slovenskih izvajalcev.

Zelo odmeven glasbeno-gledališki dogodek je namreč nastal iz sodelovanja imenovanih avtorjev, združenja ArsAtelier, Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, Kulturnega združenja canzoni di confine, Glasbene šole Nova Gorica, Kulturnega doma Gorica, USCI in ob pomoči goriške občine in pokrajine. Ob teh sta v igralski oziroma pevski vlogi blestela gledališki igralec Walter Mramor in slavna italijanska pevka Milva. Sedaj se bo ta pomembna odrska stvaritev, v kateri se prepletajo italijanščina, slovenščina, furlanščina in nemščina, selila na razne odre. Turnejo s trinajstimi ponovitvami so predstavili na tiskovni konferenci, ki je bila v dvorani Pokrajinskih muzejev na goriškem gradu v petek, 2. novembra. Na njej so sodelovali ustvarjalci Paolo Maurensig, Walter Mramor, Valter Sivilotti, Milva, Silvan Kerševan, ravnatelj SCGV E. Komel, in občinski odbornik za kulturo Antonio Devetag ter pokrajinska odbornica za kulturno Roberta Demartin. Slednja sta poudarila pomembnost tega

odpovedala drugim ponudbam. Sivilotti in Mramor sta povedala, da bo Lüneburška varianta šla na gostovanje v dveh različicah: z orkestrom in brez njega. Kot komorna predstava se bo pokazala na manjših odrih; a čeprav bosta spremljala pevce le klavir in saksofon, ne bo nič manj učinkovita in vsebinsko prav nič okrnjena. Novost bo tudi ta, da bodo na nekaterih ponovitvah pevski del izvajali zbori kraja, ki bo gostil predstavo. Zaradi tega zadobiva gledališko-glasbeni dogodek še širše in pomembnejše dimenzije. Seveda bodo povsod prisotni vsi

Z leve: Silvan Kerševan, Paolo Maurensig, Valter Sivilotti in Milva

Stirje jeziki, kar je tudi lep dosežek! Kerševan je s kančkom grenkobe dejal, da je škoda, ker predstava ne bo zaživela v vseh glavnih mestih naše dežele, pa tudi, da ne bo mogel, zaradi finančnih razlogov, biti vselej zraven orkester ArsAtelier. Sivilottijeva glasba je namreč nastala prav za ta orkester. Vsi so izrazili željo, da bi Lüneburška varianta v prihodnje obiskala tudi druge kraje (Milan - Piccolo teatro), pa tudi, da bi prekoračila mejo, šla v Slovenijo, Avstrijo in še kam.

Iva Koršič

Goriška / Pomemben jubilej 100-letnica Slovenske ljudske stranke

V začetku 20. stoletja se je politično življenje na Slovenskem reorganiziralo in utrdilo tako, da se politični in idejni somišljeniki niso zbirali v društvih, pač pa v osrednjih organizacijah, kot so bile predvsem konservativna Slovenska ljudska stranka (SLS), liberalna Narodnonapredna stranka (NNS) in socialistična Jugoslovanska socialdemokratska stranka (JSDS). Zaradi določil zakona o društvih osrednje organizacije niso imele podružnic, pač pa so podružnice delovale kot samostojna društva v posameznih slovenskih deželah. Tako tudi na Goriškem, kjer se je leta 1876 ustanovljeno politično društvo Sloga preoblikovalo v Slovensko ljudsko stranko na Goriškem. Za ustanovitev je bila odločilna zahteva 3. slovenskega katoliškega shoda (1906): "Vsi katoliško misleči Slovenci se naj združijo v veliko stranko, ki obsega vse sloje in vse pokrajine slovenskega ljudstva." Ustanovni občni zbor goriške dežele SLS - udeležilo se ga je 600 zaupnikov - je potekal 25. novembra v Gorici. Njen prvi vodja je postal dr. Anton Gregorčič, v vodstvu stranke pa so ob ustanovitvi delovali še Ivan Berbuč, dr. Anton Breclj, dr. Josip Dermastia, Blazij Grča, Franc Andrej dr. Pavletič in dr. Andrej Pavlica. Tako so takrat na Goriškem poleg SLS delovale še Narodnonapredna (ustanovljena 1900) in Slovenska kmečka stranka (usta-

novljena 13. 6. 1907); socialisti so se organizirali kasneje. Politični boj je potekal predvsem med SLS in NNS, vanj pa so posegali tudi agrarci, kot so imenovali pripadnike kmečke stranke. Rezultati deželnih in državnoborskih volitev so kazali na precejšnji izenačen vpliv, ki sta ga imeli stranki. V Gorici in po deželi sta imeli široko razporedno organizacijsko mrežo v obliki društev, zadrug in denarnih ustanov.

Glasili SLS sta bili Gorica in Primorski list, kasneje tudi Novi čas. To glasilo je nazorno pokazalo, da je bila stranka porazdeljena, in sicer med staro - in krščanskosocialno usmerjeno novostrujarje. Obe struji sta še pred koncem prve svetovne vojne dosegli sporazum. Enotna stranka je nato le malo časa delovala, saj so se vse politične stranke na Primorskem - razen socialistov - združile v skupno društvo Edinost (1919), ki pa je leta 1922 razpadlo na krščansko-socialni goriški in na narodnjaški tržaški del. Politična društva so doživela usodo ostalih slovenskih organizacij na Primorskem, po letu 1927 so člani vseh društev delovali lahko le še ilegalno.

Stoletni jubilej goriške slovenske politične stranke vabi, da bi ga počastile politične skupnosti, ki iščejo korenine svojega delovanja tudi v nekdanji Slovenski ljudski stranki na Goriškem.

B. Marušič

Ponovitve na turneji

Teatro Odeon - Latisana (Videm): torek, 6. novembra, ob 20.45 (v sodelovanju s pevskim zborom Ruffo iz Sacileja, zborovodja Pollesel)
Teatro Zancaro - Sacile (Pordenon): sredo, 7. novembra, ob 21. uri (v sodelovanju s pevskim zborom Ruffo iz Sacileja), Politeama Rossetti - Trst: sobota, 10. novembra, ob 20.30; nedelja, 11. novembra, ob 16.00 v sodelovanju z orkestrom in zborom ArsAtelier iz Gorice, pod vodstvom Valterja Sivilottija, zbor vodi Hilarij Lavrenčič
Teatro Sociale - Cittadella (Padova): četrtek, 15. novembra, ob 21.00 (v sodelovanju s pevskim zborom Coronelle di Cavalese, pod vodstvom dirigenta Bellanteja)
Občinsko gledališče - Krmín: četrtek, 22. novembra, ob 21.00 v sodelovanju s pevskim zborom ArsAtelier pod vodstvom zborovodje Hilarija Lavrenčiča
Teatro Civico - Vercelli: sobota, 24. novembra, (v sodelovanju s pevskim zborom Comiter, dirigent Libralasso)
Teatro Toniolo - Mestre: petek, 30. novembra, sobota, 1. decembra, ob 21.00; nedelja, 2. decembra, ob 16.30
Teatro dell'Unione - Viterbo: sobota, 8. decembra, ob 21.00
Teatro Sociale - Mantova: četrtek, 20. decembra, ob 21.00

Nova knjiga o Soški fronti

Vasja Klavara: Doberdob - Kraško bojišče 1915-1916

Svoje raziskovanje prve svetovne vojne na zahodni meji je prim. dr. Vasja Klavara (1936), kirurg, zgodovinar in sedanjí podpredsednik slovenskega parlamenta, zajel v več knjigah, ki so vse izšle pri celovski Mohorjevi založbi, tudi v več ponatisih, v slovenščini in kasneje v nemščini. K prvim trem, Plavi križ, Koraki skozi meglo in Škabrnj, je dodana že četrta - Doberdob, Kraško bojišče 1915-1916. Vse štiri so posvečene dogodkom v naših krajih med prvo svetovno vojno. V prvi knjigi je avtor opisal dogajanja na Bovškem, v drugi, Koraki skozi meglo, je zajel Tolminsko, v tretji, z naslovom Škabrnj, pa so opisane vojne grozote na hribu s tem imenom nad Novo Gorico. Tematika najnovejšega dela je Doberdob in okoliški kraji, torej, kot pove podnaslov, kraško bojišče v letih 1915-1916.

Za kakšen vojni stroj je šlo v Doberdobu in na Krasu, je avtor popisal na temelju številnih dokumentov, pričevanj in virov v več jezikih, ki jih je zbral v številnih muzejih. Tokrat je najti pomemben delež zlasti v fotografiskem gradivu ter dokumentih Inštituta in muzeja vojne zgodovi-

ne v Budimpešti. Znano je namreč, da so se ob Soči borili z italijanskimi enotami vojaki vseh narodov avstro-ogrske monarhije in na obeh straneh je bilo najti tudi

Foto JMP

Slovence. Če je Lovro Kuhar - Prežihov Voranc v vojnem romanu Doberdob podal literarizirano podobo teh bojev in trpljenja, ima

mo zdaj pred seboj poljudno zgodovinsko knjigo. Zgodovinarji drugih narodov, še zlasti italijansko in nemško pišočí avtorji, izpostavljajo svoje videnje, prim. dr. Vasja Klavara pa je oblikoval tretji, svoj, bolj kritičen odnos, s katerim na osnovi dejstev obravnava oba bojujoča se pola, čemur bi lahko rekli "slovenski" pogled. Domačemu, slovenskemu prebivalstvu je namreč vojskovanje dveh sil prizadelo neizmerno trpljenje. Sploh je občudovanja vredna količina vsakovrstnih podatkov, ki jih najdemo v knjigi. Vendar gre za, poudarjam, poljudno napisano delo, prijetno za branje, kajti avtor nas ne "zamori" z dejstvi, ampak skozi boje in dogajanja pelje tudi s pomočjo številnih zgodb, razmišljanj in pričevanj. Primarij dr. Klavara skromno pravi, da ni poklicni zgodovinar, se pravi, da formalno zgodovine ni študiral. Toda, dodajmo, njegov prispevek k poznavanju prve svetovne vojne v teh krajih je neprecenljiv in ga pri nas ni presegel še nihče. Tudi ta knjiga o Doberdobu in kraškem bojišču bo gotovo in upravičeno naletela na izjemno zanimanje, tako kot vse avtorjeve knjige na to temo doslej.

Peter Kuhar

DRAGI SREČKO...

Neobjavljena pisma Srečku Kosovelu

Zbrala in uredila: Tatjana Rajc

Pisma predstavljajo dragocen dokument, ki omogoča še dodatno poznavanje Srečka Kosovela.

Goriška Mohorjeva družba

Kratki

Pisateljica Darja Doncova z največjimi nakladami v Rusiji

Knjige pisateljice Darje Doncove so lani dosegle najvišje naklade v Rusiji, izdali so jih v 10 milijonih izvodov. To jo je uvrstilo na prvo mesto lestvice najbolj objavljenih piscev, je sporočil ruski Založniški zavod. Na seznamu so sicer pisci vseh mogočih literarnih žanrov, na prvem mestu pa se je znašel detektivski roman, poročanje TV kanala NTV povzema srbska tiskovna

agencija Tanjug. Drugo mesto na seznamu je zavzela prav tako avtorica detektivskih romanov, Tatjana Ustinova, katere knjige so dosegle naklado 3,5 milijona izvodov, sledita Julija Šilova (2,7 milijona) in Boris Akunjin (2,6

milijona). Med 10 najbolj priljubljenimi pisci so tudi Aleksandra Marinkina (2,6 milijona), Tatjana Poljakova (2,1 milijona), Nik Perumov (milijon), Jekaterina Viljmont (970.000) in Aleksandar Buškov (950.000).

V zadnjih 20 letih se je število izdanih knjig v Rusiji podvojilo. V Moskvi deluje 2600 založnikov, ki izdajo več kot polovico novih naslovov in predstavljajo štiri petine celotne knjižne produkcije Rusije. Vodilni založnik je moskovski Eksmo z 11 odstotki naslovov in 13% naklad vseh knjig in brošur, ki so jih lani izdali v Moskvi. Leta 2006 so knjige in brošure izdali v 57 jezikih, največ v ruščini ter v baškirskem, tatarskem in jakutskem jeziku. Podvojila se je naklada izdaj v udmurskem, komi-permjackem, jakutskem in tuvinskem jeziku, naklade izdaj v abazinskem in karelskem jeziku pa so se skoraj podeseterile. / STA

Oscar Wilde je najduhovitejši Britanec

Pisatelj Oscar Wilde, ki se je šalil celo na svoji smrtni postelji, dejal je namreč "Umaknite te zavese ali pa grem", je bil razglašen za najduhovitejšega Britanca. Zanj je v anketi, ki jo je izvedla nova digitalna televizija Dave, glasovalo kar 20% sodelujočih.

Na drugo mesto se je uvrstil igralec Spike Milligan, ki si je dal na svoj grob vklesati epitaf: Sem vam rekel, da sem bolan. Na tretjem mestu se je znašel igralec Stephen Fry, na četrtem pa voditelj Jeremy Clarkson, poroča hrvaška tiskovna agencija Hina. Britanski premier Winston Churchill je zasedel peto mesto. Znana je anekdota, ko ga je predstavnik laburistov Bessie Braddock obtožil, da je pijan. Churchill mu je odvrnil: "Bessie, grd si. Jutri zjutraj bom jaz trezen, ti pa boš še vedno grd."

Najvišje mesto med ženskami, 12., je zasedla nekdanja ministrska predsednica Margaret Thatcher, ki je sicer bolj kot po duhovitosti slovela po svojem trdem vladanju. Thatcherjeva je nekoč dejala, da je biti močen in biti dama zelo podobno; če moraš ljudem dopovedovati, da to si, potem nisi. / STA

Nagrada Večernica za otroško in mladinsko knjigo
Nagrajeni dve knjigi

Mariborska časopisno-založniška hiša Večer že enajst let podeljuje nagrado Večernica za najboljše slovensko otroško in mladinsko literarno delo leta. Žirija je tokrat nagradila Majdo Koren za knjigo Eva in kozel ter Ireno Velikonja za knjigo Poletje na okenski polici.

Vsaka od nagrajenk prejme 2.000 evrov, torej povečan delež

lavž Komelj (Zverinice) in Janja Vidmar (Uspavanka za mladega očka). Nagrado bodo podelili 9. novembra na dvodnevnem srečanju slovenskih mladinskih pisateljev Oko besede v Murski Soboti, od koder je gostitelj srečanja, založba Franc-Franc. Tema letošnjega simpozija, ki ga pripravlja revija Otrok in knjiga, bo jezikovna in slogovna podoba sodobne slovenske mladinske književnosti.

V tokratnem izboru prevladuje problemsko naravnana tematika. Majda Koren v knjigi Eva in kozel pripoveduje o osamljeni deklici Evi, ki se išče med ločenimi starši in šolo, vmes pa je skrit prijatelj iz naslova, torej kozel, ki ji pomaga nositi eno in drugo breme.

Knjiga Ireno Velikonja Poletje na okenski polici je "eden tistih tenkočutnih romanov za mladostnike, ki odpirajo prostor in oči tudi odraslim bralcem, je problemski roman z ne-problematično junakinjo", med drugim piše v utemeljitvi. Tudi tu

gre za znano temo mladostniškega dozorevanja v ločenih družinah.

Po naključju sta nagrajeni knjigi namenjeni vsaka svoji starostni skupini.

Peter Kuhar

Marko Kravos (foto JMP)

nagrade, ker bi sicer, če bi jo prejel en sam avtor, štel 3.500 evrov.

V ožjem izboru za Večernico je bil tudi Marko Kravos s knjigo Trst v žepu, pogled na zgodovino od popka dol, ob njem pa še Mik-

Nova pridobitev

Slovesno odprtje muzeja
v Bergen-Belsnu

Zadnja etapa nemške kalvarije, ki jo je od januarja 1944 do aprila 1945 po raznih zloglasnih koncentracijskih taboriščih prehodil pisatelj Boris Pahor, je bilo taborišče Bergen-Belsen, kamor so ga prepeljali iz Dore-Mittelbau (Harzungen). V tistem času so namreč Sovjeti osvajali nemško ozemlje z vzhoda, zavezniki pa z zahoda, Nemci so se umikali in praznili taborišča, vendar s preostankom taboriščnikov največkrat niso vedeli kaj storiti. Bergen-Belsen je kakih sedemdeset kilometrov severno od Hannovra in prav tu so ga zadnje dni aprila 1945 osvobodili Angleži. Fotografije desetstisočih mrtvih ali umirajočih so obkrožile svet in nekako sprožile pobudo, na podlagi katere je postalo taborišče permanenten kraj spomina na trpljenje in umiranje deportirancev. Bergen-Belsen je bil sicer od 1940 do 1945 namenjen predvsem vojnim ujetnikom pod pokroviteljstvom Wehrmachta. Najprej so bili tu predvsem belgijski in francoski ujetniki, že enainštiridesetega pa je taborišče postalo pravi "lager" za ruske ujetnike. Aprila 1943 so približno polovico celotne površine taborišča prevzeli v oskrbo oddelki SS, ki so tu organizirali pravo koncentracijsko taborišče, medtem ko je bil preostali del še vedno namenjen voj-

nim ujetnikom in lazaretu. V letu 1944 so v Bergen-Belsen prepeljali tudi številne poljske ujetnike in italijanske vojake, ki se po kapitulaciji Italije niso želeli več vojskovati. Januarja 1945 je nato Wehrmacht izpraznil tisti del taborišča, kjer so bili vojni ujetniki,

tirancev, ki so od 26. do 29. oktobra lahko zopet (nekateri že šestič) obiskali kraje, na katere jih vežejo trajni, a vse prej kot prijetni spomini. Deležni so bili toplega sprejema, odkritosrčne pozornosti, prijaznih besed. Med temi je izstopal Boris Pahor, ki je v

tako da so bili na dan osvoboditve v taborišču samo deportiranci. 28. oktobra 2007 je bila v Bergen-Belsnu velika svečanost ob odprtju muzeja o vojnih ujetnikih (katerih usoda je še danes malo raziskana) in o koncentracijskem taborišču od leta 1940 do leta 1945. Na to (žalno) slovesnost je bilo povabljenih veliko nekdanjih vojnih ujetnikov in depor-

Nemčiji po zaslugi dveh prevedenih knjig (Spopad s pomladjo in Nekropola) dokaj poznan in priznan pisatelj. V pozdravnem nagovoru organizatorjev je bil imenovan med uglednimi prisotnimi gosti, omenjeni so bili prevodi njegovih knjig, ki so doživeli v Nemčiji velik uspeh. Program prireditve je obsegal tri pomembne točke: slavnostni sprejem gostov

(nekdanjih ujetnikov in deportirancev) v mestu Celle, ki je v bližini nekdanjega taborišča, svečano odprtje muzeja z nagovori političnih predstavnikov in organizacij, pa tudi uglednih posameznikov, in nazadnje še ogled muzeja samega, ki so ga uredili v novem poslopju znotraj območja nekdanjega taborišča - le-tega so po vojni preuredili (nekdanje barake in druge stavbe so takoj po osvoboditvi uničili iz higienskih razlogov; danes je del teritorija v lasti baze NATO).

Prireditve je potekala nemoteno, organizacija je bila brezhibna, še enkrat se je izkazala nemška dis-

ciplinarnost in točnost. Nagovori in govori so bili izjemno doživeti, nekateri zelo ganljivi, saj so bili večnoma pričevanjski. Kljub temu da so v Bergen-Belsnu umirali deportiranci različne narodnosti in le majhen odstotek Judov, so temle na svečanosti dali največ poudarka, pa tudi njihova delegacija na prireditvi je bila med najštevilnejšimi. To je seveda v kričečem nasprotju z realnostjo, saj nacističnega in fašističnega preganjanja niso doživeli samo Judje, ampak številni drugi, začenši z Nemci samimi, torej tistimi, ki so se kot prvi uprli nacionalso-cializmu in katerim so bila taborišča (na začetku) namenjena. Vsekakor zaslužijo nemški organizatorji ob vsem tem veliko priznanje, saj so bili po vsem hudem sposobni samoispraševanja vesti, priznanja, obžalovanja in opravičila. Številne prireditve v spomin vsem deportirancem, vabila in kritje stroškov za udeležbo na proslavah, odnos do preživelih taboriščnikov to tudi v glavnem potrjujejo.

A.P.

Društvo slovenskih izobražencev / Gost jubilarnt Pavle Merku'

Jezik in glasba

"I mam se edinole za skladatelja in jezikoslovca." Pavle Merku' rad zoži spekter svojega dolgoletnega raznolikega delovanja zgolj na ti dve področji. Tako je dejal na večeru, ki ga je Društvo slovenskih izobražencev priredilo v sodelovanju z Zvezo cerkvenih pevskih zborov v ponedeljek, 29. oktobra, da bi počastilo njegov osemdeseti življenjski jubilej. Običajno se obseg delovanja Pavleta Merkuja razširja tudi na področje etnografije, imenolovja, toponomastike in še bi lahko naštevati: "Rad imam znanje ne pa znanost", je še dejal Merku', ki je sicer dodal, da so njegove jezikoslovne raziskave večkrat segale tudi na področje zgodovine. V uvodnih besedah je predsednik DSI Sergij Pahor izpostavil pomen Merkujevih jezikoslovnih študij in njegove skladateljske dejavnosti pri oblikovanju zavesti celotne slovenske manjšine. "Pavle Merku' je s svojim delom dal edinstven doprinos naši manjšinski identiteti, za kar smo mu vsi hvaležni. Nocojšnji gost je dragocen kot človek in kot raziskovalec", je povedal Pahor, ki je nato prepustil besedo Živi Gruđen in Luisi Antoni.

Ravnateljica državnega večstopenskega zavoda s slovensko italijanskim dvojezičnim poukom v Špetru je spregovorila o Merkujevi zavzetosti pri jezikoslovnem raziskovanju narečij Slovencev v videmski pokrajini, "kar je nekoč zahtevalo poseben pristop, saj dobro vemo, da je bil tedaj nadzor tajnih in vojaških služb nad našim življenjem izredno oster." Živa Gruđen je poudarila prisrčen odnos, ki ga je Merku' imel do prebivalcev Benečije in severnejših predelov slovenskega

etničnega ozemlja. "Pavle Merku' ni nikoli vzpostavljala aseptičnega razmerja do objekta raziskave, nikoli ni jemal prebivalcev raziskovanih področij za gole informatorje - kot se v strokovnem izrazoslovju poimenujejo posredniki informacij - Merku' je vedno gojil živo sodelovanje z ljudmi." Ravnateljica je na večeru izrazila pričanje, da je strokovnost ni nikoli nevtralna. Tedanje raziskave Pavleta Merkuja so v zastopstvenih področjih, kot so bile in so še npr. Terske doline, dvigale v naših ljudeh prepričanje, da njihova kultura ni manjvredna, kot so nekateri trdili. Ravno tako je Merku' z objavo dela Slovenska ple-miška pisma družin Marenzi-Coraduzzi s konca 17. stoletja še enkrat zavrgel prepričanje, da je bila slovenščina v preteklosti zgolj jezik kmečkega prebivalstva.

Merku' je med enim posegom in drugim razložil, kako je pri raziskovanju pomemben neposredni stik z ljudmi, kako pomembno je seči do srca prebivalcev. To lahko storiš le v primeru, da se naučiš njihovega jezika, njihovega narečja, je povedal gost, ki se je kmečkega človeka naučil spoštovati kot mladenič na Krasu in Po-diju.

Jezikoslovje in glasba oz. skladateljstvo sta se v Merkuju vedno prepletala. Gost Peterlinove dvorane pa je jasno zatrdil, da je umetniško glasbeno snovanje veliko težje od jezikoslovnega raziskovanja. Prvemu pa se je in se še najraje predaja. To je poudarila tudi Luisa Antoni, ki je v svojem posgu začrtala Merkujevo glasbeno

pot. Glasbo je Merku' vžljubil že v družinskem krogu, saj je z očetom začel igrati violino. "Splošen pogled na celoten opus Pavleta Merkuja nam razkriva kompozicijski razvoj od modernističnih teženj tja do odkritja in vrednotenja ljudskega izročila. Po drugi strani pa lahko vidimo v njegovem skladateljevanju različne

Luisa Antoni, Živa Gruđen, Pavle Merku' (foto Kroma)

oblikovne zvrsti, s katerimi si običajno pomagamo pri katalogizaciji skladateljevega dela." Na prvem mestu - pravi Antonijeva - je vokalna glasba, ki jo lahko 'delimo' na umetno glasbo in na tisto, ki je zrasla iz ljudske, "zatem pa je opera Kačji pastir, ki jo je tržaško operno gledališče Verdi postavilo na oder sredi sedemdesetih leti in na katero je avtor posebno navezan; nato so še razne skladbe, ki so vezane na dramsko besedilo, ter dela, ki so nastala za radio. Ne nazadnje pa je treba poudariti pomen instrumentalne skladbe za enega ali več izvajalcev." Antonije-

va je v svojem podajanju med drugim podčrtala, da je Merku' velik del svojega opusa, ki ga je posvetil vokalnim zasedbam, zgradil na pesniški besedi: pri tem so mu bili pri srcu predvsem Srečko Kosovel, Svetlana Makarovič (avtorica slovenskega libreta opere Kačji pastir) in Italijan Carlo Betocchi, v zadnjih letih pa še Roberto Piumini in Roberto Dedenaro. Predsednik ZCPZ Marko Tavčar je v vlogi soorganizatorja predstavil glasbene dele večera, ki so bili posvečeni Merkujevimi sklad-

bam za zborovske sestave. Žlahtno kulturno srečanje na Donizettije- vi so namreč popestrili dekliski pevski zbor Vesela pomlad pod vodstvom Mire Fabjan (pevske sestave je spremljala flavtistka Iris Risegnar), ki je med drugim krstno izvedel zadnjo Merkujevo skladbo Il silenzio, in moška ter mešana zasedba pevskega zbora Sv. Jernej, ki ga vodi Janko Ban. Openski pevci so predstavili Merkujeve priredbe beneških in rezijanskih narodnih pesmi in še pesem, ki jo je skladatelj zložil daljnega l. 1947 na besedilo Srečka Kosovela.

IG

Kratke

Gledališče tudi drugače

Slovensko stalno gledališče se letos res trudi, da bi se približalo mladim. V začetku abonmajske kampanje za letošnjo sezono je namreč angažiralo številno skupino mladih, ki skrbijo za prodajo abonmajev starim abonentom in iskanje novih. Cilj je seveda privabiti čim večjo skupino mladih v gledališče, saj je to bistven dejavnik zamejskega kulturnega življenja, ki ga mladi ne smejo zanemarjati. Vprašanje pa je bilo, kako se jim približati? Na to vprašanje je poskušala odgovoriti prav skupina 'piarovcev', ki si je, skupaj z upravo SSG, zamislila dve zabavi, na katerih naj bi se mladi seznanili z gledališčem, kupili abonma in se pri tem zabavali.

Prvi žur je zaživel v soboto, 20. oktobra, v pubu Oxis, priljubljenem prizorišču zamejskega večernega življenja. Lokal se je za to priliko preobrazil v gledališče: skupina 'piarovcev', ki je bila zadolžena za organizacijo zabav, je mojsrsko opremila prostor, da je bilo res videti, kot bi bili v gledališču. Mladi, ki so lahko prisostvovali animacijskemu programu in srečelovu, so lahko tudi vpisali abonma na abonma point-u. Za glasbo pa sta poskrbela Dj-a The Nightrippers.

Po uspehu prve zabave so pripravili mladi 'piarovci' še drugo, v petek, 2. novembra, tokrat v SSG. Program je bil zares pester: na voljo je bila glasba v živo in dj-ji, animacija in nagradne igre... (happy hour med 21. in 22. uro). / Patrizia Jurincic

Pevsko romanje na Sv. Goro

Letošnja jesenska romarska pot Združenega zbora ZCPZ iz Trsta je pevce vodila na osrednjo primorsko božjo pot na Sveto Goro. Veselja navdušenih pevcev ni skalilo mrzlo in deževno vreme, saj so z veliko vnemo ubrano prepevali pri popoldanski evharistični daritvi, ki jo je vodil ravnatelj Slovenskega pastoralnega središča v Trstu, kanonik msgr. Marij Gerdol. Z vso resnostjo in odgovornostjo ravnatelja pastoralnega centra je zbrane opozoril na dramatično stanje naše manjšine v zamejstvu, na veliko upadanje rojstev, zanemarjanje sklenitve sv. zakona in upad obiska službe božje. Dotaknil se je tudi perečega pomanjkanja duhovnikov, ki so že v večini ostareli, tako služba božja v slovenskem jeziku v nekaterih cerkvah v mestu usiha, kakor tudi pesem in molitev. Zato je še posebej toplo priporočil molitev za tržaško slovensko cerkev k svetogorski Materi Božji.

Po opravljeni daritvi so se romarji podali na obisk Goriških Brd, kjer v Biljani župnikuje g. Lojze Kržišnik, dolgoletni prijatelj in sodelavec ZCPZ, saj je večkrat predaval na poletnih seminarjih, kakor tudi podajal duhovne misli na božičnih koncertih. Navdušeno je opisal briško cerkveno stvarnost ter razkazal veličastno biljansko župno cerkev, posvečeno nadangelu Mihaelu. Zopet se je oglasila navdušena pesem, ki jo je na močnejše Zupanove orgle spremljal Tomaž Simčič, sicer po rodu biljanski rojak.

Prijetno romanje so pevci sklenili v gostišču v Gonjačah ter se podali naproti številnim pevskim nalogam in obveznostim, ki jih v prihodnosti še čakajo. / B.B.

Praznovanje lovskega zavetnika sv. Hubertusa

Tudi letos je v cerkvi v Bazovici potekala tradicionalna sveta maša, ki se daruje ob praznovanju zavetnika lovcev, sv. Hubertusa. Veliko število lovcev je napolnilo bazovsko cerkev in prisostvovalo dvojezičnemu slovesnemu bogoslužju, ki ga je daroval tržaški škof Evgen Ravignani ob somaševanju domačega župnika Žarka Skrlja. Posebno vzdušje so verskemu obredu dali nastop rogistov iz Beljaka, pevski zbor Doberdob, oktet iz Prestranka in domači pevski zbor Lipa. Ob številnih lovcih so se maše in družabnosti, ki je sledila v novem bazovskem športnem centru Zarje, udeležili tudi številni gostje in predstavniki javnih uprav, začeni s tržaškim županom Robertom Dipiazzo, zgoniškim kolegom Mirkom Sardočem in devinsko-nabrežinskim županom Giorgiom Retom. Prisoten je bil tudi deželni svetnik Igor Dolenc.

Verska in obenem kulturna pobuda sodi v prizadevanja za obujanje domačih tradicij, bodisi pri nas kot v sosednji Sloveniji in Avstriji.

Popravek

V članku z naslovom *Od Kitajske žabe do veka estetike*, ki je izšel v prejšnji številki Novega glasa, je prišlo do neljube pomote. Napačno smo namreč zapisali, da je predsednica društva Tabor gospa Živka Marc. Predsednici društva, gospe Živki Persi, se zato oprostamo.

Ob 40-letnici društva Tabor

Ozenska glasbena srečanja

“Strange fruit”, raznolika zmes žanrov pod skupnim imenomvalcem emocije, ki jo song s svojo strnjeno, bistveno obliko lahko vedno in povsod posreduje poslušalcem, je nov projekt, ki ga je duo Feri predstavil na otvoritvenem koncertu sezone Ozenskih glasbenih srečanj. Pevka Martina Feri in kitarist Marko Feri sta z bogatim sporedom elegantno in doživeto prikazala številni publiki svoj pogled na renesanso legendarnega Johna Dowlanda, na glasbo španskih

avtorjev, na jazzovski standard, na popevke Beatlesov in na slovenske ljudske pesmi. Komunikativna, izvajalsko z vseh vidikov povsem prepričljiva glasbenika sta doživela navdušen sprejem in sta po lepem sporedu še dodatno olepšala večer s čisto posebnim dodatkom, pesmijo “Mavrica-L'Arcobaleno”, ki jo je Martina Feri uglasbila in jo zapela skupaj z učenci Vzgojno-zaposlitvenega središča Mitja Čuk.

Koncert dua uveljavljenih ozenskih glasbenikov je odprl sezo-

Praznovanje zavetnika svetega Justa / Slovesna sveta maša

Trst, bodi domovina dialoga!

Tržaški škof Evgen Ravignani je svojo homilijo tudi ob letošnjem praznovanju go-da tržaškega zavetnika sv. Justa posvetil aktualnim vprašanjem, ki zadevajo tako širšo državno kot tudi krajevno stvarnost. Svoje besede je škof namenil številnim vernikom, ki so polnili prostore tržaške stolnice in med katerimi so kot običajno sedeli predstavniki krajevnih vojaških sil in upravnih ustanov. Prisotni so bili tudi podtajnik Ettore Rosato, predsednica pokrajine Maria Teresa Bassa Poropat in tržaški župan Roberto Dipiazzo, ki je s posebnim zanimanjem poslušal besede msgr. Ravignanija glede njegove zaskrbljenosti za položaj delavcev “velikega (tržaškega) obrata”. Škof je namreč mislil na delavce škedenjske železarnice, ki se bojijo izgube delovnega mesta in se jim morebitno prekvalificiranje v drug poklic zdi precej težavno. “Blizu sem tudi trpljenju njihovih družin”, je poudaril msgr. Ravignani, ki je izpostavil še skrb za zdravje škedenjcev za vse večje onesnaževanje železarnice.

Škof se je v zadnjem delu svoje homilije dotaknil krajevnih družbenih vprašanj; svoje razmišljanje pa je msgr. Ravignani začel s po-

minom na mučeniško smrt zavetnika sv. Justa, katerega so v času vladanja cesarja Dioklecijana usmrtili, ker je do zadnjega izpričeval krščansko vero. Kaj pa pomeni današnjemu kristjanu čaščenje mestnega zavetnika, ka-

msgr. Ravignani jasno povedal, da med obema poloma ne sme priti do konfliktov, če se zavedamo, da sta tako vera kot znanost le različna pristopa do resnice: za vero je resnica sprejetje besede, ki prihaja od Boga in ki osvetljuje in presegata

Foto Kroma

tere odgovornosti mu prinaša, se je vprašal škof Ravignani. Odgovor je po njegovem mnenju v doslednosti, s katero je treba zagotavljati nadaljevanje vere v Jezusa Kristusa tudi v prihodnje. Škofa pa skrbi vse večja verska ravnodušnost predvsem med mladimi in tudi domneven spor med vero in znanostjo, kateremu smo zadnje čase priča. Glede tega je

izkustvo, znanost pa se poslužuje preizkusne metode, ki vodi v odkritje skrite in očarljive stvarnosti. “Še en konflikt bremeni našo današnjo družbo: morali ga bomo premostiti”: to je spor med “zmotno laičnostjo” in vero. Zmotna laičnost želi namreč Cerkev pahiti zgolj na področje obredov in pobožnosti, vero pa jemati zgolj kot izraz osebnosti in za-

sebne izkušnje. “Prava laičnost, ki predstavlja neodpovedljivo vr-lino, pa pomeni lojalno razliko-vanje med Cerkvijo in državo.” Edinole taka ureditev zagotavlja potreben etični prostor za to, da veroizpovedi končno najdejo svojo podobo v totalni svobodi in brez vsakršnega koli pritiska do-ločene kulture ali oblasti. Kristja-ni se danes ne smejo zato izmika-ti svojemu poslanstvu: kristjan mora živeti zgodovino in v zgo-dovini, saj se v njej kaže božja volja in moč. Kristjani ne smejo zakrivati svoje vere in identitete, ampak morajo po-gumno stopiti v stik in dialog z ostalimi ljudmi, ki si tudi želijo bolj človeške in pravičnejše družbe.

Sklepni del homilije je škof na-menil Trstu. Kot rečeno, se je spomnil težavnega socialnega vprašanja železarnice. Poudaril pa je obenem upanje v novo perspektivno obdobje in veselje. Pri nas je veliko število pomembnih znanstvenih usta-nov, ki tudi danes na svoj način pričajo o tržaški večkulturno-sti: zgodovino mesta sta nam-reč oblikovala čut za spreje-manje različnih narodov in kul-tur ter želja po integraciji. Ob prihodnjem padcu schengenskih mej se mora torej Trst spomniti svojega nekdanjega poslanstva. Škof Ravignani je zato svojo ho-milijo sklenil z besedami papeža Janeza Pavla II., ki je na svojem obisku 1. maja 1992 pozval: “Trst, bodi domovina dialoga!”

Igor Gregori

Opčine / Prosvetni dom

Nastop gojencev Vzgojno-zaposlitvenega središča Mitja Čuk

V Vzgojno-zaposlitvenem središču Sklad Mitja Čuk se posvečajo številnim dejavnostim, od športne do likovne, literarne, šiviljske in gledališke. V slednji, ki jo vodi Melita Malalan, so v lanskem šolskem letu postavili na oder igro, s katero so uspešno nastopili že na mavhinjskem festivalu. Pred kratkim so jo ponovili za otroke osnovnih šol openskega didaktičnega ravnateljstva. V četrtek, 25., in v petek, 26. oktobra, je bila dvorana Prosvetnega doma na Opčinah polno zasedena in obakrat so se člani ansambla VZS Sklad Mitja Čuk izkazali pred številnim in zahtevnim občinstvom, kot so najmlajši.

Patrizia Brandolin, Francesca Sfreddo, Silvi Leban, Patrick Rebula, Tanja Filipčić, Nidja Crobat, Sandro Schernia, Lorenzo Corbelli, Matteo Fragiaco, Adriano Gorza, Roberto Sancin, Andi Bandelj, Gabriella Destradi so z vzgojiteljema Ester Tomažin in Danielom Radetijem ter z ostalimi 'družinskimi prijatelji'

Martino Feri, Mariso Dolce, Markom Guštinom in Borisom Sosičem najprej pokazali nekaj skupinskih uvodnih vaj. Nato se

je vsak posameznik predstavil in pokazal delček svojega železnega repertoarja oz. krajšo poezijo, pesem ali ples. Otroška publika, ki je vse nagradila s spontanim aplavzom in se je vseskozi prisrčno odzivala na odsko dogajanje, je nato pozorno spremljala zgodbo o princesi in princu, ki jima do-bri velikan Hljena ugrabi edino-rojenčka. Napete trenutke so po-gosto razbremenili situacijski humor in duhoviti pogovori, ki so večji del potekali v idealni dvojezičnosti, kot je realni, zu-

nanji svet ne premore.

Jedro predstave, ki si ga je zamilila gojenka Francesca Sfreddo, so nato v gledališki delavnici raz-

vijali še ostali, ki so bili soude-leženi tudi pri pripravi funkcio-nalne, a nežne scene Marise Dol-ce. Za izbor glasbene kulise je po-skrbela Martina Feri, tehnično plat pa so oskrbovali Adriano Gorza, Daniel Radetti in Boris Sosič. Režijo je podpisala duša

gledališke delavnice Melita Malalan, ki je prepričana zagovornica njenih pozitivnih učinkov na spodbujanje jezikovnih spretnosti, socializacije, telesnega stika in zbranosti, saj zaobjema različna področja človekove biti. Gledališki nastopi VZS Sklad Mitja Čuk so torej dobrodošli v prvi vrsti za same izvajalce, zato si njihovi spremljevalci srčno in vztrajno prizadevajo zanje. Ker

gre za iskreno in sproščeno doživetje, se neposrednost in življenjskost gojencev VZS Sklad Mitja Čuk dobrodejno širita tudi med občinstvom, ki njihov trud vedno znova nagraduje in se ga odkrito veseli.

AL

no, s katero društvo Tabor praznuje svojo štiridesetletnico. Kot je pojasnila koordinatorka niza Ozenskih glasbenih srečanj, Al-da Sosič, bodo letošnje izbire postavljale v ospredje krajevne,

profesionalne ustvarjalce. 18. novembra bo namreč na sporedu celovečerni koncert tržaškega violinista Črtomira Šiškoviča, ki je že trideset let dejaven na glasbeni sceni in ima za seboj

Foto Kroma

številne svetovne turnee. Program tega večera bo obsegal poleg skladb iz njegovega železnega repertoarja tudi skladbe letošnjega slavljence Pavleta Merkuja in umetniškega vodje Ozenskih srečanj Luce Ferrinija. Sezona obsega šest koncertov, ki bodo enkrat mesečno do marca. December bo praznično obarvan z nastopom mešanega zbora Jacobus Gallus, najbolj znanega od tržaških zborov, ki ga že četrto sezono vodi Matjaž Šček. Izvedel bo monografski program skladb Ivana Ščeka v sodelovanju z openskim otroškim zborom Vesela pomlad, tokrat v cerkvi svetega Jerneja. Januarski, novoletni koncert, bo v dvorani Prosvetnega doma z zvonečimi, radostnimi toni pihalne-

ga orkestra Slovenske policije, ki bo v prihodnjem letu praznoval šestdesetletnico obstoja. Uradni protokolarni orkester Republike Slovenije bo vodil Tomaž Kmetič, kot solist pa bo sodeloval priznan klarinetist Jože Kotar. V sodelovanju z Glasbeno mladino Slovenije-cikel “Mladi Oder” in poletno akademijo Glasbene-ga Julija-Tekmovanje Primož Ramovš bo februar posvečen vrednotenju vzhajajočih talentov z duom harfa-rog in nastopom zmagovalcev omenjenega tek-movanja. Harmonikarski orkester Synthesis 4, ki že skoraj trideset let deluje pod okriljem Glasbene matice kot eden od najbolj reprezentativnih tovrstnih sestavov, bo v živahnem duhu sklenil sezono meseca marca.

PAL

Peter Lavrih, Ofm, komisar za Sveto deželo. Vljudno vabljeni!

OPČINE Glasbeno doživetje

Kranjski zbor Gallus s solisti in instrumentalisti

Ime Jacobus Gallus je pri nas sinonim dolgoletne zborovske tradicije, kako pa naj ne bi tudi slovenski zbori počastili svojega "Carniolusa" s poimeno- vanjem pevskih se- stavov, kot so stori- li leta 1983 v Kranju z ustanovit- vijo komornega zbora Gallus. Orga- nistka in zboro- vodkinja Angela Tomanič je takrat združila nekdanje člane mladinskega mešanega zbora Škrjančki in je začela z njimi novo pevsko pot, v žu- pniji sv. Kancijana. Z večjimi koncert- nimi projekti, pri katerih sodelujejo instrumental- isti in solisti, zbor gostuje tudi iz- ven domačih meja in poje ob bo- goslužnih slovesnostih. Toma- ničeva je v zadnjih enajstih letih navezala profesionalne in prija- teljske stike s tržaško Zvezo cerk- nih pevskih zborov, v okviru kate- re je vodila več orgelskih tečajev,

zato je letos čisto naravno prišlo do gostovanja njenega zbora, ki bo kmalu praznoval 25-letnico delovanja. Za koncert v openski cerkvi sve-

stva Pija Brodnik, operna pevka in docentka na Akademiji za gla- sbo v Ljubljani, je nastopila s tre- mi nadarjenimi učenci, kar je predstavljalo spodbuden primer

izvedli tudi skladbe Hayna, Francka (lirična "Ave Maria"), Gounoda in celotno kratko mašo KV 259, ki jo je dvajsetletni Moz- art napisal po naročilu nadškofa Colloreda v rodnem Salzburgu. Zbor se je na splošno odrezal soli- dno, na sicer bistveni, a nekoliko enolični instrumentalni osnovi. Všečen program se je z raznoliko- stjo zasedb in bogastvom zvočne zmesi prikupil številni publiki, ki je na popoldne- vu zahvalne ne- delje napolnila cerkev kot ob najbolj tradicio- nálnih, pra- zničnih prilož- nostih. Uspeh večera so kot običajno za- pečatile besede župnika, g. Franca Poha- jača, ki je poz- dravil prisotne- ga župnika sv. Kancijana Sta- neta Zidarja in

Foto Kroma

tega Jerneja je zbor sestavil spo- red skladb za soliste, zbor in ko- morno instrumentalno skupino iz dveh stoletij slovenske in evro- pske literature. Na godala in tro- bento so igrali instrumentalisti skupine Cappella Cantiani, za or- gelsko oporo pa je poskrbela Bar- bara Pibernik. Priznana soprani-

sodelovanja in želje po vredno- tenju prihodnjih protagonistov slovenske pevske scene, kot so mezzosopranistka Anja Strajnar, tenorist Metod Palčič in basist Blaž Kladnik. Ob pesmih Riharja, Mava in Hladnika v bogatejši vokalno in- strumentalni preobleki so pevci

se je na poseben način zahvalil Tomaničevi in vsem izvajalcem za lepo doživetje: "V naši cerkvi je vsak koncert dogodek zase, je praznik. Angela Tomanič se nam je tokrat predstavila kot izjemna zborovodkinja, ki je vtisnila v pev- ce lastni, umetniški utrip srca."

PAL

OKUSI KRASA Kotiček tipičnih proizvodov

Ciljati je treba na kakovost

V sklopu pobude Okusi Krasa, ki jo prireja Slove- nsko deželno gospodarsko združenje, ki ga bo zamejska mladina Opčinah potekal večer, na kate- rem so krajevni proizvajalci predstavili svoje proizvode. V imenu konzorcijev, ki že vrsto let sodelujejo pri enogastronomski pobudi Gostinske sekcije SDGZ, je spregovorila Elena Parovel. Predstavnica Odbora za ekstrade- viško oljčno olje je dejala, da vse večje število mlajših proizvajal- cev odločno zastopa težnjo po kakovosti končnega proizvoda, ravno tako raste kvaliteta proiz- vodov ostalih konzorcijev (sirar-

skega, vinarskega in čebelarste- ga). "Prepričana sem, da je naše področje izredno perspektivno in prihodnost bo prinesla zaže- lene sadove". Tudi predstavnik konzorcija tržaških agroživilskih proizvajalcev in združenj Trieste da gustare Fabrizio Polojaz je poudaril, da je razvoj našega ma- lega področja vezano predvsem na kakovost proizvoda. Povečati pa je treba stike med domačimi proizvajalci in krajevnimi trgov- ci in gostilničarji, kar so z letošnjo zamislijo že storili pri SDGZ, je povedal v imenu združenja Davorin Devetak. V nekaterih mestnih in kraških je-

stvinskih obratih bodo letos pr- vič tudi v zimskih in spomladan- skih mesecih na prodaj tipični agroživilski proizvodi našega prostora. Ta izziv je nastal v režiji sekcije trgovine na drobno SDGZ. Njen predsednik, Ervin Mezgec, je na večeru v kavarni Vatta poudaril predvsem težaven položaj, v katerem morajo majh- ne trgovine kljubovati premoči velikih nakupovalnih središč, ki imajo že itak podporo upravnih oblastnikov. Dejstvo je, da se v današnjem svetu izgublja težnja po ovrđenotenju malega, a kako- vostnega proizvoda in se raje podpira masovna distribucija enoličnih in povprečnih jestvin. Edina možna varianta, da se to spremeni, je, vsaj pri nas, dru- gačen odnos do okolja in do nje- govih proizvodov. Vez s prostora- ravno je zato bistvenega pomena, ravno tako je treba še naprej goji- ti odnos, ki nas veže na naše ko-

renine. "S sodobnim načinom življenja postajamo žal tujci na svoji zemlji", je dejal predsednik vzhodno kraškega rajonskega sveta Marko Milkovič. "V času globalizacije in uniformiranja moramo na novo spoznati svojo preteklost" in sprejeti nove izziv- e, ki bodo preoblikovali naš prostor po padcu schengenske meje - je dejal Milkovič. Na večeru v kavarni Vatta je Da- vorin Devetak spomnil še na kraške trgovine in pekarnice, ki le- tos sodelujejo pri Okusih Krasa. To so Despara Slavec na Opčinah in Padričah, kavarna Vatta, Self Service Katja, trgovina jestvin Kukanja, pekarna Čok, pekarna Bukavec, pekarna slaščičarna Starec, pekarna Leghissa Bruna. V torek, 6. novembra, pa je po- dobno srečanje potekalo v Trstu, kjer so se v baru Malabar in trgo- vini Toso predstavili tržaški proizvajalci.

Foto Kroma

V Križu je zaprl Oxis

Vse manj bo dobrih gostiln...

Na poslednjih ostankih Oxisa se je v četrtek, 1. novembra, v jutranjih urah neizprosno pisala kronika večera, ki ga bo zamejska mladina gotovo težko pozabila. "Šank" je v Oxisu, legendarnem kržanskem lokalu, utihnil. Prejšnji teden sta Lili in Igor še zadnjič naz- dravila s številnimi prijatelji, nato pa sta za seboj poslednjič zaprla vrata lokala, ki je v dvanajstih letih delovanja spremljal marsikateri večer menda - res - vsakega zamej- ca. Oxis - oziroma American Bar Oxis - je bil od samega nastanka prostor združevanja zamejske mla- dine; v njem so v različnih genera- cijskih izmenah drug ob drugem posedali skavti, taborniki in laiki... Kriški večerni bar je postajal stična točka Brežanov, Kraševcev in Go- ričanov. Vsi smo se ob glasbi, pi- jači in 'paninu' (kasneje tudi ob slastnih dobrotah mehiške kuhin- je) zabavali ter se medsebojno spoznavali. "Kar nekaj glasbenih skupin je nastalo med temi židovi. Tudi marsikatera ljubezen se je ro- dila v Oxisu: brez njega marsikate-

re poroke in otroka najbrž ne bi bilo", nam je povedal Igor Gu- stinčič med pogovorom, ki smo ga pred nedavnim imeli z njim in soupraviteljico Liliano Bezin. Igor in Liliana sta med inter- vjujem pojasnila neljube oko- liščine, v katerih se je negativno razpletla zapletena pogodben- afera z gospodinjo prostorov. "Pri- siljena sva bila prekiniti najino dejavnost v tem lokalu, ker je last- nica na vrat na nos odločila, da nam najemninske pogodbe ne bo več podaljšala, čeprav nam je ved- no ponavljala, da bomo dobili pri- merno rešitev za vse." Pogajanja so intenzivno potekala leto dni, "z globokim razočaranjem pa sva odkrila, da se gospodinja ni drža- la dane obljube". Pred leti sta Lili in Igor celo začela postopek za ku- po-prodajno pogodbo, a žal se st- var ni iztekla. "To je bila namreč naša prvenstvena ambicija, ki bi na najbolj pošten način ovrđeno- tila celih dvanajst let dela." Tako Lili in Igor kot tudi ostali obisko- valci Oxisa so radovedni, kakšna usoda se bo odslej pisala zapuščē-

nim prostorom. Kaj pa nameravata dosedanja upravitelja? "Veliko namigovanja je bilo in ga je še, da sva novo loka- cijo že dobila: vendar to so le go- vorice. Res je, da sva od marca začela iskati nov prostor, v kate- rem nadaljevati najino dejavnost, nisva pa ga še dobila. Veliko po- nudb sva že prejela, toda ni vsak prostor ustrezen za najino potre- bo. Prav bi bilo, ko bi nov lokal našla na območju med Opčinami in Nabrežino, ker je to prostor, ki bi še naprej privabljal tako tržaške kot goriške obiskovalce." Poleg tega se na novo odpira problem li- cence, ki sta jo Lili in Igor kar se- dem let izplačevala. Igor je jasno poudaril, da sta oba pred novim izzivom. "Hotel bi, da bi zaprtje Oxisa pomenilo zaključek določe- nega življenjskega obdobja; težko bi prekuhana mineštra imela dru- god isti učinek in uspeh. Upam, da bova dosedanje izkušnje raz- vijala v drugih - morda drugačnih - okoliščinah." Ko sta se Lili in Igor spustila v obujanje spominov na prve čase, se je nad njunima obrazoma raz- predel rahel nasmeh, sicer poln nostalgije zamišljenosti. "Spo- minjam se, da sva pred dvanajsti- mi leti prevzela upravljanje lokala povsem nepremišljeno: le dva dni so potekala pogajanja, tretji dan smo že podpisali pogodbo", je

dejal Igor. "Investirali smo mnogo denarja, predvsem za licenco. Po- zabiti ne smemo zato na pomoč, ki so nam jo tedaj ponudili do- mači: družinski člani so nam po- magali pri vseh opravilih, v kuhinji, pri izdelovanju miz, ograje v zunanjsčini obrata", je dodala Lili. Videz lokala je nam- reč do tedaj spominjal bolj na pro- dajalno sladoledov kot pa na večerni bar. "Prostor je bil sprva namenjen gostinstvu, nakar je v osemdesetih letih postal neke vr-

ci so se raje zbirali v drugem pubu, ki je še danes dejaven v osrčju va- si. Gotovo je bil razlog za vzpon Oxi- sa tudi dejstvo, da so lokal upravljali slovenski domačini, "kar je bilo za tiste čase prava redkost", je pojasnil Igor. Dvanaj- stletni uspeh, ki je poznal veliko sončnih in skopih slabih obdobij, si je Lili razlagala tudi zaradi sk- romnosti oz. domačnosti prostora, v katerih si rade volje pok- ramljali s poznanimi obrazi. Pred

da je treba razlog za uspeh iskati predvsem v dejstvu, da je v Oxisu delala skupina prijateljev, kar so obiskovalci vedno cenili. Menda je Igor prav povedal, da se z zaprtjem Oxisa konča določeno življenjsko obdobje za marsikoga izmed nas: "V teh letih sem bil z Liliano priča določenemu družbe- nemu nazadovanju, kar se osebn- nih odnosov tiče. Mladi danes raje potrosijo denar za nakup najno- vejših telefončkov ali modernih oblačil. "Birca (malo pivo) s prija- telji in nekdanje iskanje zabave ni- sta več tako dobrodošla, vsi so raje doma in se zvečer pojavljajo le v primeru, da se jim ponudi kaj po- sebnega." Nekoč je bila glasba v živo še sam razlog za zabavo, kar obiskovalci Oxisa dobro vemo, saj sta Igor in Lili tudi v zadnjih ted- nih pred zaprtjem priredila cel maraton glasbenih večerov. Težko je kazalo, da bi Oxis po zadnjem večeru ostal neokrnjen. Lokal je v sredo, 31. oktobra, podal svojo poslednji melanholično va- rianto praznovanja Halloweena in ob motu alo uen prestal pravo nočno evforijo, pravo razdejanje, v kateri se je pi- jači primešala mar- sikatera solza. Poslednji ostanki so naslednjega dne ostali tudi brez napisa Oxis, ki je stal nad vho- dom. Koščka preteklosti vsakega mladega zamejca ni bilo več.

IG

Foto Kroma

ste pub (La Tana), v katerem - pra- vijo - se je zbirala mladina de- sničarskega nazora." Zgradba so- di namreč v arhitektonsko preo- bličenje kraških vasi v času izo- gradnje begunskih naselij: Slove-

"Šankom" se je v tem obdobju zbi- rala cela vrsta tržaške in goriške mladine. "Priložnost sva imela spoznati ogromno ljudi, kar je bi- lo prej za Kržane nekoliko neo- bičajno...", je dejal Igor in dodal,

S koncertom odpirajo ušesa za rešitev umetnin v soški cerkvi

Pesem za obnovo sakralnih mojstrov

V soški cerkvi so nedavno, na prekrasen jesenski dan, pripravili koncert Slovenskega okteta. Prireditelji so na tak način želeli obvestiti slovensko javnost, da so v tej cerkvi zelo znane, toda, žal, od slovenskih kulturnih oči nekoliko preveč časa pozabljene, obiskovalcem pa z odri in zaščitnimi materiali popotresne obnove že leta zakrite vrhunske umetniške poslikave Toneta Kralja.

Turistično društvo Soča - Lepena, v povezavi s Slovenskim oktetom in župnijo Soča, je v soški cerkvi, ki jo krasijo vrhunske umetniške poslikave Toneta Kralja, organiziralo solidarnostni koncert Sloven-

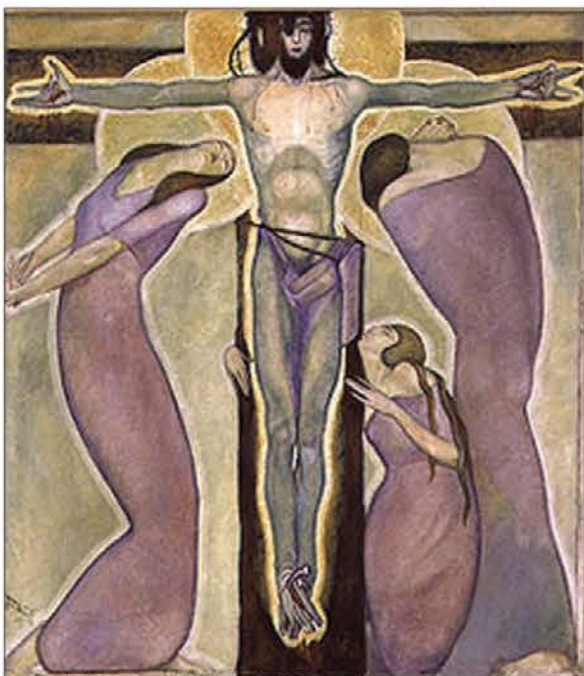
skovalcev. Skrbi nas to, da z malomarnim odnosom do pomnikov preteklosti, ki niso samo last župnije in vasi Soča, ampak nas vseh, ustvarjamo tudi zelo malomaren odnos do prihodnosti in do tistih, ki so nam jo zapustili, in tistih, ki prihajajo za nami. Zahvaljujem se članom Slovenskega okteta, ki so nam na glas in v ubranih tonih pomagali izreči to pomembno sporočilo. Upamo, da bo naletelo na razvit poslušalstev, ki lahko to žalostno stanje spremenijo.

Tega se je dotaknil tudi gostitelj koncerta, župnijski upravitelj Viljem Čušin: "Čakajoč na obnovo, se je v cerkvi začela dogajati nekakšna subkultura. Cevni oder

načil kot ključ do razumevanja Kraljeve umetniške ustvarjalnosti, zato ne more biti prepuščena zobu časa. Topli aplavzi domačinov in obiskovalcev od daleč so nagradili pevce za nepozabno lep večer. Domačini in obiskovalci so pozorno prisluhnili tudi pretresljivim besedam člana okteta Janeza Trilerja, doma iz Železnikov; ob njih so namreč podoživljali naravne grozote v svojih krajih, katerih posledice še vedno niso odpravljene. Obenem so iskreno sočustvovali z rojaki, ki jih prizadevajo vremenske ujme.

Kot je videti, se Slovencem tudi v teh krajih zdi zanimivo, da gre kakšen zgodovinski objekt, npr.

partizanska bolnišnica, pod zaščito kot dediščina evropske in svetovne kulture. Ob tem upajo, da s tem niso zaloputnili vrat tudi kakšni duhovni bolnišnici v vseh časih - beri cerkvi. Tudi cerkve so bile in so še bolnišnice duha in posredno tudi telesa, saj se v njih tudi danes lahko zdravijo bolezni, včasih celo neozdravljive. Slovenske cerkve, ki so prestale mučeništvo prezira, požigov in ropov, pa so ob tem tudi temeljna zgodovinskega pomena, saj so bile tudi fizična obramba, trdnjave pred nasiljem barbarstva vseh vrst. Preko Cerkev je nastala pisana slovenska beseda, duhovniki so bili

Tone Kralj: Kalvarija (Križanje), 1921, Olje na platnu, 85,3 x 76 cm; Moderna galerija, Ljubljana

v letu 1998 in v nemilosti čakajo na nadaljevanje obnove.

Organizatorji so že v vabilu poudarili, da je koncertna prireditev z zgovornim naslovom Slovenska pesem za mojstrovine soške preteklosti tako zelo pomembna. Opozoriti so hoteli ne le na znamenitost soške cerkvice, ampak tudi na propadajoče druge dragocene kulturne zgodovinske spomenike v vasi Soča in njeni okolici.

Prav to je poudaril Srečko Vogrinc, predsednik Turističnega društva Soča - Lepena. Med drugim je povedal: "Slike Toneta Kralja v soški cerkvi, ki so bile naslikane sredi vojne vihr, imajo ne le visoko umetniško, ampak tudi jasno sporočilno vrednost za prihodnje rodove. Zato se nam zdi hudo narobe, da so v mirnem času, več kot tri leta, tudi po zadnjem potresu, še vedno skrite očem obi-

smo ovili v belo, morda bomo začeli s poslikavo desk zaščitnega odra, ki so sedaj namesto stropa. Hvaležni smo seveda, da se je začelo popravilo stropa, po potresu 1998, zato smo s tem koncertom želeli opozoriti, da bi se obnova lahko nadaljevala."

Da se je njihov glas slišal nekoliko dlje, so se zahvalili Občini Bovec in še nekaterim podpornikom. Zato se je po imenitni prireditvi lahko nadaljeval še družabni večer, kjer so tudi domači cerkveni pevci pokazali, kako živa je tukaj sakralna in slovenska narodna pesem.

Prisotna sta bila tudi umetnikova hči Tatjana Kralj in kustos ljubljanske Moderne galerije dr. Igor Kranjc. Slednji je poudaril, da je mogoče soško cerkev, z njeno celovito likovno govorico, postaviti ob hok najboljše sakralne umetnosti 20. stoletja v Evropi, in jo oz-

hkrati slovenski učitelji in politiki, kulturniki, gospodarstveniki, socialni delavci... Še svez spomin sega v turške čase, na Primorskem v čase zasedbe naših pokrajin, od Benečije navzgor po najbolj zahodni etnični meji družene Italije, pa zopet po prvi svetovni vojni, pa v času fašizma, ko edino v cerkvi ni utihnila javno prepovedana slovenska pesem in pisana ter ljudska beseda. Hudo je bilo tudi v času druge svetovne vojne in po njej, ko je hotela ideologija uničiti pretežni del slovenstva, ker je temeljilo na katoliški veri. Soška cerkev je s freskami priča kulturnega odpora med okupacijo v drugi svetovni vojni. Slikarju Kralju je, v času njegovega slikanja na tranjosti zidov in stropa, dolgo časa nudil streho in krožnik v župnišču takratni soški župnik Herman Srebrnič.

MM

Tiskovna konferenca Narodnega sveta koroških Slovencev

Ob avstrijskem nacionalnem prazniku akcija samoovadbe

V prostorih NSKS je bila v ponedeljek, 29. oktobra, tiskovna konferenca, na kateri sta predsednik zbora narodnih predstavnikov Jože Wakounig in osrednji tajnik NSKS Marjan Pipp predstavila nedavno akcijo "samoovadb". Ob avstrijskem nacionalnem prazniku je Narodni svet koroških Slovencev (NSKS) ponovno izvedel akcijo "samoovadb" v 25 krajih, v katerih znaša delež slovenskega prebivalstva v povprečju zadnjih dveh ljudskih štetij 10 in več % in ki imajo modroobrobno krajeno tablo. Akcija je bila iz-

vedena v vseh štirih dvojezičnih okrajih.

Po mnenju NSKS je bila akcija potrebna predvsem iz dveh razlogov: prvič - od leta 2006 dalje velja uredba nekdanjega kanclerja Schüssla, ki je nadomestila staro uredbo iz leta 1977 in je protipravna. Drugi razlog: leta 2004 je ustavno sodišče zavrnilo pritožbo, ki jo je vložilo več kot 10% Libučanov, z utemeljitvijo, da imajo Libučani sicer po 7. členu Avstrijske države pogodbe pravico do dvojezičnega napisa, da pa hkrati nimajo pravice do individualne ali kolektivne pritožbe. "Edina pot, ki

preostaja narodni skupnosti, da lahko pride narodna skupnost s pritožbami glede dvojezičnih napisov pred ustavno sodišče, so samoovadbe", tako Wakounig in Pipp. "Načelno so koncertirane akcije hitrih voženj seveda absurdne. Vendar se mora zvezna vlada vprašati, ali se slovenski narodni skupnosti ne bo omogočila druga pot priti do svoje pravice", je poudaril Pipp in v tej zvezi menil, da bi bil čas, da dobijo narodna skupnost in njene predstavnike organizacije pravico do kolektivne pritožbe.

PR

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Kaj te pa oblikuje, če ne ravno napake?

Saj pravim, da nosijo naključja vedno kako sporočilo! Zadnjič sem se v pisanju spominjala najstnic s tuširanimi očmi, ki jih vsak dan srečujem na poti v službo, nekaj dni zatem pa listam po oktobrski številki slovenske revije, ki daje besedo ravno njim: vmesni generaciji, do katere smo vsi tako zelo oprezni. Pa saj je verjetno značilno za vsako "odraslo" generacijo: najstniki v naših starih postanejo v hipu "neolikani, neotesani, brezbržni, apatični, oportunisti in nebodijihreba", in če se res ne najdemo v direktnem družinskem ali šolskem stiku z njimi, nas njihove misli, želje in bojazni zelo malo zanimajo, verjetno predvsem zaradi neke prikrite bojazni. Saj gredo itak vsi neko svojo pot, ki je itak ne prepoznamo kot nam podobno, mar ne?

Listam po obširni reportaži v reviji. Tokrat je beseda dana njim, tem najstnikom, ki imajo vsega čez glavo, ki si ne predstavljajo življenja brez mobija in skupinskih odločitev česarkoli, tudi barve puloverja. In tudi tokrat me daje, da bi se spustila za hip na njihovo (starostno) raven, v podzvesti nedvomno želja, da bi nas v pubertetnih letih kdaj kdo vprašal, česa si želimo v svetu in kaj se nam zdi totalno nerazumljivo in nesprejemljivo.

Dobro vem, da revije izpostavljajo najpametnejše izjave, v glavo pa mi ne butajo samo napisane misli, veliko bolj mi ostaja v spominu pogled, ki zeva s teh mladih obrazov. Tako univerzalni obrazi, roza majice in piercingi na obrvih, navsezadnje želijo vse najstniške generacije podobno: živeti svojo enkratnost. Tudi preko napak. Kaj te pa oblikuje, če ne ravno napake?

"Hočem verjeti v sistem in v to, da tisti, ki stvari postavljajo, zanje tudi odgovarjajo. In verjamem, da za to porabijo tudi večino svojega časa, zato dvomim, da jim je ravno vseeno. Lahko bi rekla, da verjamem v dobro in težko sprejemam idejo, da svet poganjajo interesi sebičnežev" (sedemnajstletna Urška, nežna rdečelaska odprtega nasmeha, s piercingom na obrvi).

"Svet je samo preveč paničen, na drugi strani pa imamo v intimnih prostorih tišino, ni pogovorov o alkoholu, spolnosti, cigaretah. Poznam veliko takih družin. Vsi pa vedo, kje je bil teroristični napad. Svet bo razpadel zaradi boja med ljudmi in ne zaradi boja z življenjem. Najhujše pa je gledati, kako odrasli prilagajajo svet sebi in kako se bojijo, da bo nanje ta isti svet hitro pozabil" (sedemnajstletna Sabina, skrbno pristrženih kostanjevih las in iskrenega pogleda).

"Vsekakor si življenje predstavljam veliko bolj preprosto, kot je to, ki ga imam priložnost gledati okrog sebe. Vse je preveč napeto, nervozno in naporno. Zakaj že? Res težko prenašam napetost, in ta me najbolj moti v svetu odraslih. Seveda odrasli gledajo na svet drugače kot najstniki in zato je logično, da jih doživljam kot tiste, ki komplicirajo. Jaz bi rad odrasel v skrbnega in dobrega človeka, ki je preprost" (petnajstletni posvojenec Mel črnih kodrov in velikih oči).

"Odrasli pozabljajo na individualnost, delujejo kot dolga vrsta klonov" (petnajstletna Nina, bujnih las in močno našminkanih oči). "Svet bo šel v črno luknjo, če mladim ne bodo začeli zaupati in z njimi komunicirati" (osemnaestletni punker Ivan). Se nam res še vedno zde samo homogena masa postopcev, ki imajo mobi za podaljšek desne roke?

Svet slovenskih organizacij

Zasedanje izvršnega odbora

Na zadnjem zasedanju izvršnega odbora Sveta slovenskih organizacij je bila glavna tema razprave o dobrih delnih zakonah za Slovence v deželi FJK. Tako predsednik Drago Štoka kot ostali odborniki so nov zakon ocenili pozitivno, spričo dejstva, da je sedaj pravni okvir zaščite popoln. V zakonu sta izrecno imenovani obe krovni organizaciji, ki bosta glede dodelitev sredstev direktno odvisni od deželnega odbora. Na novo je oblikovana deželna komisija za slovensko manjšino. Vključeno je tudi besedilo, po katerem lahko pride do priznanja sindikata slovenske šole. Doseženo je tako še eno pravno sredstvo, na katero se bo lahko slovenska narodna skupnost opirala za svoj nadaljnji razvoj in za uveljavitev osnovnih pravic. Končna ocena pa bo podana glede na način, kako bo zakon izvajal. Bile pa so podčrtane tudi nekatere pomankljive plati, kot ta, da zakon bolj potrjuje to, kar že

zdavnaj zakoličila. Seveda ima vsakdo pravico izraziti svoje mnenje. Ne more pa biti dopustno, da se zaradi lastne politične računice spreminja to, kar je utemeljeno z znanstvenimi študijami in dokazi. SSO je zaskrbljen zaradi posebnega statusa, ki ga je re-

Sedež deželnega sveta v Trstu

zijaščina dobila v zakonu, saj gre, v tem smislu, ravno v nasprotno smer, kar bo imelo seveda negativne posledice za celotno narodno skupnost. Na tak način lahko vsakdo, ki nekoliko bolj izrazito protestira, dobi svoj zakonski okvir, kar pa stvari ne ureja, temveč jih dodatno zapleta. Izvršni odbor SSO je pozitivno ocenil obisk državnega sekretarja za Slovence po svetu in v zamejstvu Zorka Pelikana v Benečiji, Kanalski dolini in na Trbižu. Pelikan je med obiskom izkazal veliko pozornosti do tega dela teritorija, na katerem od nekdanji živi in deluje slovenski živeli. Pozitivno je oce-

nil zadnje pridobitve predvsem na področju šolstva in pozorno poslušal predloge za prihodnost. SSO pozitivno ocenjuje občni zbor goriške sekcije SDGZ in to, da je k temu pristopilo lepo število slovenskih podjetnikov, pretežno iz mladih vrst. Slovenska narodna skupnost potrebuje učinkovito in strnjeno delovanje gospodarstvenikov. Gospodarska tradicija in poznavanje tako italijanskega kot slovenskega gospodarstva sta na Goriškem vedno bila osnovna dejavnika za razvoj naše manjšine. Z obnovitvijo goriške sekcije SDGZ, kateri pravilno dajajo svoj pečat mladi gospodarstveniki, se odpirajo nove perspektive, saj bo na našem ozemlju prišlo do marsikaterih sprememb, ki terjajo učinkovit in prožen pristop.

Predsednik Štoka je še poročal o kongresu SLOMAK-a v Ljubljani, katerega se je udeležil skupaj s podpredsednikom za Trst, Marijem Maverjem. Z nastopom slovenskega ministra za zunanje zadeve Dimitrija Rupla je bila še enkrat potrjena koristnost opravljenega dela, ki ga je udeležencem kongresa predstavil predsednik SLOMAK-a, Rudi Pavšič.

V razpravi, ki je sledila, je izvršni odbor pozitivno ocenil slavistični kongres, ki je prejšnje dni prvič potekal v Trstu. Glede šolstva so odborniki ocenili, da se slednje sooča z različnimi težavami, od katerih je najbolj problematično primerno strukturiranje, ki mora odgovarjati potrebam slovenske manjšine. Z zadovoljstvom je bil ocenjen razpis Urada za Slovence po svetu in v zamejstvu za leto 2008, ki je bil objavljen pred nekaj dnevi, tako da bo lahko manjšina deležna sredstev v primernem času. Ob sklepu pa je izvršni odbor čestital Ivo Cotiču, ker je bil izvoljen za predsednika goriške občinske konzulte, in mu voščil dobro in uspešno delo.

Ljudje bolj zaskrbljeni zaradi visoke inflacije kot za izid volitev

Lojze Peterle za zmago potrebuje čim več glasov

Kampanjo za drugi krog volitev predsednika Slovenije spremljajo nekateri dogodki, ki naj bi povečali ali pa zmanjšali možnosti obeh kandidatov za najvišjo funkcijo v državi, Lojze Peterle in Danila Türk. Kaže, da Peterle na svojih nastopih, v govorih, izjavah in drugih oblikah nastopanja med volilci upošteva kritike o slabostih kampanje, ki jo je izvajal v prvem krogu volitev. Tedaj je samozavestno govoril, da bo zmagal že v prvem krogu, o čemer je prepričal marsikatero volilca iz kroga svojih privrženec, ti so bili o zmagi tako prepričani, da se volitev niso udeležili in so raje ostali doma. Premalo je obravnaval konkretno stanje in zadeve v državi, govoril je preveč na splošno, tako da so politični nasprotniki njegovo kampanjo ocenili za mlačno, zaradi česar je Lojze Peterle dobil mnogo manj glasov, kot pa so jih pričakovali celo največji pesimisti in politični analitiki. V prilogi tednika Družina, Kažipot, je Robert Petkovšek zapisal, "da Lojze Peterle, da ne bi prizadel okusa volilcev, ki svojih glasov že tako ali tako niso mislili oddati njemu, ni dovolj odločno izpostavil kršćanskih korenin slovenske družbe." Lojze Peterle v svoji kampanji pričakuje zlasti čim več glasov desno usmerjenih volilcev. Napovedi

kažejo, da bo okoli 27% tistih, ki jih v prvem krogu ni bilo na volišče, v drugem krogu glasovalo. To je zelo pomembno, če upoštevamo, da v prvem krogu niso glasovali predvsem volilci desnice. Za uspeh v drugem krogu naj bi bila pomembna zlasti soočanja obeh kandidatov na televizijah. Medtem ko je Lojze Peterle zavrnil vabilo za pogovor s kandidatom, ki ga je pripravljalo društvo Forum 21, pa se je udeležil soočanja s svojim tekmečem Danilom Türk, ki ga je priredil Zbor za republiko. Javnomnenjske napovedi in ankete sicer napovedujejo zmago Danila Türk. Zanj bo glasoval, kot je napovedal, tudi nekdanji predsednik države Milan Kučan. Glas zanj je nadalje obljubil ljubljanski župan Zoran Jankovič. Svojo odločitev

vodi nekdanji direktor slovenske policije Marko Pogorelec. Koprski župan je prepričan, da je bil Pogorelec med tistimi pomembneži, ki so ga politično preganjali in ga spravili v zapor. Lojze Peterle je nekaj dni pred volitvami Marka Pogorelca odstavil, zaradi česar je koprski župan preklical kampanjo zoper omenjenega kandidata. Mitja Gaspari, predsedniški kandidat v prvem krogu volitev ne bo podprl nobenega od dveh tekmecev oz. kandidatov za predsednika Slovenije, "saj njuna stališča niso sorodna njegovim." Svoje mnenje o predsedniku države je v oddaji nacionalnega radia sporočil tudi premier Janez Janša. Dejal je: "Ne glede na to, kdo od obeh kandidatov, ki sta se uvrstila v drugi krog, bo izvoljen, mislim, da se

normalno delal. Mislim, da je čas, ki prinaša Sloveniji osvežitev na mestu predsednika države, zaželen." Na opredelitev volilcev v nedeljo, 11. novembra, bi utegnili vplivati vsaj dva dogodki, ki razburjata oz. sta povzročila spore v slovenski javnosti. Gre za inflacijo, ki se viša in je v mesecu oktobru na letni ravni znašala kar 5,1 odstotka. Za primerjavo navajamo, da je inflacija na letni ravni v drugih državah evra v istem mesecu znašala le 2,6 odstotka. Ljudje kritizirajo vlado, češ da ni sprejela ukrepov, ki bi vsaj omejili hitro naraščanje cen. Nekateri časniki so zapisali, da Slovenija tudi z uvedbo evra ni dosegla stabilnosti na trgu in v gospodarstvu, zato bi bilo morda bolje, da bi ohranili tolar, prejšnjo slovensko valuto. Vendar so taka mnenja osamljena. Mitja Gaspari, finančni izvedenec, nekdanji guverner centralne banke in kandidat za predsednika države v prvem krogu volitev, je ocenil, da je stopnja inflacije "zastrašujoča", kar je izraz slabo vodene ekonomske politike. Zaradi inflacije je sedaj vsakih sto evrov, ki smo jih v Sloveniji zaslužili pred enim letom, po kupni moči vrednih le še slabih 95 evrov.

Vlada je tik pred drugim krogom predsedniških volitev sprejela predlog ustavnega zakona o izbrisanih, to je statusa tistih prebivalcev z območij nekdanje skupne države, ki se niso vpisali v sezname stalnih prebivalcev Slovenije in so jim bile zato ukinjene nekatere pravice. Nekateri med njimi so špekulirali, ker niso verjeli, da bo nova država lahko obstala, pa so se pri tem ušeli. **Marijan Drobež**

Danilo Türk

Lojze Peterle

pa je spremenil Boris Popovič, župan mestne občine Koper in predsednik političnih strank Koper je naš ter Slovenija je naša. Sprva je napovedal kampanjo zoper Lojze Peterle zaradi tega, ker njegov volilni štab

bo stanje popravilo, da bo Slovenija dobila predsednika, ki ima rad tako državo kot njene državljane in ki bo konkretno sodeloval z drugimi ustanovami, ne da bi kakorkoli zlorabil svoja pooblastila. In da bo tudi

name stalnih prebivalcev Slovenije in so jim bile zato ukinjene nekatere pravice. Nekateri med njimi so špekulirali, ker niso verjeli, da bo nova država lahko obstala, pa so se pri tem ušeli. **Marijan Drobež**

Nova številka Briškega časnika

Vstala Primorska, tema trimesečja

Nova številka Briškega časnika, ki ga izdaja Občina Brda in je namenjen prebivalcem tega območja, vsebuje po večini prispevke o šestdeseti obletnici priključitve ali vrnitve Primorske k matični domovini. Uvodnik o tej temi je napisal zgodovinar dr. Branko Marušič ter mu dal naslov Žal smo slavili razdvojeni po vsebini in po krajih praznovanja. Meni, da bi bil že čas, da govorimo o dejstvih in jih ne prilagajamo dnevni politiki. Ko je dr. Marušič analiziral mnenja o tem, kaj smo praznovali, vrnitev Primorske ali njeno priključitev matični državi, je tudi zapisal: "Obravnavanje s preteklostjo seveda ne vodi k pravemu sožitju. Čas bi že bil, da se izognemo domnevam, ki se začenjajo z besedico če, in da govorimo le o dejstvih, katerih razlago ne prilagajamo potrebam dnevne politike, zlasti pa ne tistim opredelitvam, ki naj bi v negiranjju predvsem pozitivnih do-

sežkov preteklih dni utrjevale vladajočo opredelitev sedanje slovenske države." Lucija Prinčič-Terpin, odgovorna urednica Briškega časnika, je v svojem prispevku o razlogih za izbor teme trimesečja, šestdesete obletnice priključitve Primorske, zapisala: "Življenje v Brdih je bilo vedno tesno povezano z mejo, v povojnih letih se je odločalo o usodi briškega človeka na obeh straneh meje. Poskušali smo zabeležiti delček tistega časa, različnih zgodb je še veliko, zapisali smo samo nekatere. Smo pred obdobjem, ko bo meja z Italijo postala le še spomin, in želimo si, da bi vsi skupaj živeli v miru in v sožitju." Dr. Danila Zuljan-Kumar je v zapisu o tem, kako so leta 1947 začrtali mejo, tudi zapisala, "kako so Brici pričakovali, da bo meja tako odprta, kot so jo poznali iz preteklosti med avstro-ogrsko državo in Beneško republiko. Nihče ni pričakoval tako velikanske spremembe. Še posebej so nastradali tisti, ki so

živeli v stometrskem pasu. Ti so na meji slišali tudi strele. Celo za brajdo so ljudje ob meji potrebovali 'dozvoljo' (dovoljenje)." Zgodovinar prof. Peter Stres je objavil članek z naslovom Rdeča peterokraka zvezda ni bila simbol vseh, v njem pa obravnava izseljevanje iz Brd pred priključitvijo k Jugoslaviji. Tistim, ki so se izselili, je bilo jasno, da bo po priključitvi ogrožena zasebna lastnina. Ugledni zgodovinar je navedel, "da se je iz poznejšega jugoslovanskega dela Goriških Brd pred 15. septembrom leta 1947 umaknilo približno 592 oseb oz. 11 odstotkov tedanjega prebivalstva. Dom so si našli na različnih celinah in v različnih državah. Ljudje so odhajali s težkim sr-

cem, želeli so Slovenijo, niso pa verjeli v socializem." Prof. Peter Stres je objavil tudi članek o delovanju članov narodnoobrambene organizacije TIGR v Brdih. Tam sta občasno delovala tudi voditelja te organizacije Albert Rejec in Zorko Jelinčič. Ob članku sta objavljene fotografiji domačije Sirkovih v Biljani, kjer se je več tednov skrival soustanovitelj TIGR-a Albert Rejec. O TIGR-u v Brdih sta doslej še največ raziskovala tigrovec Tone Rutar in hči dr.

Avgusta Sfiligoja, Majda Sfiligoj. Prof. Peter Stres v omenjenem članku naproša vse, ki so v svojih družinah slišali kaj o Tigru, ali vedo za tiste, ki so s to organizacijo sodelovali, naj napišejo svoje spomine in naj mu jih izročijo. Avtor članka opozarja, "da bo treba dopolniti vso zgodovino po svetovni vojni." V novi številki Briškega časnika - vsebinsko raznoliki in bogato ilustrirani publikaciji - smo prebrali tudi zanimivo vest, "da se je 9. septembra v Brdih na

krajšem obisku mudil predsednik italijanske vlade Romano Prodi. Spremljal ga je slovenski premier Janez Janša. Obisk je bil skrivnosten in zanj ni vedel niti župan Brd Franc Mužič. Prodi je priletel s helikopterjem do Vipolže in se nato odpeljal na obisk k vinogradniški družini Movia v Ceglem. Predsednika italijanske vlade so Brda očarala in pred odhodom je povedal, da se bo kmalu spet vrnil, toda zasebno.

M.

Kratka

Sto let mlekarne v Vipavi

V mlekarni v Vipavi se pripravljajo na praznovanje stote obletnice ustanovitve. Ob tem navajajo, da bo mlekarna ostala v lasti domačih živinorejcev oz. podjetja Agroind Vipava, s čimer so opustili nekdanja razmišljanja, da bi jo prodali kakšni drugi mlekarji v Sloveniji. Ob jubileju bodo predstavili nekatere nove izdelke mlekarne, predvsem nove vrste jogurtov. V vipavski mlekarni bodo letos odkupili in predelali v sir, jogurte, smetano in v druge proizvode okoli 8 milijonov litrov mleka. To surovino odkupujejo v raznih

krajih na Primorskem. Ob jubileju mlekarne je arhivska svetovalka v pokrajinskem arhivu v Novi Gorici, Aleksandra Pavšič-Milost, v posebni publikaciji opisala njeno preteklost, razvoj in pomen. Zapisala je, "da je bila mlekarna kot občinska

mlekarska zadruga ustanovljena leta 1907 v Št. Vidu pri Vipavi, v sedanjem Podnanosu. Zadrugo so 27. avgusta istega leta registrirali pri deželnem trgovskem sodišču v Ljubljani. Prvo pristopno izjavo je 5. maja leta 1907 podpisal Anton Uršič, posestnik in župan iz Podbrega. Istega dne je bilo podpisanih še 49 pristopnih izjav. 20. decembra leta 1907 je pristopno izjavo k mlekarski zadrugi podpisal tudi plemeniti Rihard Schiwitchhofen, veleposlanik iz Podbrja."

GRAJSKO MARTINOVANJE V VIPOLŽAH

Sobota, 11. novembra 2007

- 19.00 - otvoritev degustacije vina (vinarjev z obeh strani Brd), predstavitev stojnic gostov iz Slovenije, Italije, Madžarske
- 19.00 - nastop mažoretna skupine O.Š. Dobrovo
- 19.30 - nastop Pihalnega orkestra Salonit Anhovo
- 20.00 - nastop pevskega zbora Nonet Brda
- 20.15 - krst vina z župnikom Marjanom Kožlinom iz Vipolže
- 20.45 - govor županov
- 21.15 - nastop glasbene skupine "Happy day" z Igorjem Malalanom
- 01.00 - nastop glasbene skupine "The Maff"

Mejna prehoda Vipolže-Števerjan in Nablo-Venco bosta neprekinjeno odprta (24 ur)

Najnovejša praktična literatura in priročniki ter skrb za zdravje Od zdravih zelišč in vitaminov do diabetesa in holesterola

Ne glede na starost in spol je potrebno, da posvečamo dnevno več skrbi našemu zdravju. Mnogi se tega zavedajo in živijo do visoke starosti. Vsekakor pa je potrebno poznati nekaj osnovnih značilnosti o holesterolu, diabetesu, vitaminih in zeliščih, ki prispevajo k boljšemu zdravju. Na tem področju se je veliko angažirala založba Mladinska knjiga v Ljubljani in je pred kratkim izdala nekaj koristne literature, ki jo bomo v nadaljevanju v zgoščenih oblikah predstavili.

Holesterol - tveganje za srce in ožilje.

O tej problematiki je Edita Popispil napisala praktičen priročnik, v katerem bomo spoznali holesterol kot dejavnik tveganja. Prikazala je preprosto zniževanje ravni holesterola v krvi kakor tudi maščob v krvi. Navedla je profil maščob in katera maščoba je

vrednih živil in pomoč pri hujšanju.

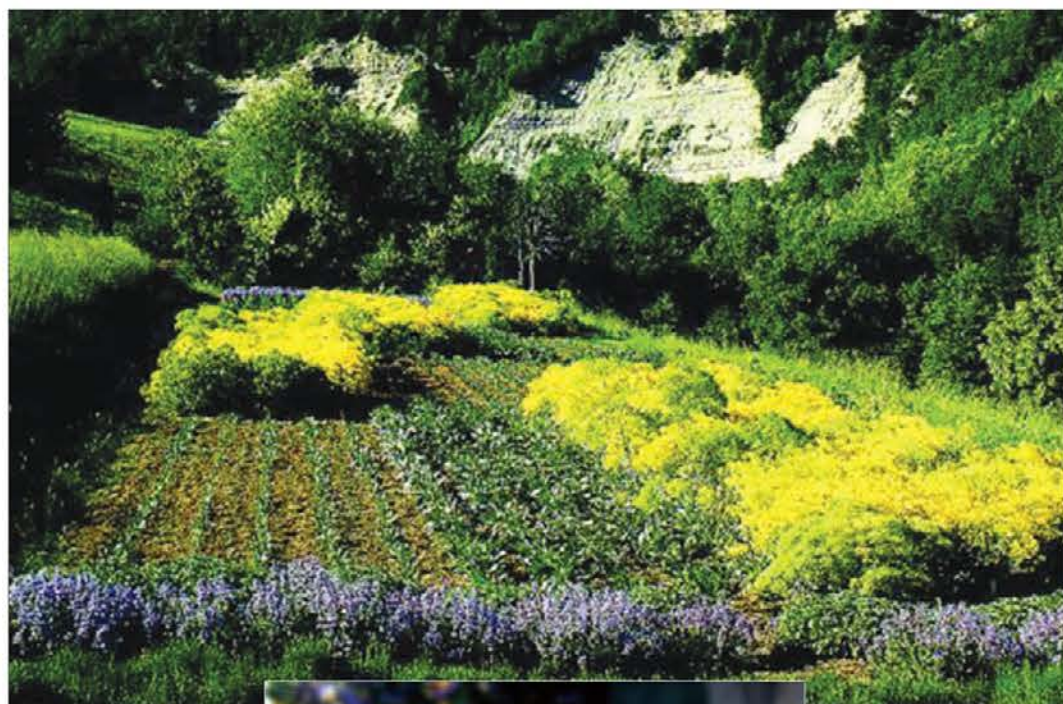
O problematiki diabetesa je Doris Fritzsche napisala praktično knjižico in v obliki preglednic prikazala enakovredna živila za ogljikove hidrate. Dodatno pa je v knjižici prikazala pomoč pri hujšanju. To je koristen pripomoček s številnimi informacijami za diabetike pri izbiri živil z vsebnostjo ogljikovih hidratov. Natančne preglednice enakovrednih živil s podatki o ogljikohidratnih enotah, energijski vrednosti, količini beljakovin in vlaknin, nam bodo v veliko pomoč pri vsakdanjem prehranjevanju. Avtorica je praktično oblikovala pripomoček za vse, ki želijo shujšati. V ta namen so na voljo preglednice živil s podatki o vsebnosti beljakovin, maščob in holesterola.

Vitamini - vse, kar morate vedeti o vitaminih in učinkovitosti

varja Ulla Unger in je v praktični knjižici v zgoščenih oblikah prikazala problematiko vitaminov kot zdrave aktivne snovi. Na zanimiv način je osvetlila pomembnost vitaminov za zdravje in dobro počutje. Oblikovala je obsežne preglednice živil s podatki o koncentracijah vseh vitaminov. Kot posebno informacijo je pripravila poseben seznam vitaminsko bogatih živil. V dodatku knjižice so prikazani multivitaminski pripravki z navedbo, kaj vse vsebujejo in kakšne so priporočljive dnevne količine. Prav od ustreznega prehranjevanja z vitamini je v veliki meri odvisno naše zdravje in življenje.

Zelišča - opisi in napotki za vsakdanjo uporabo.

Na področju zelišč se ukvarja Henning Seehusen in je pripravil praktično knjižico z opisi petdesetih zelišč, napotki za nakup,

najprimernejša. V drugem delu knjižice pa je v pregledni obliki oblikovala preglednico živil, njihovo uporabo in niz drugih koristnih nasvetov, ki se nanašajo na mleko, jajca, maščobe, olja, ribe, perutnino, žita, sadje, zelenjavo, pijače, sladkarje, solate itd. Vse to je koristno, da poznamo v vsakdanji praksi. Avtorica je bila praktična, pregledna, poučna in nam na pregleden način prikazala, kako koristno lahko uporabljamo njene nasvete in napotke za zdravo prehrano.

Diabetes - preglednice enako-

vitaminskih pripravkov.

Na področju vitaminov se uk-

gojenje in uporabo letih. Koristno je, da poznamo vrste in uporabo zelišč za vsak dan, zlasti katera zelišča so primerna za posamezne jedi. Avtorju je uspelo v zgoščenih oblikah opisati zelišča po abecednem redu z navodili za nakupovanje, sajenje, gojenje in zdravično uporabo. Dodatno pa je obdelal še praktične kuharske nasvete in recepte. Prepričani smo, da bodo omenjene knjižice - priročniki koristni pri vsakdanjem delu oziroma izbiri za zdravo prehrano in boljše

življenje.

Gabrijel Devetak

Bruselj / Mnenje evropskega komisarja

Orban: Za večjezičnost da vsak 2,5 evra na leto

Evropski komisar za večjezičnost Leonard Orban je v Bruslju ob evropskem dnevu jezikov predstavil načrte za spodbujanje večjezičnosti v Evropski uniji, ki pa v Bruslju sprožajo pomisleke o stroškovni upravičenosti politike večjezičnosti. "Večjezičnost je strošek demokracije," je v odzivu na te pomisleke poudaril komisar, ki se mu stroški sicer ne zdijo visoki. "Stroški znašajo 2,5 evra letno na državljana - to ni veliko plačilo za zaščito demokratičnih pravic," je poudaril.

"Kar zadeva denar, moramo jasno poudariti - večjezičnost je strošek demokracije," je dejal komisar. Pri tem gre "za ureničevanje temeljnih pravic evropskih državljanov, da lahko razumejo in da jih razumejo", je razložil na novinarski konferenci v Bruslju.

Evropska komisija je sicer danes ob praznovanju dneva jezikov zagnala javno posvetovanje o večjezičnosti na spletni strani <http://ec.europa.eu/education/multiling/>. Izvedeti želi, kaj o večjezičnosti meni 450 milijonov evropskih državljanov z več kot 60 različnimi maternimi jeziki, da bi lahko svojo politiko prilagodila njihovim potrebam.

Državlani lahko svoje mnenje o večjezičnosti komisarju posredujejo tudi na njegovi spletni strani v posebnem kotičku Po-vejte svoje mnenje na naslovu <http://forums.ec.europa.eu/multilingualism/>.

In če državljan reče, da se večjezičnost ne splača? "Prepričan sem, da bo rekel, da potrebuje večjezičnost," je na to vprašanje odgovoril Orban. S spodbujanjem večjezičnosti se namreč razvija evropska identiteta in ohranja nacionalna, je razložil komisar.

Poleg zagona javnega posvetovanja so v Bruslju predstavili še eno novost v politiki večjezičnosti. Skupina enajstih strokovnjakov iz vse Evrope je namreč komisarju predložila končno poročilo s priporočili za ukrepe na področju večjezičnosti.

Poročilo skupine se osredotoča na osveščanje in spodbujanje

učenja jezikov, na vlogo medijev pri spodbujanju motivacije za učenje jezikov, na povezavo med jeziki in konkurenčnostjo podjetij, na nove potrebe pri prevajanju in tolmačenju ter na jezike regij ali manjšin.

Predlogi skupine bodo upoštevani v razpravi o večjezičnosti na medministrski konferenci februarja prihodnje leto, ki jo Evropska komisija pripravlja skupaj s Slovenijo, predsedujočo EU v prvi polovici prihodnjega leta. Večjezičnost je po komisarjevih besedah tudi pomemben del medkulturnega dialoga, kateremu je posvečeno leto 2008.

STA

JE LIDER V VAS SAMIH? NAJDITE GA!

Prof. Donald Nightingale
zaslužni profesor
Queen's poslovna šola Kanada in profesor na IEDC-Poslovni šoli Bled

Ponedeljek, 12. novembra 2007 - ob 17. uri
Kulturni dom Gorica (ul. Brass, 20)

Predavanje bo potekalo v angleščini s prevodom v slovenščino.

CREDITO COOPERATIVO DEL CARSO
ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA

CREDITO COOPERATIVO DI DOBERDÒ E SAVOGNA
ZADRUŽNA BANKA DOBERDOLIN IN SAVODNJE

Vsaki evro lahko ublaži posledice druginje V Sloveniji tudi letos izplačevanje 13. plače ali božičnice

Mnoga podjetja v Sloveniji so si z dobrim poslovanjem pridobila sredstva za izplačilo trinajste plače ali t.i. božičnice svojim zaposlenim. Takih podjetij je vsako leto več. Ponekod so se delodajalci in sindikati že v začetku leta dogovorili za omenjena izplačila, svojo obvezo pa so ponovili zdaj s poudarkom, "da je ob kon-

cu leta vsak evro lahko dragocen, saj delavcem olajša posledice druginje v Sloveniji."

Prve trinajste plače so delodajalci izplačali leta 1996. Takrat jih je dobilo le dva odstotka zaposlenih, njihovo število pa je v naslednjih letih naraščalo. Lansko leto je trinajsto plačo dobilo 24,7% zaposlenih v zasebnem sektorju. Povprečni

znesek omenjene plače ali božičnice je lani znašal 635 evrov. Izplačil je najmanj v tekstilni in usnjarskopredelovalni industriji, kjer so zneski tudi najnižji. Najvišja so obravnavana izplačila v dejavnostih oskrbe z elektriko, plinom in vodo, bankah, zavarovalnicah, kemični industriji ter v dejavnosti prometa in zvez. **M.**

Pismo predsedniku vlade Janezu Janši

Zaskrbljenost za življenjske pogoje upokojujencev z najnižjimi prejemki

V zvezi društev upokojujencev Slovenije so zaskrbljeni za življenjske razmere prebivalcev z majhnimi prejemki; v tej kategoriji je največ upokojujencev. Predsednica omenjene organizacije Matjaž Kožuh-Novak v pismu, ki ga je poslala premieru Janezu Janši, pojasnjuje, da je v Sloveniji od okoli 520.000 upokojujencev skoraj 83.000 tistih, ki imajo pokojnino nižjo od 300 evrov na mesec. Zaskrbljena je, kako bodo slednji preživeli zimo. Predsednica zveze društev upokojujencev je predsedniku vlade v omenjenem pismu sporočila, da se bodo spričo slabih gmotnih razmer velikega števila upokojujencev

tudi oni udeležili delavskih demonstracij, ki bodo 17. no-

vembra v Ljubljani.

M.

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebnostne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To število smo poslali v tisk v torek, 6. novembra, ob 14. uri.

Stanje odbojke v Sloveniji

Raven bi znatno povzdignili... zamejci

Pri vpogledu v odbojko v Sloveniji bomo združili dogajanje na moškem in ženskem področju. Prva ugotovitev je, da igra pod mrežo v Sloveniji še vedno ni prvorazreden šport. Moška odbojarska reprezentanca je v Moskvi pod vodstvom selektorja Iztoka Kšele sicer prvič nastopila na evropskem prvenstvu, vendar po pričakovanjih ni poskrbela za prepoznavne rezultate in je pristala na zadnjem mestu. Ženska izbrana vrsta, ki ji je nekoč načeloval naš zamejski strokovnjak Marko Kalc, pa je še bolj daleč od evropske elite. V državnih prvenstvih se mogoče le počasi dviga kakovost prikazane igre, k temu pa je pripomogla predvsem evropska motivacija. Uspehi v domovini namreč odpirajo vrata v pokalna tekmovanja, sodelovanje na katerih polni društvene blagajne in postavlja šesterke nasproti velikanom tega športa na stari celini. Pri moških nastopa državni prvak ACH Volley Autocommerce z Bleda v Ligi prvakov in igra tu domače tekme v ljubljanski hali Tivoli. Zvezda v ekipi je Jasmin Čuturič, ki ima za sabo ugledno kariero v italijanskem prvenstvu, ne nazadnje je igral tudi pri Adriavolleyu v zadnjem prvoligaškem Trstu. Barve blejskega moštva, ki ga vodi nekdanji selektor ženske reprezentance Dragutin Baltić, brani tudi Gorican Aljoša Orel (nekdanji Čuturičev soigralec v

Aljoša Orel

Trstu), ki igra bolj malo, pa vendar služi kruh pri evroligašu, kar le ni od muh. V evropskih pokalih nastopata pri moških tudi večkratni prvak Salonit Anhovo iz Kanala (v pokalu Challenge) in Marchiol iz Prvačine, ki v svojih malih dvoranah prav tako redno gostita ugledne nasprotnike. Pri ženskah je državni prvak novogoriški Hit. Varovanke trenerja Tilna Kozamernika (ki je hkrati vodja državne selekcije) nastopajo v pokalu

CEV, vidno vlogo pa igrajo - ob državnem prvenstvu, ki ne ponuja dovolj kvalitetnih dvobojev - v srednjeevropski Interligi. Od slovenskih šesterk predstavljata Slovenijo v evropskem pokalu Challenge še Maribor in Novo mesto. Poglavje zase predstavljajo za slovensko odbojko naši Zamejci. Matej Černic je najboljši slovenski odbojkar vseh časov, Loris Mania' pa si vztrajno utira pot v italijansko državno izbrano vrsto. Povratnik na selektorski stolček

Anastasi resno računa nanj, saj je odpisal Lorisova predhodnika v vlogi libera, Corsana in Farino. V Italiji že vrsto let vrhunsko nastopa Kanalec Gregor Jerončič, dolgoletni slovenski reprezentant, ki pa je zelo kritičen do odbojke v domovini in se je tudi odpovedal igranju z izbrano vrsto. Da bi podaljšal poklicno kariero, je pridobil italijanski potni list. Ko torej slovenska odbojka v splošnem živetari, se za konec poigrajmo malce s fantazijo: kam bi sodila vseslovenska fanta-representanca, ko bi poleg Čuturiča zanjo igrali še tolkač Černic, libero Mania' in vendarle še naprej center Jerončič? Ne nazadnje pa bi tudi Sandra Vitez ob legionarki Tini Lipicer prišla še kako prav ženski selekciji...

HC

HOKEJ IN LINE

A1 liga: Polet Kwins Zadrzna krasna banka - Milano 24 1:4.

NOGOMET

Elitna liga: Juventus - Vesna 1:1.

Promocijska liga: Kras Koimpex - Pro Cervignano 1:1.

1. amaterska liga: Aquileia - Primorac 4:2.

Primorje Interland - Gradese 3:5.

2. amaterska liga: Zarja/Gaja - Esperia 3:1.

Massa - Breg 0:1.

3. amaterska liga: Mladost - Terzo 0:0.

KOŠARKA

C1 liga: Spilimbergo - Bor Radenska 58:82.

C2 liga: Muggia - Jadran Mark 79:74.

D liga: Breg - Don Bosco 71:57, Poggi - Kontovel/Sokol 75:59.

ODBOJKA

Ženska C liga: Sloga List - Libertas 3:0.

Moška C liga: Sloga ZBOS - Sloga Tabor

Televita 0:3, Prata - Val Imso 3:0.

Ženska D liga: Manzano - Bor/Breg Kmečka

banka 1:3, Cordenons - Govolley 3:1,

Kontovel - Pordenone 0:3.

Moška D liga: Olympia - Parcia 1:3,

Cordenons - Sloga 0:3.

PD Štandrež / Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin Trpko obračunavanje med materjo in hčerjo

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin, ki ga kot edino tovrstno ponudbo v zamejstvu že sedmo leto prireja Prosvetno društvo Štandrež s svojimi zaganimi gledališkimi ustvarjalci, je v nedeljo, 28. oktobra, v domači župnijski dvorani Anton Gregorčič ponudil v ogled drugo predstavo letošnjega sporeda. V goste je prišla gledališka skupina KUD Dolomiti Dobrova z ljubljanskega podeželja, ki je že pred nekaj leti uspešno nastopila na štandreskem odru. Kot tedaj se je tudi tokrat predstavila z dramo, v sozvočju z mislijo, da gledališče ni le igra, ampak je verodostojen odsev resničnosti, ki je našim očem včasih prikrita ali je ne znamo pravilno razbrati. V realističnem scenskem okvirju, izseku skromne podeželske hiše, se v enem večeru zgodi celoten dramski splet pod naslovom Lahko noč, mama, ki je kot četrti dramsko delo izšel izpod peresa ameriške avtorice Marthe Norman in ji leta 1983 prinesel Pulitzerjevo nagrado, najvišje ameriško priznanje za dramatično. Z njim je pisateljica zaslovela po vsem svetu, saj se pojavlja na mednarodnih odrih

zaživelo pa je tudi na filmskem platnu. Mati in hči sta protagonisti drame, ki ji je pronicljivo napel tragične strune režiser Franci Končan, dobro poznan tudi kot režiserji spremljevalce gledaliških ljubiteljev na Koroškem, obraza in duši pa sta dramskima osebam s presunljivo dovršenostjo vdahnili Marta Praprotnik-mama Thelma in Sonja Gruden-hči Jessie. Imenitno sta obvladali zelo zahtevno vsebino, ki se pretaka skozi z močnimi čustvi nabite dialoge. Iz njih se polagoma izrisujejo življenjske izkušnje obeh, ki se nista znali ali zmogli nikdar odkrito pogovoriti. To stori-ta šele v tistem usodnem večeru, ko epileptična hči čisto mirno in skoro vsakdanje pove samoljubni materi, da se bo ubila z očetovo pištolo, ker ne more več vzdržati na življenjski poti, na kateri sta jo zapustila mož, ki je šel z drugo, in sin, ki se je predal mamilom in krenil na stran-pota. V navidezno običajnem večeru mati in hči izvesta marsikaj druga od druge; prva v svojem egoističnem zadovoljstvu skuša zaman odvrniti drugo od trdnega premišljenega sklepa. V njunem konfliktnem pogovo-

ru se zrcalijo nezmožnost komunikacije, izmikanje odgovornosti, večna nerešena vprašanja o smiselnosti življenja in o neizbežnosti smrti, pa tudi pogum vzeti usodno odločitev in ne odstopiti od nje za nobeno ceno. Napetost drame se je z vso trpkostjo prelivala v dvorano, saj so gledalci budno in prizadetno spremljali odsko izvajanje in ob koncu z dolgotrajnim ploskanjem izrazili svoje odobravanje nad izvedbo, kar je bilo zgovoren dokaz, da si ne želijo le lahkotnih komedij, ampak tudi resnejših besedil, ki nudijo marsikatero iztočnico za globok razmisleček o nas samih, naših odločitvah in našem življenju nasploh. Grenak priokus v srcu so gledalci osladili s kozarčkom novega vina, ki ga je vsem ponudil Silvester Primožič, vinogradnik z Oslavja, in s hrustljavim, lepo zapecenim kostanjem, ki so ga ob bližajočem se prazniku sv. Martina ponudili gostoljubni člani društva. Abonenti naj ne pozabijo na obvestilo, ki ga je izrekel Božidar Tabaj pred začetkom igre, in sicer, da si bodo tudi letos brezplačno lahko ogledali eno predstavo ljubiteljskega abonmaja Nedeljska gledališka srečanja v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica.

JK

Uvod v novo sezono pri sovođenjskem društvu

ŠZ Soča štartala z dobrimi obeti

Tik pred začetkom sezone je navadno čas za predstavitev posameznih ekip, njihovih okrepitev in izjasnjevanje glede ciljev v sezoni. ŠZ Soča iz Sovodenj vstopa letos v 27. sezono delovanja z novim

U-12. Ob tem ima ŠZ Soča tudi zelo bogato zaledje z otroško odbojko. Več desetih otrok se namreč tedensko zbira v sovođenjski telovadnici na treningih minivolleyja.

Na petkovi predstavitvi se je

zagonom in željo po dobrih rezultatih. Lanska sezona je bila namreč za Sovodenjce nekoliko nesrečna. Članska ekipa je namreč nazadovala iz C-lige predvsem zaradi številnih poškodb, ki so pestile nekatere ključne igralce. Ker je ekipa v popolni postavi kompetitivna tudi na nivoju deželne C-lige, so se odborniki odločili odkupiti pravice igranja iste lige, iz katere je ekipa lani nesrečno izpadla. Na trener-skem stolčku je bil potrjen Lucio Battisti. Tudi igralski kader je zelo podoben lanskemu. Po trenerjevih besedah lahko Soča računa na miren obstanek. Igralski kader je sicer res zelo podoben lanskemu, pri sovođenjskem društvu pa računajo, da jim bo letos športna sreča nekoliko bolj ob strani. V lanske sezoni je namreč izpad treba v dobršni meri pripisati prav številnim dolgotrajnim poškodbam.

S temi besedami je sovođenjsko društvo uvedel v novo sezono predsednik Fabio Tommasi na predstavitvi v petek, 26. oktobra, v prostorih sovođenjske podružnice Zadrzne banke Doberdob - Sovodnje. "Že lani smo v ekipo začeli vključevati tudi odbojkarje iz slovenskega Posočja", je nadaljeval Tommasi in z veseljem ugotovil, da "vsi, s katerimi smo začeli lani sodelovati, so tudi letos z nami. In še več, letos smo vrsto odbojkarjev iz Slovenije dopolnili še z eno okrepitvijo." Poleg tega so se pri sovođenjskem društvu odločili tudi za temeljitejšo kondicijsko pripravo kot svojevrstno garancijo proti poškodbam. Za kondicijske priprave so se pri ŠZ Soča obrnili na priznanega slovenskega strokovnjaka Oliverja Batagelja, ki sodeluje s številnimi priznanimi športniki na Primorskem. Tommasi je v nadaljevanju predstavil bogato in razvejeno dejavnost društva, ki se ne ukvarja samo s člansko ekipo. Veliko pozornosti namenja tudi in predvsem mladinskemu sektorju. "Politika društva je od vedno slonela na delu z mladimi in najmlajšimi. Tudi letos bo naše društvo nastopalo v številnih mladinskih kategorijah. Mlade sile bodo nastopale v moškem in ženskem prvenstvu 1. divizije, hkrati pa bodo mladinci nastopali še v prvenstvih U-18 in U-14, mladinke pa v starostni kategoriji U-13 in verjetno tudi v prvenstvu

oglasil tudi donedavni predsednik in današnji odbornik Benjamin Černic. Podčrtal je predvsem, da društvo zasleduje dva cilja: športno udejstvovanje najmlajših in narodnostno noto v športnem kontekstu. Sledile so zahvale vsem pokroviteljem, najprej krovnicima organizacijama, SSO in ZŠSDI, v kateri je

vključeno sovođenjsko društvo, in nato še Zadrzne banki Doberdob Sovodnje. Ob sklepu sta spregovorila še predstavnika omenjenih institucij, predsednik doberdobsko-sovođenjske banke Dario Peric in predstavnik ZŠSDI Igor Tomasetig. Peric je izpostavil zadovoljstvo, da je Zadrzna banka pokrovitelj ekipe in društvu, ki v svojem območju z vključitvijo odbojkarjev onkraj meje pomaga ustvarjati enotni skupni prostor. Podčrtal pa je tudi, da lahko šport pomaga pri rasti mladih, ki se z njim ukvarjajo. Tomasetig je z zado-

volljstvom izpostavil trud sovođenjskega društva pri ohranjanju slovenskega jezika tudi na športnem področju. "Soča je bila glede tega vedno v zgled ostalim društvom", je dejal Tomasetig in tudi sam pohvalil delo članov Soče v mladinskem sektorju.

AC

Pogovor / Lucio Battisti

Lucio Battisti spada med stebre goriške odbojke. Dalj časa je svojo ljubljeno odbojko izkazoval na igrišču, v zadnjih sezonah pa stik z odbojko ohranja kot trener. Njegova odbojarska kariera je povezana s sovođenjskim društvom ŠZ Soča, pri katerem je v zadnjih sezonah prevzel mesto trenerja članske ekipe.

Lucio, kateri so cilji letošnje sezone pri ŠZ Soča?

Naš prvi letošnji cilj je nedvomno obstanek v ligi. Upam, da ga bomo letos dosegli lažje kot lani. V lanske sezoni so namreč številne poškodbe

je prestopil iz Olimpije, med novimi igralci pa je tudi Igor Valentinčič, ki živi onstran meje.

Društvena politika predvideva od lanske sezone tudi vključevanje odbojkarjev iz Slovenije, a ne?

Vidimo, da meje padajo. Zdi se mi čisto normalno, da se v ekipo vključujejo slovenski odbojkarji onstran meje. To nam omogoča tudi sam pravilnik odbojarske federacije. Zato mislim, da smo na pravi poti. Med vaše nove pridobitve iz Slovenije moramo letos prišteti tudi kondicijskega trenerja...

Ja, letos smo poskrbeli, da smo v naše vrste pripeljali kondicijskega trenerja Oliverja Batagelja. Za to potezo smo se odločili, da bi se boljše zavarovali tudi na tem področju in da bi bili posledično čim bolj kompetitivni tudi na igrišču. Kako boš v ekipo vključeval mlajše odbojkarje?

V ekipi je veliko mlajših igralcev. Pri nas igraja npr. Jan in Ivan Černic, ki sta letnika 1988. Nadalje branijo naše barve tudi npr. Matej Juren, letnik 1991. Tako mladih igralcev je pri nas še kar nekaj. Vsi pridejo v poštev za igranje v članski ekipi. Vsi bodo gotovo igrali v mladinskih prvenstvih, v članski ekipi bo manj možnosti. Na parketu pa bodo gotovo prišli do izraza vsi.

Lucio, še zadnje vprašanje: dva derbija, z Valom in s Slogo, v prvih dveh kolidih...

Ja, gre za čudno začetno kombinacijo, ni kaj. Dejansko pa smo mi začeli prvenstvo tam, kjer smo ga sklenili lani. Lani je bila zaključna tekma derby z Valom, letos pa smo proti istemu nasprotniku prvenstvo začeli. Upam le, da bo tokrat športna sreča na naši strani.

močno pogojevale naše zmogljivosti in krojile športno "nesrečo".

Kako bi predstavil svojo ekipo javnosti?

Naša ekipa je mešanica mlajših in nekoliko starejših odbojkarjev. V glavnem smo vsekakor potrdili ekipo lanskega leta. Pomembna pridobitev bo v letošnji sezoni tudi Simon Černic: lani nas je namreč zaradi poškodb "zapustil" takoj po začetku prvenstva. V Sovodnje pa smo pripeljali tudi nekaj novih okrepitev. Z nami bo nastopal David Škorjanc, ki

Neizkoriščene možnosti

Energija iz biomase

Odkar so cene fosilnih goriv močno narasle, se je v industrijskih državah povečalo zanimanje za izkoriščanje biomase kot obnovljivega energetskega vira. Vsi živi, mrtvi in razkrojeni organizmi so biomasa. V to skupino spadajo tudi vse organske snovi, ki jih ti organizmi proizvajajo, z izjemo fosilnih goriv. Biomasa v obliki hrane je že od nekdaj človeku najvažnejši vir energije, saj je v njej zbrana sončna energija, ki se je pri fotosintezi pretvorila v kemično energijo. Biomasa v obliki lesa, slame, gnoja in podobno še danes uporabljamo za pridobivanje toplote, čeprav uporabljamo v industrijskih državah v ta namen goriva, ki so nastala iz fosilne biomase (premog, nafta, zemeljski plin).

Postopki za pridobivanje energije iz biomase so kemični (gorenje, uplinjevanje) in biološki (presnova v metan ali alkohol). Pri kemičnih postopkih je treba biomaso pred pretvorbo v energijo ali v energetske vire (pline, olja) posušiti, še posebno pred njenim izgorevanjem za proizvodnjo toplote. Osnova postopkov za uplinjevanje biomase je delna oksidacija (zmanjšan dostop zraka), pri katerem nastajata gorljiva plina ogljikov monoksid in vodik. Najbolj znan primer za ta postopek je generator za lesni plin, ki so ga med drugo sve-

točno vojno uporabljali za pogon tovarnjakov. Z biološkim postopkom, t.j. z mikrobiološko fermentacijo,

rablja za kuhanje, ogrevanje in sušenje, preostanek pa je sterilno, visoko vredno dušično gnojilo brez vonja. Zato

pa lahko pridobimo iz biomase metan ali alkohol. Oba procesa sta anaerobna, torej potekata v odsotnosti zraka. Pri metanski fermentaciji (vrenju) nastane iz organskih snovi, ki niso celuloznega izvora, v večstopenjskem procesu z anaerobnimi bakterijami plinska zmes (bioplin), v kateri je 55 do 70 % metana, 30 do 45 % ogljikovega dioksida, so pa še drugi plini kot vodik, vodikov sulfid in

pomeni ta postopek ekološko in ekonomsko primeren krožni tok naravnih surovin. Tehnologija bioplina z enostavnimi napravami ima tradicijo v manj razvitem svetu, a v zadnjem času postaja zanimiva tudi pri nas, ko imamo probleme z biološkimi odpadki.

Pri alkoholnem vrenju pretvorijo kvasovke v vodni raztopini sladkor v etanol. Za takšno presnovo ustreza tudi

biomasa, ki vsebuje škrob in celulozo. Vendar je treba škrob poprej hidrolizirati z encimi, celulozo pa z encimi ali z vročimi mineralnimi kisljinami pod tlakom v sladkor. Dobljeni etanol, a le v čisti obliki (99,9 %), dodamo motornemu bencinu, da ga uporabimo kot motorno gorivo. Običajni motorji lahko sprej-

mejo do 10 % dodanega etanola bencinu, ne da bi motor pri tem utrpel škodo. Sedaj pa izdelujejo motorje posebnega tipa (flexible fuel) za mešanico s 85 % etanolom.

Do biomase lahko sami prideemo z gojenjem 'energijskih rastlin', ki jih gojimo le za proizvodnjo energije. Že dolgo je znano, da je možno pridobivati dizelsko gorivo iz oljne repice. Za pridobivanje etanola kot pogonsko gorivo sadijo v Braziliji na ogromnih površinah sladkorni trs, ki zelo uspeva zaradi primerne klime. V ZDA, kjer imajo velike površine z rastojo koroze, pa dobijo etanol iz njenih zrn (v lanskem letu so proizvedli 22,5 milijard litrov etanola). Vendar je pridobivanje etanola iz koruznih zrn manj rentabilno od sladkornega trsa, predvsem zaradi vsebnosti sladkorja. Etanol se pridobiva tudi iz nekaterih posebnih trav, kot npr. Panicum virgatum, ki ne vsebuje prav veliko sladkorja, a bujno raste brez gnojil. Zadnje odkritje pa je trava Miscanthus giganteum, ki v enem letu zraste do 4 m visoko in se sama razmnožuje. Ker je gojenje teh trav

zelo ceneno, se pridobivanje etanola iz njih izplača. Veliko zalogo te energije pa obetajo tudi alge in haloge v morjih. Nas bo torej etanol rešil pred ekološkimi težavami? Zadnje študije nas opozarjajo, da ne smemo biti preveč optimisti. Pridobivanje etanola namreč iz koruznih zrn, če upoštevamo celoten postopek (priprava polja, gnojenje, uporaba poljedeljskih strojev, pobiranje rastline, destilacija alkohola, prevoz itd.), povzroča skoraj isto količino toplogrednih plinov kot naftni derivati. Z uporabo etanola bomo torej znižali onesnaževanje atmosfere le minimalno. Bolj bi se izplačalo pridobivati etanol iz celuloze, ki se nahaja v koruznih storžih, žitni slami in travah. Pri pridobivanju etanola iz teh biomase bi imeli veliko manj izpustov toplogrednih plinov v celotni verigi procesov. Žal, pa nimamo še na razpolago naravnih encimov, a v industrijski predelavi, ki so potrebni za te procese. Upajmo, da nam bo uspelo premostiti ta problem, ki je za zdaj že rešen v laboratorijih.

Marija Ščuka Kerže

Primorski padalci

V nedeljo deseta slovesnost v Škrbini

V nedeljo, 11. novembra, bo v Škrbini na Krasu že deseti slovesnost v spomin na padle in po vojni pobite primorske padalce. Ob 10. uri bo maša zadušnica v cerkvi sv. Antona, ob 11.00 pa žalna slovesnost pred ploščo na Fakinovi domačiji. Pred tem, pa bo v petek, 9., ob 19. uri, v Kulturnem domu v Komnu predstavitev knjige tržaškega zgodovinarja dr. Gorazda Bajca Operacija Julijska krajina, Severovzhodna meja Italije in zavezniške obveščevalne službe (1943-1945). Po pozdravu komenskega župana Uroša Slamiča se bo z avtorjem pogovarjal časnikar Ivo Jevnikar. Delo namreč obravnava tudi primorske padalce v širšem okviru političnih, vojaških in obveščevalnih bojev za drugačno povojno razmejitev med Italijo in Jugoslavijo. Leta 1998 je za prvo slovesnost v Škrbini, ki pade na dan, ko se Britanci spominjajo svojih padlih vojakov, dal pobudo v Trstu živeči upokojeni angleški časnikar in nekdanji pripad-

nik britanske vojaške misije v Jugoslaviji John Earle. Iz leta v leto se pobuda bogati z novimi oddetki, saj že dalj časa sodi med redne prireditve Vaške skupnosti Škrbina in Občine Komen. V koledarju svojih častnih obveznosti pa jo ima tudi britansko veleposlaništvo v Ljubljani.

Pred spomenikom primorskim padalcem bo letos prvič zapela zamejska skupina, zbor Fantje izpod Grmade iz Devina, ki ga vodi Ivo Kralj. Ob pozdravih, ki jih vsako leto v Škrbini izrečejo predstavniki vaške skupnosti, občine,

osrednjih slovenskih oblasti, podbudnik John Earle, predstavniki preživelih padalcev, partizanskih borcev, britanskega in ameriškega veleposlaništva, bo letos kot govorica nastopila predstavnica "druge generacije". To je profesorica zgodovine in umetnostne zgodovine Lilijana Vidrih Lavrenčič, ki je kot arhivska svetovalka zaposlena v Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici. Gre za hčerko enega izmed primorskih padalcev, Franca Vidriha iz Podrage (1922-1983). Pripadal je drugi skupini padalcev, ki sta jo v Kairu izurila britanska tajna služba ISLD in prof. Ivan Rudolf. V Slovenijo se je s padalom spustil 17. avgusta 1943, bil pa je edini izmed primorskih padalcev, ki so ga ujeli Nemci, tako da je okusil njihova taborišča.

J

Arhivski posnetek

Urad Vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu

Informacija o javnih razpisih v letu 2008

Na podlagi Zakona o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja (Uradni list RS, št. 43-1836/06) in Uredbe o izvajanju finančnih podpor za ohranjanje in razvijanje slovenske identitete zunaj Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 139/2006), je Urad Vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu dne 19.10.2007 objavil Javni razpis za razpisno področje A: finančna podpora avtohtoni slovenski narodni skupnosti v zamejstvu v letu 2008 in Javni razpis za razpisno področje B: finančna podpora Slovincem po svetu v letu 2008. Cilj obeh javnih razpisov je spodbujanje dejavnosti, ki med slovenskimi rojaki, ki živijo v tujini, omogočajo:

- utrjevanje in ohranjanje narodne, jezikovne ter kulturne identitete
- medsebojno povezovanje
- ohranjanje vezi z Republiko Slovenijo
- vzdrževanje struktur in dejavnosti avtohtone slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah in Slovencev v izseljenstvu.

Na javna razpisa se lahko prijavijo tako pravne kot fizične osebe iz tujine, kakor tudi organizacije civilne družbe, ki v Republiki Sloveniji delujejo na področju povezovanja in skrbi za Slovence v zamejstvu in po svetu. Dokumentacija navedenih javnih razpisov je na razpolago na spletni strani Urada za Slovence

v zamejstvu in po svetu: <http://www.uszs.gov.si/>. Dokumentacijo pa zainteresirani lahko dvignejo tudi v tajništvo Urada vsak dan med 9. in 14. uro in tudi na vseh diplomatsko-konzularnih predstavništvih Republike Slovenije v času uradnih ur. Skrajni rok za oddajo vloge je 30.11.2007. Vsa dodatna pojasnila in informacije je mogoče dobiti na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu vsak dan med 9. in 14. uro, tel: 01 430 28 10, faks: 01 478 22 96, 01 437 55 11 ter po elektronski pošti na elektronskem naslovu urad.slovinci@gov.si.

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

NAŠ KOLEDAR 2008

Mirno, srečno, zdravo in blagoslovljeno

Tudi v letu 2008

NAŠ KOLEDAR

v vsako slovensko hišo!